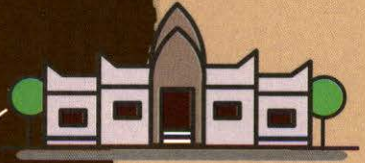

องค์ความรู้ชุด **องค์กรส่งเสริมคุณธรรม :**

บุรีรัมย์

คำนำ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมความดีในสังคมไทย ได้ดำเนินงานจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขยายผล ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการขยายผลการขับเคลื่อนคุณธรรมในพื้นที่เริ่มจากกลุ่มคณะทำงานไปยัง กลุ่ม หน่วยงาน องค์กร ทุกเครือข่ายในจังหวัดทั้งสถานศึกษา ชุมชน/ท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรภาครัฐ องค์กรสาธารณะประโยชน์ องค์กรภาคธุรกิจ ให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมความดีในองค์กรตามบริบทของตนเอง

ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มชุมชนและองค์กรได้ทบทวนตนเอง และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของหน่วยอื่นๆได้ ศูนย์คุณธรรม จึงร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในพื้นที่ ส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรดังกล่าวถอดบทเรียนการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม ให้มีบทบาทในการสร้างคนดีเพื่อสังคมดี ส่งเสริมให้คนมีทัศนคติ วิธีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทยมากขึ้น

หนังสือองค์ความรู้ชุด องค์กรส่งเสริมคุณธรรม (จังหวัดพัทลุง/จังหวัดราชบุรี/จังหวัดพิจิตร/จังหวัดบุรีรัมย์/จังหวัดร้อยเอ็ด/จังหวัดศรีสะเกษ) จึงเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานจริงของกลุ่มชุมชนและองค์กรในจังหวัดส่งเสริมคุณธรรม โดยจัดทำจำแนกรายจังหวัดเพื่อนำเสนอกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม กำหนดกรอบประเด็นหลัก คือ หลักคิด กระบวนการ ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน และแผนการขยายผลในอนาคต ที่นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมตามบริบทของพื้นที่อื่นๆ

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณ แกนนำของชุมชนและองค์กรในพื้นที่ที่ได้สละเวลาในการดำเนินงานทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างปราณีต รวมถึงสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ราชบุรี พิจิตร บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด และ ศรีสะเกษ ที่ช่วยประสานงานเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดเป็นชุดองค์ความรู้ชิ้นนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้ชุดนี้ จะเป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมในพื้นที่ให้เกิดเป็นสังคมที่ดีตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร จังหวัด ที่อยู่บนฐานของความรู้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเกิดขึ้นทั้งในระดับปฏิบัติการ และระดับนโยบาย รวมไปถึงเป็นฐานของการพัฒนาประเทศชาติ ต่อไป

(นายสิน สื่อสวน)

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

สารบัญ

บทสรุปหนังสือองค์ความรู้ ชุดองค์การส่งเสริมคุณธรรม “จังหวัดบุรีรัมย์”	1
สร้างคนดี มีวินัย ต้องไปโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ บุรีรัมย์ โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์	4
“ด้วยรักและห่วงใยไม่ทิ้งใครอยู่เบื้องหลัง” กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์	13
หมู่บ้านคุณธรรมบ้านสนวนนอก หมู่ที่ 2 ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	19
ชุมชนคุณธรรม “วิถีชีวิต วิถีชุมชน บนวิถีพอเพียง” บ้านหนองสะแกกวาน หมู่ 6 ต.สัมปอ อ.โนนดินแดง จ.บุรีรัมย์	23
ชุมชนคุณธรรม ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ชุมชนบ้านหนองโพรง ตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	41
บ้านใหม่อัมพวัน ชุมชนคุณธรรม 9 ดี ตำบลทะเลเมนชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	48
ชุมชนคุณธรรมบ้านโคกหนองหิน หมู่ที่ 9 ตำบลบุกระสัง อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์	53
ธรรมบุญความสุขหมู่บ้าน ชุมชนบ้านหนองเต็ง หมู่ที่ 6 ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์	67
บ้านโนนศิลา หมู่ที่ 8 ตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์	73
วันพระสำหรับนักเรียน ชุมชนคุณธรรมตำบลโคกเหล็ก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	77
ศูนย์ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” วัดทรงธรรม ตำบลดอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์	81

เครือข่ายศาสนา คริสตจักรเมืองบุรีรัมย์ (องค์กรสาธารณประโยชน์) ด้านจิตอาสา i-Serve Buriram	89
สถานีตำรวจภูธรหนองกี่ “เป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา”	92
สื่อคุณธรรม : นำบุรีรัมย์สู่ความสุข สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักประชาสัมพันธ์เขต 2 กรมประชาสัมพันธ์	98
ศูนย์การศึกษาานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกี่	107
เทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์	117
สานพลังเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านร่วมสร้าง “ความอุดมสมบูรณ์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน : สุนครแห่งความสุข	128
เยาวชนหนองกี่ อาสาทำดี สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์	136
“การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความรุนแรงของเด็กและสตรี” ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ ตำบลอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	141

บทสรุปหนังสือองค์ความรู้ ชุดองค์กรส่งเสริมคุณธรรม “จังหวัดบุรีรัมย์”

นายบุญญานนท์ ศรีโท
นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดน่าย่องในการขับเคลื่อนจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมเชิงพื้นที่ ตามนโยบายของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ซึ่งได้ดำเนินการทั้งในด้านเชิงแนวคิดและแนวปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งดำเนินการปรับกระบวนการดำเนินงานจากการสั่งการโดยระบบราชการ เปลี่ยนมาเป็นให้หน่วยราชการเป็นผู้จุดประกายความคิดและเป็นพี่เลี้ยง โดยการขับเคลื่อนคุณธรรมที่แท้จริงนั้นต้องเกิดขึ้นจากหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุด คือ หมู่บ้าน และองค์กรภาคส่วนต่างๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาพื้นที่ของตนเองจนนำไปสู่การกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยการนำ “การขับเคลื่อนธรรมานุญสันติสุข 9 ดี” มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาสร้างคุณธรรมตามบริบทของพื้นที่และสร้างความสุขให้กับประชาชนภายในจังหวัด อันจะนำไปสู่การขยายผลเชื่อมโยงเพื่อสร้างความมั่นคงและพัฒนาคุณธรรมในสังคมไทย

องค์ความรู้ชุดองค์กรส่งเสริมคุณธรรม : จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงกรณีตัวอย่างขององค์กรส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 องค์กร ที่ส่งข้อมูลมายังศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ซึ่งระดับของความสำเร็จและรูปธรรมของความสำเร็จในการขับเคลื่อนคุณธรรมนั้น แตกต่างกันไปตามบริบทขององค์กร กลุ่มเป้าหมาย และบริบททางสังคม โดยใน 20 องค์กรสามารถจัดแบ่งได้ 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. **สถานศึกษา** ได้แก่ โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ เป็นสถานศึกษาที่เริ่มต้นการพัฒนาความดีจากสโลแกนที่ว่า “ลูกมารีย์รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู และอยู่อย่างพอเพียง” โดยใช้กระบวนการ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาความดีไปสู่สังคม โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและกิจกรรมช่วยเหลือสังคม

2. **ชุมชน/ท้องถิ่น** ประกอบด้วย กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเมืองฝ้าย ชุมชนบ้านสนวนนอก ชุมชนบ้านหนองสะแกกว่น ชุมชนบ้านหนองโพรง ชุมชนบ้านใหม่อัมพวัน

ชุมชนบ้านโคกหนองหิน ชุมชนบ้านหนองเต็ง และชุมชนบ้านโนนศิลา ส่วนใหญ่ดำเนินการขับเคลื่อนโดยใช้กระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชุมวางแผนหาซึ่งปัญหาและแนวทางการแก้ไข นำสู่การปฏิบัติ โดยมีธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักจารีตประเพณีถือว่าเป็นสัญญาประชาคมที่ทุกหมู่บ้านต้องถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีคุณธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจริยธรรมในการใช้ชีวิตมากขึ้น ส่งผลเชิงประจักษ์ ทำให้ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ

3. **องค์กรทางศาสนา** คริสตจักรเมืองบุรีรัมย์ วัดโคกเหล็ก และวัดทรงธรรม กระบวนการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรทางศาสนาเป็นการดำเนินงานขับเคลื่อนด้วยหลัก “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน และยังเชื่อมโยงไปยังชุมชน และองค์กรภาคส่วนต่างๆ ภายในพื้นที่ ซึ่งได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา โดย “วัด” เป็นทางเสื่อในการกำกับทิศทาง ซึ่งส่งผลให้เกิดกิจกรรมมากมายที่ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความสงบสุขโดยมีพื้นฐานที่มาจากคุณธรรม

4. **องค์กรภาครัฐ** ประกอบด้วย สถานีตำรวจภูธรหนองกี่, สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์, ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกี่ และเทศบาลตำบลโนนดินแดง โดยหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินงานสอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคคลในองค์กรและประชาชน รวมถึงการสร้างเสริมการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี การปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย และการจัดกิจกรรมในการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ เช่น โครงการ “เรียนรู้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”, กิจกรรมทำบุญทุกวันพระ, โครงการ เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่, โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน และกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดิน เป็นต้น

5. **องค์กรสาธารณประโยชน์** ประกอบด้วย เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์เป็นเมืองน่าอยู่ สภาคเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ และชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ดำเนินการขับเคลื่อนส่งเสริมคุณธรรม เพื่อให้สมาชิก ครอบครัว และชุมชน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้คนรู้จักผิดชอบชั่วดี ลดการทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายร่างกาย เด็ก สตรี และคนพิการ รวมถึงสร้างจิตสำนึกในการเห็นประโยชน์ส่วนรวม โดยการสร้างทีมงาน สร้างความเข้าใจสร้างเครือข่าย และขยายผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีแนวคิด หลักการ และกระบวนการต่างๆ ดังนี้

1. **ระเบิดจากภายใน** เกิดจากการเห็นพ้องต้องกันของทุกภาคส่วนในจังหวัด ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ
2. **ผู้นำคือบทบาทสำคัญ** ผู้นำต้องเห็นถึงความสำคัญในการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่
3. **รวมกันเข้าไม่กันออก** รวมคนดีให้เข้ามาร่วมกันทำสิ่งดี ขยายผลจูงใจคนนอกพื้นที่ในการทำความดี
4. **ติดตามผลการดำเนินงาน** การจัดการระบบการติดตามผล ตัวชี้วัดประเมินผลต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน รวมถึงพัฒนาให้ดีขึ้นได้ในอนาคต
5. **การมีส่วนร่วม** ทุกภาคส่วนบูรณาการร่วมกันในพื้นที่ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ
6. **การสร้างทายาท** การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมต้องทำอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดความยั่งยืน ดังนั้นจึงต้องให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรับช่วงต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการขยายผลการดำเนินงาน

องค์กรส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ขับเคลื่อนโดยความเข้มแข็งของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญ สานพลัง และขับเคลื่อนไปด้วยกันอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมาย “บุรีรัมย์สันติสุขบนความพอเพียง ครอบคลุมเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน ลูกหลานรัชกาลที่ 1” และกำหนดคนปัจจัยความสำเร็จ 9 ประการ หรือ “สันติสุข 9 ดี” ประกอบด้วย 1) เป็นคนดี 2) มีปัญญา 3) รายได้สมดุล 4) สุขภาพแข็งแรง 5) สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ 6) สังคมอบอุ่น 7) หลุดพ้นอาชญากรรม 8) กองทุนพึ่งพาตนเอง 9) สร้างความเข้มแข็งให้คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ซึ่งจะเป็นทางออกและเป็นการแก้ปัญหาวิกฤติของสังคมได้ โดยต้องหล่อหลอมให้เป็นส่วนเดียวกัน ไม่แยกส่วนต่างคนต่างทำ และเมื่อเกิดผลสำเร็จเชิงประจักษ์ ก็ดำเนินการขยายผลไปยังพื้นที่โดยรอบ เพื่อยกระดับให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมการมีคุณธรรมและจริยธรรม ชุมชนเป็นสุข สังคมสงบสุข ลูกหลานได้รับมรดกที่ดีงาม

สร้างคนดี มีวินัย ต้องไปโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ บุรีรัมย์

โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายสมบัติ พิมพ์จันทร์

เอ่ยอ้าง

โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสถานศึกษาที่เริ่มต้นการพัฒนาความดีจากสโลแกนที่ว่า “ลูกมารีย์รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู และอยู่อย่างพอเพียง” โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาความดีไปสู่สังคม โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic analysis) คือ การวิเคราะห์ภายใน (Internal analysis) เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) ของตนเอง (รู้เรา) และในขณะเดียวกันก็ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External analysis) เพื่อให้ทราบว่าสิ่งแวดลอมภายนอกใดที่สร้างโอกาส (Opportunities) และเป็นอุปสรรค (Threats) (รู้เขา) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์โรงเรียนซึ่งในแผนนั้นจะมีการกำหนด “ค่านิยมร่วม”(Shared values) ซึ่งค่านิยมร่วมนี้ถือเป็น “คุณธรรมเป้าหมาย” และเป็น “อัตลักษณ์” (Identity) ของผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์และขยายผลไปยังผู้ปกครองและชุมชน อัตลักษณ์นี้คือ “รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู อยู่อย่างพอเพียง” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระเยซูคริสต์เจ้าซึ่งมีบันทึกอยู่ในพระคัมภีร์ (Bible) ซึ่งโดยแก่นแท้แล้วสอดคล้องกับหลักศีล 5 ในพุทธศาสนา ทำให้การขับเคลื่อน

โรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์ของโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์เป็นไปด้วยความราบรื่นเพราะทั้งผู้บริหาร คณะครู บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แม้จะนับถือศาสนาที่ต่างกันแต่กลับมีความรู้สึกว่าตนกำลังนำหลักธรรมในศาสนาของตนมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมกว่าจะเป็นวันนี้

จากสภาพปัญหาของสังคมในปัจจุบันเยาวชน ไม่ว่าจะการเป็นทะเลาะวิวาท ชู้สาว ท้องก่อนวัยเรียน การติดยาเสพติด หรือการได้รับอิทธิพลต่างๆ ที่ผิดจนส่งผลกระทบต่อโรงเรียน เช่น นักเรียนไม่มีระเบียบวินัย เรื่องของความสะอาด มีนักเรียนบางส่วนและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งชายไม่ถูกที่และทั้งเกลื่อนกลาด ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความซื่อสัตย์ จนทำให้เกิดปัญหาการขาดคุณธรรมในการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2558 โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร และตัวแทนนักเรียน มาร่วมประชุมกันเพื่อหาวิธีการในการพัฒนาคุณธรรมตามอัตลักษณ์ของโรงเรียน “รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู และอยู่อย่างพอเพียง” ที่ตั้งไว้ว่าจะทำอย่างไรให้เกิดความดีงามในรั้วของโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จึงได้กำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมอย่างจริงจังหากยังไม่มีการเริ่มต้น สังคมและประเทศชาติในอนาคตอาจจะประสบความล้มเหลวในด้านต่างๆ โดยเฉพาะกับเยาวชน นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมาก

ปัญหาที่อยากแก้ความดีที่อยากทำ

ทำอย่างไรให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์เป็นคนดี มีความรักเมตตา มีความกตัญญู มีความซื่อสัตย์ และอยู่อย่างพอเพียง นักเรียนสามารถเป็นเยาวชนที่ประพฤติปฏิบัติดีต่อสังคม ซึ่งอาจเริ่มการดำเนินการจากการทำสิ่งเล็กๆ แล้วค่อยๆ พัฒนาคุณธรรมความดีให้มากขึ้น โดยทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมกำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณธรรมเกิดความยั่งยืนได้

กระบวนการพัฒนา

1. กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้บริหาร ครูบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน มีความรักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู อยู่อย่างพอเพียง ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนและทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการต่างๆ ดังนี้

- การกระจายอำนาจ
- การมีส่วนร่วม
- การระดมความคิดเห็น
- การเสริมแรงและขวัญกำลังใจ
- การนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือ

โดยได้รับการส่งเสริมและความร่วมมือ การเสนอแนะ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม ในปัจจุบัน) ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา จนสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมเชิงประจักษ์ ได้ดังนี้

1. **ระเบียบวินัย** จัดกิจกรรมโดยกลุ่มสภานักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขบนพื้นฐานความดี แสดงถึงความรับผิดชอบ แสดงความกตัญญูต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น

- กิจกรรมเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบตามลำดับต่ำ - สูง ตามวลีหรือคำขวัญที่ว่า “คนเข้าแถว อุปรภรณ์ และร้องเท้าก็เข้าแถว”
- จัดกิจกรรมเคารพธงชาติให้นักเรียนเป็นผู้นำในการดำเนินการ และร่วมร้องเพลงชาติด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ
- มีการอธิษฐานภาวนาเพื่อเป็นการแสดงความรักต่อศาสนา
- ฝึกระเบียบวินัยในการเดินให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น เก็บมือในขณะที่เดิน
- มีการถือป้ายประจำห้องเรียนของนักเรียน
- การแสดงความเคารพต่อครูประจำชั้น หัวหน้าและรองหัวหน้าก่อนเข้าห้องเรียน
- กิจกรรมโฮมรูมนักเรียนเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้

2. **กิจกรรมการคิดแยก คัดย่อขยะ** เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักและหวงแหนรักบ้านเกิดด้วยการร่วมกันรักษาความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ โดยการแก้ปัญหาขยะล้นถึง

3. **กิจกรรมธนาคารขยะ** เพื่อเป็นการฝึกทักษะนักเรียนให้เป็นภาวะผู้นำในการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการออม และการลดปัญหาขยะภายในสถานศึกษาและส่งผลให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครู บุคลากร

สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการรักษาความสะอาด จัดการขยะนอกสถานศึกษา สถาน
ที่สาธารณะ และชุมชนได้

4. กิจกรรมขยะเป็นศูนย์ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มนักเรียนจิตอาสา ได้กำหนดขึ้นด้วย
การระดมความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการแบ่งพื้นที่ให้นักเรียนแต่ละห้องเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ
ทำให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และหวงแหนสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียน
รู้จักปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมในการรักษาความสะอาดพื้นที่สาธารณะ

5. กิจกรรมทานข้าวให้หมดจาน เศษอาหารเป็นศูนย์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จัก
ประมาณตน ขจัดวัฒนธรรมแบบกินทิ้งกินขว้าง ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์อยู่อย่างพอเพียง

6. โครงการล้างจาน คือ ล้างใจ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนกลุ่มผู้นำได้รับการอบรม
จากศูนย์คุณธรรม และได้เล็งเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือแม่บ้านในการล้างจาน โดย
ได้ลงมือและรณรงค์ให้นักเรียนล้างจานด้วยตนเองทุกคน ซึ่งนักเรียนได้มีกระบวนการคิด
อย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ และรุ่นพี่ได้ให้ความรู้แก่รุ่นน้อง จนประสบความสำเร็จ สอดคล้อง
กับอัตลักษณ์ รักเมตตา เพราะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระแม่บ้านที่เคยล้างจานทั้งหมดนี้ให้
กับนักเรียน

7. หนึ่งห้องเรียนหนึ่งโครงการคุณธรรม เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูก
ฝังจิตสำนึกในการกระทำความดีแบบยั่งยืน โดยให้นักเรียนได้ระดมความคิดเห็น “ปัญหา
ที่อยากแก้ และความดีที่อยากทำ” โดยเริ่มจากตัวตนของนักเรียน (พฤติกรรมของนักเรียน)
พื้นที่ห้องเรียน ห้องน้ำที่ใช้ร่วมกัน พื้นที่นอกห้องเรียน (ในบริเวณโรงเรียน) และนอกรั้ว
โรงเรียน (ชุมชน) กิจกรรมนี้ส่งผลให้นักเรียนทุกมีส่วนร่วมในการทำความดี เกิดความภูมิใจ
ในการทำความดี และขยายผลไปสู่ครอบครัวของนักเรียนแต่ละคน

8. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยบูรณาการคุณค่าพระวรสาร ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้า ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมสากล ได้แก่ ความเชื่อศรัทธา(faith) ความจริง (truth) การไตร่ตรอง การภาวนา (Reflection/Prayer) มโนธรรม / วิจารณ์ญาณ / ความกล้าหาญเชิงศีลธรรม (conscience / discernment / moral courage) อิสรภาพ (freedom) ความยินดี (joy) ความเคารพ / ศักดิ์ศรี (respect / dignity) ความสุภาพถ่อมตน (humility) ความซื่อตรง (honesty) ความเรียบง่าย / ความพอเพียง (simplicity / sufficiency) ความรัก (love) เมตตา (compassion) ความกตัญญูรู้คุณ (gratitude) การงาน / หน้าที่ (work / duty) การรับใช้ (service) ความยุติธรรม (justice) สันติ / การคืนดี (peace / reconciliation) อภัย (forgiveness)ความเป็นหนึ่ง / ความเป็นชุมชน (unity / community) การพิศเพ่งสิ่งสร้าง / รักษัธรรมชาติ (wonder / conservation) และ ความหวัง (hope) เข้าสู่บทเรียน เพื่อให้คณะครูผู้สอนได้นำเอาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปปลูกฝังให้นักเรียนในทุกคาบสอน

9. กิจกรรมการออมกับเครดิตยูเนียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเงิน โดยแบ่งเงินที่จะออมไว้ก่อนในทุกวันและนำไปฝากไว้ในกลุ่มเครดิตยูเนียน ให้นักเรียนมีสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายส่วนตัว เพื่อจะได้รู้ว่าแต่ละวันได้เงินมาเท่าไรและใช้จ่ายอะไรไปบ้าง และที่ใช้จ่ายไปนั้นจำเป็นและสมเหตุสมผลหรือไม่ จะได้รับปรับปรุงการใช้จ่ายของตนเองทุกๆวัน ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ อยู่อย่างพอเพียง

10. กิจกรรมจิตอาสารักษาความสะอาด ด้วยการสร้างจิตสำนึกคุณธรรมด้านจิตอาสา สร้างแรงบันดาลใจและจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมด้วยคุณธรรมพื้นฐาน รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู อยู่อย่างพอเพียง โดยครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนบุคลากรอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนทั้งระบบรวมทั้งในชุมชน

11. พัฒนาโปรแกรมทำเนียบคนดี มีจิตอาสา พัฒนาสังคม โดยการจัดทำโปรแกรมสำหรับให้คะแนนนักเรียนที่ทำความดี และบันทึกเผยแพร่ความดี (<http://tscore.ms.ac.th>) ซึ่งใช้กระบวนการเสริมแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำความดีต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และชุมชน

- เขียนโปรแกรมระบบ ICT แบบออนไลน์
- บันทึกคะแนนนักเรียนและบุคลากรร่วมไปถึงผู้ปกครองที่กระทำความดี
- มีการบันทึกภาพนักเรียน และส่งภาพเข้าสู่ระบบออนไลน์
- ติดตั้งจอทีวีขนาดใหญ่ในที่นักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียได้เห็น ภาพที่นักเรียนหรือบุคลากรทำความดีจะไปปรากฏที่หน้าจอแสดงผล ส่งผลให้ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองเกิดแรงบันดาลใจ และร่วมทำความดีเพิ่มมากยิ่งขึ้น

12. การสร้างจิตอาสา ในสถานศึกษา และโรงเรียน ด้วยการส่งเสริมและให้นักเรียน บุคลากร ได้มีการสร้างความสำคัญในการช่วยเหลือส่วนรวม ด้วยการระดมความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ก็จะมีเสริมแรงเพื่อให้กำลังใจในการกระทำความดีของจิตอาสา ส่งผลให้โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ มีบุคลากร ครู และนักเรียนที่มีจิตอาสาเพิ่มมากขึ้นทุกปี

- ชมรมจิตอาสาภายในโรงเรียน
- ครูแกนนำจิตอาสาแบบเข้มข้น
- นักเรียนแกนนำเครือข่ายคุณธรรม
- ห้องเรียนจิตอาสา

2. กิจกรรมช่วยเหลือสังคม

2.1 โครงการมารีย์ร่วมจิตเสริมชีวิตให้ชุมชน

เป็นกิจกรรมโครงการของนักเรียนในการคิดที่จะแสดงออกในการให้การช่วยเหลือสังคม ด้วยการระดมทุนทรัพย์ และวางแผนดำเนินกิจกรรมด้วยการไปมอบ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม นำความบันเทิงไปแสดงให้ชุมชนเพื่อสร้างรอยยิ้มและความสุข การให้ความรู้

เรื่องการคัดแยกขยะร่วมกับผู้นำท้องถิ่น การมอบถังขยะแยกประเภทให้แก่ชุมชน

- 2.2 กิจกรรมแห่เทียนพรรษา
- 2.3 โครงการคริสต์มาสสู่ชุมชน
- 2.4 โครงการวิทยากรน้อย “การบริหารจัดการขยะ”
- 2.5 กิจกรรมร่วมทำความสะอาดชุมชนกับหน่วยงานท้องถิ่น
- 2.6 กิจกรรมร่วมปลูกป่าร่วมกับท้องถิ่น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนที่เกิดขึ้นหลังจากโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ ได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม โดยนำอัตลักษณ์ 4 “รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู อยู่อย่างพอเพียง” มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการพัฒนาความดีให้เกิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จนเกิดผลการดำเนินการที่เห็นผลเชิงประจักษ์ ในปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ได้นำโครงการโรงเรียนคุณธรรมเป็นโครงการเด่นในการประเมินและได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน ของกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้การส่งเสริมครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ก็พบว่านักเรียนที่ผ่านการหล่อหลอมของโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ มีระเบียบวินัยเป็นเลิศ นักเรียนเป็นคนที่ดี มีจิตอาสา พร้อมทั้งร่วมกันพัฒนาโรงเรียนจนได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นจากชุมชนและผู้ปกครอง จากการสำรวจแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนพอใจในกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม และได้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นการขยายผลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ผู้ปกครองและชุมชน

ในปีการศึกษา 2559-2560 โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ยังได้รับการเชิญให้เป็นวิทยากร ในการนำเสนอตัวอย่างโรงเรียนคุณธรรมโดยยึดคุณธรรม 9 ดีของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

วัน/เดือน/ปี	สถานที่เผยแพร่โครงการคุณธรรม	เรื่อง
20 ก.ย. 2559	คณะบราเดอร์สามแฉกรใหญ่ มิสซังลาว	ภาวะผู้นำแบบพระเยซูเจ้า และโรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์
17 ต.ค. 2560	โรงเรียนนารีวิทยา จ.ราชบุรี	สัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “ครูผู้สร้างโรงเรียนคุณธรรม”
19 ต.ค. 2560	โรงเรียนตรุณศึกษาจุฬารามณ์ จ.นครศรีธรรมราช	สัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “อัตลักษณ์สู่โรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์”
3 - 5 ธ.ค. 2559	คณะผู้บริหารและคณะครูคาทอลิกแห่งประเทศไทย	อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรกระบวนการสร้างจิตสำนึกและการเป็นครูจิตอาสา ณ บ้านผู้หว่าน สามพราน นครปฐม
17 ธ.ค. 2559	คณะรักกางเขนแห่งอุบลราชธานี	แบ่งปันโรงเรียนคุณธรรม
15 ม.ค. 2560	คณะครูโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์	ปลูกจิตสำนึกด้วยจิตอาสา
16 ม.ค. 2560	คณะครูโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์	จุดเน้นตามอัตลักษณ์โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์
26 เม.ย. 2560	คณะผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนไฮเคเรือ สังฆมณฑลจันทบุรี	ตัวอย่างโรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์
10 - 11 พ.ค. 2560	โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี	การนำอัตลักษณ์สู่โรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์
13 พ.ค. 2560	โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา กรุงเทพมหานคร	กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามวิถีคริสต์

บทเรียนที่ได้

จากการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ของโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ โดยยึดอัตลักษณ์ 4 “รักเมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู อยู่อย่างพอเพียง” ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีของสังคม โรงเรียนมีความรักความเอื้ออาทรที่ดีต่อกัน ไม่มีการร้องเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ทำให้ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองมีความสุขบนพื้นฐานของความพอเพียง โดยพบบทเรียนที่ได้จากการดำเนินการพัฒนาคุณธรรม คือ กระบวนการแบบการกระจายอำนาจ ให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีส่วนเป็นเจ้าของ และมีการเสริม

แรง ทำให้มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองคิด ตนเองกระทำ และเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตามวลีหรือคำขวัญที่ว่า “หัวกระดิก ลำตัว และหางต้องกระดิก” เป็นกระบวนการพัฒนา ทั้งกระบวนการทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน และเกิดผลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะต่อการขยายผล

ในการเสนอแนะเพื่อการขยายผลการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนในอนาคต โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ จะดำเนินการส่งเสริมขยายผลสู่ครอบครัว ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างจริงจัง รวมถึงขยายผลต่อโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ให้ครอบคลุมในพื้นที่เครือข่าย และโดยเฉพาะโรงเรียนในเครือข่ายชมรมทลนครราชสีมาอย่างต่อเนื่อง โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา และนำนโยบายเกี่ยวกับธรรมนูญ 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานชาวจังหวัดบุรีรัมย์ และจะพัฒนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียน ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

“ด้วยรักและหวังใยไม่ทิ้งใครอยู่เบื้องหลัง”

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์
จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้ให้ข้อมูล : นายปลั่ง ภูมิจางา

ผู้เรียบเรียง : นางสาวบุญเลิศ อุปกักดี

กระแสการพัฒนาได้เริ่มเข้ามามีบทบาทกับสังคม ตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์มากขึ้น ไม่ใช่แค่เพียงด้านเศรษฐกิจการค้าเท่านั้น แต่ด้านวัฒนธรรมก็มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางว่าเราจะสามารถอยู่ร่วมกันได้หรือไม่ บนฐานวัฒนธรรมที่แตกต่าง ของชน 4 เผ่า ประกอบด้วย เขมร ส่วย ลาว ไทยโคราช ของประชาชนตำบลเมืองฝ้าย การอยู่ร่วมกันทางสังคมที่ต่างมีความหลากหลายของวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ตำบลเมืองฝ้าย เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ดูได้จากการความเป็นอัตลักษณ์ ความเสมอภาค การให้เกียรติกัน การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเท่าเทียม เกิดการสร้างชุมชนบนวิถีชาติพันธุ์ เป็นวัฒนธรรม 4 ชนเผ่า ตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา และยังคงเป็นอัตลักษณ์ของตนเองแต่ในขณะเดียวกัน การอยู่ร่วมกันของสังคมที่หลากหลายก็มีความเป็นในอัตลักษณ์ของสังคมนอบข้าง

สังคมประชาชนตำบลเมืองฝ้ายจะต้องมีการปรับตัวการจัดการสังคมที่มีความหลากหลาย จะต้องเริ่มที่การปรับทัศนคติของชาวบ้านก็มีการยอมรับในความแตกต่างโดยใช้พื้นฐานหลักธรรมทางศาสนา ทั้งเรื่องความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลรวมถึงให้โอกาสให้ทุกกลุ่มได้แสดงอัตลักษณ์เป็นของตนเองอย่างเสรี มีความเคารพซึ่งกันและกันอยู่บนวิถีคุณธรรมร่วมกัน ซึ่งชาวตำบลเมืองฝ้ายให้ความสำคัญอย่างมาก คือด้านวัฒนธรรมด้วยความรัก ความสันติ ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมสุขภาวะ การจัดการที่มีคุณภาพความเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ประชาชนตำบลเมืองฝ้าย

ตำบลเมืองฝ้าย เป็นหมู่บ้านชื่อว่าบ้านฝ้าย ขึ้นกับตำบลหนองกระเทียม ต่อมาได้ตั้งเป็นตำบลและเปลี่ยนชื่อเป็นตำบลเมืองฝ้าย มาจากภาษาเขมร ว่า บ้านตรียะเซาะกะบะ แปลว่าเป็นที่พักของกองทัพทหารในสมัยทราวดี เมื่อปี พ.ศ. 2368 มีการตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมมาจากเขมร เป็นนามสกุลเดิมจากเขมร คือ ภูมิจางา ชุนนามวงศ์ จันทรภักข โกลิเอน นุชขนาด

สภาพทั่วไปของตำบลเมืองฝ้าย ลักษณะเป็นที่ราบสูงส่วนมากเป็นที่ดอน พื้นที่ราบ เป็นบางส่วน สภาพภูมิอากาศ ร้อนชื้นหนาว ฝนตามฤดูกาล เป็นอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่ ปัจจุบันประชากรในเขตตำบลเมืองฝ้าย จำนวน 7360 คน จำนวนหลังคาเรือน

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์

ทิศใต้ ติดกับตำบลช่องผกา อำเภอขามนิ ทิศตะวันออก ติดตำบลไทยสามัคคี ทิศตะวันตกติดกับ ตำบลสระแก้ว อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ย้อนยุคสายสัมพันธ์ที่ยั่งยืนของประชาชนตำบลเมืองฝ้าย การที่ชาวบ้านตำบลเมืองฝ้ายได้สร้างสายสัมพันธ์ใช้ความเป็นวัฒนธรรมชน 4 เผ่า มาหลอมรวมสายสัมพันธ์ทำให้การพัฒนาตำบลเมืองฝ้ายทำให้เราเห็นประโยชน์ของสิ่งเหล่านั้นมากขึ้นบางส่วนสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์ได้ที่สำคัญที่สุดคือการทำที่ชาวชุมชนที่อยู่ร่วมกันแม้มาจากคนละเผ่าต่างพื้นที่ต่างถิ่นฐาน แต่ละชุมชนก็มีองค์ความรู้ที่แตกต่างกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ที่มีทั้งชนพื้นถิ่นและอพยพมาสร้างถิ่นฐานเพื่อหาพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์เพื่อบำรุงชีวิตตามคำบอกเล่าจับใจความสำคัญได้ว่าผู้คนตำบลเมืองฝ้ายมีอยู่ 4 ยุคดังนี้

ยุคตำบลบ้านยางตามหลักฐานทางตำนาน เป็นช่วงเวลาที่ยังคนเริ่มเข้ามาตั้งหลักแหล่งและนำขนบธรรมเนียมการปฏิบัติยึดถือ ผีพร้าหม่มและพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมารวมเรียกว่า ฮีตสิบสองครองสิบสี่

ยุคตำบลหนองกระทิง เป็นการแยกตัวโดยการปกครองดูแลของผู้ใหญ่หว่างหนองกระโทก โดยช่วงนั้นเองบ้านยางได้แบ่งออกเป็น 7 หมู่ และขยายชุมชนขึ้นเรื่อยๆ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2498 มาตั้งวัดบ้านฝ้าย และเริ่มออกที่ดิน สค.1 ทำให้ชาวบ้านเริ่มมีสิทธิใช้ที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัย

ยุคตำบลไทยสามัคคี โดยในปีพ.ศ. 2511 ได้แยกจากตำบลหนองกระทิง มาเป็นตำบลไทยสามัคคี ขณะนั้น ได้ค้นพบ หลวงพ่อสี แต่ด้วยความที่กลัวจะมีคนไปขโมยพระชาวบ้านจึงมีการปล่อยข่าว ว่าถ้าใครเข้าไปในบริเวณนั้น จะถูกกล่าวหาว่า เป็นคนฆ่าคนตาย (ขณะนั้นมีคนไปพบศพคนถูกฆ่าตายบริเวณนั้น) ปัจจุบันหลวงพ่อสี อยู่ในความดูแลของกรมศิลป ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2513 ได้ขุดพบหลวงพ่พระประธานพระเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือของชาวตำบลเมืองฝ้าย ชาวบ้านจึงมีการประกอบพิธีบวงสรวงหลวงพ่พระประธานพระ นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ยุคบ้านฝ้าย ดั้งเดิม เมื่อก่อนเป็นชุมชนเขมร บ้านฝ้าย หนองเต็ง หนองตะคร้อ จากนั้นก็มีการอพยพเข้ามาของชาวบ้าน ส่วย คือ บ้านประชาสามัคคี บ้านหนองม่วง หนอง่าง หมู ลาว คือ บ้านโคกปราสาท โปรงตึกพัฒนา ปราสาทอำนาจ ไทยโคราช คือ บ้านหนองสาม บ้านคูเมือง บ้านปราสาททอง รวม 12 หมู่บ้าน จึงเกิดเป็นตำบลเมืองฝ้าย และเรียกชานนามว่า ชุมชนวัฒนธรรม 4 ชนเผ่า ชาวตำบลเมืองฝ้ายขึ้น

การเมืองความสำคัญของชน 4 ชนเผ่า

ในปัจจุบันการเมืองของชาวตำบลเมืองฝ้ายแทบไม่มีผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของชุมชนเลย ดูได้จากคำนิยามที่ว่า ไม่มีพวกเขา มีแต่พวกเรา นับเป็นประเด็นสำคัญอย่างมากในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพราะกลายเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสามัคคีปรองดอง ในปัจจุบันชาวตำบลเมืองฝ้ายอยู่ร่วมกันได้ตามวิถีวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ในการพัฒนาหรือการหาทางออกร่วมกัน จะมีการระดมความคิดเห็นที่เริ่มมาจากหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม / องค์กร / หน่วยงานท้องถิ่น / ท้องที่ และภาคีพัฒนา ไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน นำไปสู่การสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมแบบนี้ ชาวตำบลเมืองฝ้ายได้ถือปฏิบัติมากกว่า 30 ปีแล้ว การหักแบ่งแบ่งปัน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกจนเกิดความเข้มแข็งของผู้นำที่ร่วมด้วยช่วยกัน ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก้านันผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. อสม. อภปร. กลุ่มออมทรัพย์ และองค์กรต่างๆ ในชุมชน บางครั้งมีการประชุมก็มาแลกเปลี่ยนความคิด แม้การเมืองจะเข้ามาอย่างไร ใครจะเป็นนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือใครจะมาเป็นก้านัน สุดท้ายก็เข้ามาเป็นทีมงานเดียวกัน จุดหลัก คือ ใช้ความเป็นพี่น้อง เอาผลประโยชน์ชาวตำบลเมืองฝ้ายเป็นที่ตั้งจนกลายเป็นสภาผู้นำชุมชนที่เป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ เวทีความมั่นคงได้นำผลประโยชน์ไปสู่กิจกรรมที่หลากหลาย รวมไปถึงงานพัฒนาที่ชาวตำบลเมืองฝ้ายได้ร่วมแรงแบ่งปันให้คำมั่นที่จะดูแลกันทั้งตำบลคือ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองฝ้ายขึ้น เพื่อประสานใจคน 4 เผ่าชาวตำบลเมืองฝ้ายจัดสวัสดิการชุมชน ดูแลกันอย่างยั่งยืน เมื่อปี พ.ศ. 2553 ผู้นำชุมชนมีเวทีพบปะกันผ่านเวทีความมั่นคงของตำบล ทั้งผู้นำทางการและผู้นำทางธรรมชาติ จึงชวนให้ชาวชุมชนสำรวจข้อมูลรายครัวเรือนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และแยกสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลไปทำแผนพัฒนาตำบล แล้วนำไปเสนอต่อชุมชน ประสานองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานราชการก็ยินดีให้การสนับสนุนและพร้อมจะทำงานร่วมกับภาคประชาชน

การเอาคนเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกโดยมีกลุ่มออมทรัพย์เป็นฐานที่มั่นคงทำ
เรื่องสวัสดิการชุมชนตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เงิน 1 บาท ก็มีค่าเมื่อนำมารวมกันผลจากการดำเนินงานเป็นขั้นตอนกองทุน
สวัสดิการชุมชนตำบลเมืองฝ้ายก็เติบโตขึ้นตามลำดับ เปิดรับสมาชิกครั้งแรกมีคนสนใจ
มาสมัคร 280 คน มีเงินออมเพื่อจัดสวัสดิการ จำนวน 8,400 บาท และมีการสมทบจาก
องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองฝ้าย ในปีี่ 4 ของการจัดตั้งกองการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนตำบลเมืองฝ้าย ปีละ 100,000 บาท จนถึงปัจจุบันและมีเงินสมทบจากแหล่งอื่น
ๆ เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในปัจจุบัน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองฝ้าย มี
สมาชิก (ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2560) จำนวน 3,261 คน มีรายรับที่ยังไม่หักค่าใช้จ่าย
7,236,869.89 บาท มีการจัดสวัสดิการ 11 ด้าน

สวัสดิการชุมชน สอนให้เรารู้ว่าถึงจะต่างเผ่าพันธุ์ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความ
เอื้ออาทร เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี สวัสดิการชุมชนยังทำให้เกิดเพื่อนช่วยเพื่อนซึ่งคนใน
หมู่บ้านที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น ผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ก็
จะมีสวัสดิการในการเฝ้าไข้ มีการช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
ชาวตำบลเมืองฝ้าย ภายใต้กองทุนสวัสดิการชุมชนเราจะไปด้วยกัน ด้วยความมีวินัย สุจริต
จิตอาสา โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นหลักประกันความมั่นคงของชีวิต จนไม่มีพรมแดน
ขวางกั้นและไม่มีการแบ่งแยกชนเผ่า ปัจจุบันนี้คนในตำบลเมืองฝ้าย มีความกระตือรือร้น
มาก เพราะเขาเห็นว่า สวัสดิการชุมชนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง ซึ่งเงินแค่วันละ 1 บาท
ก็สามารถ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้พ้นทุกข์ได้ สวัสดิการชุมชนจะยั่งยืนและพึ่งตนเองได้
เมื่อคนในชุมชน ลุกขึ้นมาทำร่วมกัน

จากอดีตที่ผ่านมาชาวตำบลเมืองฝ้ายที่ต่างคนต่างอยู่ ต่างก็ทำมาหากินมีภูมิปัญญาที่แตกต่างและหลากหลาย จากการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการทำให้ภูมิปัญญาที่หลากหลายนี้ได้หลอมรวมฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นมาสร้างปัญญา สร้างอำนาจ ที่จะผลักดันเพื่อจะนำไปพัฒนาแก้ไขปัญหาในวันข้างหน้า

ในชุมชนตำบลเมืองฝ้าย เท่าที่พูดกันมาเรามีประวัติศาสตร์ที่ถูกเพาะบ่มมานานเกิดเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี เกิดความเชื่อ เกิดความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไปสัมพันธ์กับการทำมาหากิน การดำรงชีวิตการจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งนี้ถือว่าเป็นทุนชีวิตของชุมชน หากจะทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้นั้นคือ ความเชื่อซึ่งความเชื่อที่ว่านี้สามารถแยกออกได้ 3 ส่วน คือ

1. คือมีการเคารพธรรมชาติ หากชุมชนใดทำให้การเคารพธรรมชาติหายไปจากชุมชนแล้ว เชื่อว่าชุมชนอาจเกิดปัญหาเพราะชุมชนต้องอาศัยธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2. ต้องมีความรัก เคารพซึ่งกันและกัน เช่น เคารพผู้อาวุโสกว่า

3. ชุมชนต้องมีการพึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ทั้ง 3 เรื่องนี้ ชุมชนตำบลเมืองฝ้าย ได้สะท้อนเป็นฐานที่สำคัญของชุมชนออกมาอย่างชัดเจน

เมื่อมองดูแล้วพลังของชุมชนที่มีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ เช่น การทำเกษตรยั่งยืนพึ่งตนเอง การจัดสวัสดิการสังคม การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ประชาชนชาวบ้านสร้างภูมิปัญญาใหม่ ซึ่งจะเป็นพลังของชุมชน ที่ค่อยๆ พื้นตัวมาและได้รับการยอมรับมากขึ้น

ภายใต้กลุ่ม/องค์กรชุมชน เราไม่ได้คิดคนเดียว เหล่านี้คือชุมชนได้ชักทอสร้างสรรค์และเดินหน้าต่อไป เพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ชุมชนมีปล่อยให้ลูกหลานได้เรียนรู้จากภายนอกอย่างเดียว ควรมีการสานต่อ วิถี วัฒนธรรม ประเพณี เป้าหมายคือสร้างต้นทุนชีวิต ต้นทุนชุมชน เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบองค์รวม คือภูมิปัญญาชุมชนที่สอดคล้องและยั่งยืน เป็นความรู้ที่ยิ่งใหญ่ที่จะสืบทอดต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน

ท้ายสุดนี้ ภูมิธรรมพื้นที่ตำบลเมืองฝ้ายเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่เล็กๆ นำไปสู่ฐานการพัฒนาประเทศชาติ ให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

หมู่บ้านคุณธรรมบ้านสวนนอก

หมู่ที่ 2 ตำบลสวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายณัฐชัย สุดตาชาติ

บริบทหมู่บ้าน

บ้านสวนนอกเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ หมู่บ้านมีความร่มเย็นเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ในหลายๆ ด้าน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่โดยชุมชน หมู่บ้านคุณธรรม ดำรงชีวิตเรียบง่าย มีความสามัคคีปรองดอง ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านที่มีคนมาท่องเที่ยว มาศึกษาดูงานทั้งปี มีมีคฤหะคักของหมู่บ้านอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่เริ่มแรก ได้แก่

- การปลูกหม่อน-เก็บใบหม่อน ชมและเรียนรู้การปลูกหม่อน / ขำต้นหม่อน / เก็บใบหม่อนไปเลี้ยงไหม
- การเลี้ยงไหม สาวไหม ชมและเรียนรู้การเลี้ยงไหม / ให้อาหารตัวไหม / สาวไหมจากตัวดักแด้
- การฟอก ย้อม มัดหมี่ ชมและเรียนรู้การฟอกสาวไหมออกจากเส้นไหม / การเตรียมเส้นไหมเพื่อมัดหมี่ / การย้อมสีธรรมชาติ (จากครั่ง แก่นขนุน แก่นมะยม ฯลฯ) / เรียนรู้การมัดหมี่ ฟอกย้อมสีเส้นไหม
- การทอผ้าไหม ชมและเรียนรู้การทอผ้าไหม
- การแปรรูปและสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าไหม ชมและเรียนรู้การแปรรูปผ้าไหม การเขียนลายพิมพ์ลายต่างๆ บนผืนผ้าไหม
- มีโฮมสเตย์สะอาดน่าอยู่ให้พักไม่น้อยกว่า 15 หลัง
- ตลาดชุมชนวิถีดั้งเดิม

ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน เช่น

- ผ้าไหมลายเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแต่โบราณได้แก่ ผ้าไหมหางกระรอก (กระนิว) ผ้าสร่ง ผ้าขาวม้า ผ้าไหมพื้นเรียบ
- ผ้าคลุมไหล่ยกดอกแก้ว ดอกพิกุล เป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ
- ผ้าไหมแปรรูป เช่น เสื้อ กระเป๋าเนกประสงค์ กระเป๋าเดินสอ พวงกุญแจ ตุ๊กตา ผ้า ฯลฯ

- อาหารอร่อยประจำถิ่น ได้แก่ ข้าวหลาม ดกแด่ควัสมุนไพโร กระจายสารท
- เมนูเด็ด ได้แก่ แกงกล้วย บวดบุก ส้มตำดักแด่ ขนมจีนน้ำยา และอีกหลายๆ เมนู

และบ้านสวนนอกยังมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ลานกลางแจ้งบ้าน ชมการแสดงทางวัฒนธรรม รำอัลเล รำอีสานใต้ รำตรด รำกันตรีม ฯลฯ พร้อมจิบชาใบหม่อน

1. ความโดดเด่นหมู่บ้าน

“หมู่บ้านท่องเที่ยวไหมและวิถีชีวิตพอเพียง” ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน เคารพผู้อาวุโส มีภูมิปัญญาท้องถิ่น การถักทอผ้า การผลิตผลิตภัณฑ์ไหมครบวงจร ทั้งกระบวนการ ผลิตงานฝีมือมากมายที่หลากหลาย อาทิ การทำกระดังงอกอวัว เครื่องจักสาน การแปรรูปกะลามะพร้าว

2. ความเป็นมา

บ้านสวนนอก หมู่ที่ 2 ตำบลสวน (เดิมบ้านสวนนอก หมู่ที่ 2 ตำบลสวายจิก) เมื่อประมาณ 150 ปีเศษ หรือประมาณปี พ.ศ. 2398 บ้านสวนมีสภาพเป็นป่าที่บิ่ต้นไม้ใหญ่ ชื่อว่าต้นสวนเกิดขึ้นมากในหมู่บ้านและมีนายดำ ไม่ทราบนามสกุล เป็นคนจังหวัดร้อยเอ็ดมีอาชีพช่างตีเหล็ก เข้ามาตั้งรกรากเป็นคนแรก นายดำ เห็นว่าที่แกอยู่มีต้นสวนมาก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านสวน ” ปัจจุบันมีนายบุญทิพย์ กระจมัย เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านเรือนของชาวบ้าน ส่วนใหญ่เป็นเรือนไม้ยกสูง ทุกบ้านจะมียุ้งข้าวสาร และเลี้ยงควาย 140 ครั้วเรือน ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ กระแสสังคมในปัจจุบันเป็นกระแสแห่งทุนนิยมใช้เงินเป็นตัวตั้งในการดำเนินชีวิต รายได้ไม่เพียงพอเนื่องจากราคาผลผลิตทางเกษตรขายได้ราคาต่ำมีโอกาสได้เงินจากการขายพืชผลทางการเกษตรปีละครั้ง ต้องออกไปทำงานต่างพื้นที่ไปเป็นแรงงานในเมืองหลวง ทำให้ครอบครัวมีการแยกย้ายกันอยู่ของสมาชิกครอบครัว

3. ปัญหาที่ยากแก้ไข

จัดตั้งกองทุนพึ่งพา ส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านในชุมชนสามารถมีอาชีพอยู่ในพื้นที่สมาชิกในครอบครัวของคนในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปทำงานต่างพื้นที่และสามารถดำรงอยู่ในหมู่บ้านโดยไม่เดือดร้อน หาวิธีลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ไม่สร้างหนี้เพิ่ม สามารถดำรงชีวิตประจำวันโดยมีวิถีที่พอเพียง

4. กระบวนการพัฒนา

4.1. คณะกรรมการหมู่บ้านมีการจัดประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยเชิญส่วนราชการในพื้นที่ มาร่วมให้ความรู้แนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน การสร้างรายได้ในหมู่บ้าน โดยนำหลักธรรมบุญสันติสุข 9 ดี เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนชุมชน

4.2. ในปี พ.ศ. 2556 เข้ารับการส่งเสริมส่วนราชการให้ดำเนินงานเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ปี พ.ศ. 2556 คัดเลือกครัวเรือนต้นแบบ 30 ครัวเรือนเพื่อนำร่องการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต จัดเวทีประชาคมค้นหาทุนชุมชนที่จะเป็นต้นทุนเริ่มต้นในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้เกิดงาน เกิดรายได้ เกิดความสุขในหมู่บ้าน พบว่าการทอผ้า เป็นภูมิปัญญาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำได้ แต่ทำในเชิงใช้เองไม่ได้ทำเชิงค้าขาย

4.3. เข้ารับการส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม ในปี 2557 มีกิจกรรมการทอผ้าครบวงจร เป็นศูนย์เรียนรู้การทอผ้า เกิดกระบวนการทอผ้าตั้งแต่ต้นน้ำ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จนไปถึงปลายน้ำ การแปรรูปผ้าไหมและจำหน่ายจนเกิดรายได้

5. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

5.1. สมาชิกในครัวเรือน ไม่ต้องออกไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ เพราะไม่ได้เอาเงินเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

5.2. ครอบครัวอบอุ่น มีรายได้เพียงพอจากอาชีพหลักอาชีพเสริม

5.3. หมู่บ้านมีความร่มเย็น มีความสามัคคี ทุกวันพระเป็นวันพัฒนาจิตใจ โดยไปทำบุญฟังธรรมที่วัดในหมู่บ้าน

5.4. คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคีต่อกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

6. บทเรียนที่ได้

6.1. การเปิดใจของคนในหมู่บ้านที่พร้อมจะเปลี่ยนมาดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6.2. มีครัวเรือนต้นแบบทำให้เกิดการเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่กัน จากรุ่นสู่รุ่น

6.3. การรวมกลุ่มอาชีพที่เหนียวแน่น เกื้อกูล อันเป็นจุดเริ่มต้นความเป็นหนึ่งเดียว ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน เกิดความเข้มแข็งลดการพึ่งพาจากคนภายนอก

7. ข้อเสนอ

หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง เกิดความรักความสามัคคีเป็นหมู่บ้านคุณธรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้

7.1. ผู้นำดี เป็นต้นแบบการทำดี ผู้อาวุโสเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

7.2. หมู่บ้านต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีความรู้ มีจิตอาสาสามารถร่วมเป็นคณะทำงาน ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน

7.3. มีการประกาศยกย่องบุคคลต้นแบบ ครัวเรือนต้นแบบ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นกำลังใจเพื่อเป็นการขยายผลไปยังครัวเรือนอื่นๆ ครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง ต่อไป

ชุมชนคุณธรรม “วิถีชีวิต วิถีชุมชน บนวิถีพอเพียง” บ้านหนองสะแกกวาน หมู่ 6 ต.สัมปอ่ย อ.โนนดินแดง จ.บุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายจรูญ บุญนาน

ประวัติชุมชน

บ้านหนองสะแกกวาน หมู่ที่ 6 เดิมเป็นเขตพื้นที่ของบ้านสัมปอ่ย หมู่ 7 ต.ปะคำ อ.ละหานทราย จ.บุรีรัมย์ ต่อมาปี พ.ศ.2512 มีราษฎรอพยพถิ่นฐานจากต่างจังหวัดเข้ามาอยู่อาศัยที่บ้านสัมปอ่ยเป็นจำนวนมากจึงได้มีการขยายตัวของชุมชนโดยพากันบุกเบิกป่าสงวนและจับจองที่อยู่อาศัยและที่ทำกินเป็นของตนเอง โดยมีนายสาย ดวงมาเกิด, นายสุข วิทยาท, นายสงค์ ช่อนกลิ่น เป็นแกนนำ และสมาชิกอีกจำนวนหนึ่ง เข้าจับจองพื้นที่บุใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าภูผาคา จึงได้ประชุมชาวบ้านเพื่อขอเสนอแยกหมู่บ้านและตั้งชื่อหมู่บ้าน โดยมี นายสาย ดวงมาเกิด เสนอชื่อ “บ้านน้อยหนองสะแกกวาน” เหตุผลเพราะมีหนองสะแก อยู่ ส่วนนายมี ทะเนตรรัมย์ เสนอชื่อ “บ้านบุใหญ่” เหตุผลเพราะเป็นพื้นที่บุใหญ่มาก ไม่มี ต้นไม้ เสี่ยงส่วนใหญ่เห็นชอบตามที่ นายสาย ดวงมาเกิด เสนอ แต่มีอยู่สองคุ่มใหญ่ จึงแยกเป็นคุ่มหนองสะแกกวาน กับคุ่มน้อยสะแกกวาน

เมื่อปี พ.ศ.2515 ขึ้นร่วมกับบ้านน้อยสะแกกวาน หมู่ที่ 3 ปี พ.ศ.2525 จึงได้แยกออกจากบ้านน้อยหนองสะแกกวาน ตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ แยกจากหมู่ที่ 3 เป็นหมู่ที่ 6 ตั้งชื่อบ้านว่า “บ้านหนองสะแกกวาน” ตามชื่อคุ่มหนองสะแกกวาน โดยมี นายเจริญ แสบรมย์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อหมู่บ้านว่า “หนองสะแกกวาน” พ่อสายดวง มาเกิด ให้ข้อมูลว่า เกิดจากมีสุนัขมาคลอเคลียที่หนองน้ำ ภาษาเขมรเขาเรียกสุนัขว่า “สะแก” เป็นที่มาของชื่อ บ้านหนองสะแกกวาน

บ้านหนองสะแกกวาน หมู่ที่ 6 ต.สัมปอ่ย อ.โนนดินแดง มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านหู่ท่านบ ต.หู่ท่านบ อ.ปะคำ

ทิศใต้ ติดกับ บ้านน้อยสะแกกวาน ม.3 ต.สัมปอ่ย อ.โนนดินแดง

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านสัมปอ่ย ม.2 ต.สัมปอ่ย อ.โนนดินแดง

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านโคกไม้แดง ต.หู่ท่านบ อ.ปะคำ

ชาติพันธุ์ในชุมชน

บรรพบุรุษส่วนใหญ่เป็นชาวอีสาน ใช้ภาษาท้องถิ่นเดิม (ภาษาอีสาน, ลาว, และเขมร) ในการสื่อสารเป็นส่วนมาก การประกอบอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ และรับจ้าง

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวน มีระยะทางห่างจากอำเภอโนนดินแดง 3.5 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ 96 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,980 ไร่ หรือ 3.17 ตารางกิโลเมตรประกอบด้วย

- เนื้อที่ทำกินประมาณ 1,649 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 83.28 ของพื้นที่ทั้งหมด
- พื้นที่อยู่อาศัย 326 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.36 ของพื้นที่ทั้งหมด
- พื้นที่สาธารณะ 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ทั้งหมด

จำนวนครัวเรือน 138 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 613 คน แยกเป็นประชากร ชาย 301 คน ประชากรหญิง 312 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก) มีร้านขายของชำในชุมชนจำนวน 5 ร้าน กลุ่มอาชีพในชุมชน กลุ่มสิ่งประดิษฐ์จากขยะรีไซเคิล กลุ่มทำตะกร้าพลาสติก กลุ่มทำโต๊ะ เก้าอี้จากหวายเทียม สัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่ในชุมชนเป็น สุนัข แมว ไก่ และเลี้ยงหมูเพื่อจำหน่าย อุตสาหกรรมในชุมชน มีโรงสีข้าวขนาดใหญ่ 1 แห่ง โรงสีข้าวขนาดเล็ก 2 แห่ง

การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. แผนงานและนโยบายในการสนับสนุนชุมชนในพื้นที่

1.1 นโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดงที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลตำบลโนนดินแดง เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556 นโยบายพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงได้อย่างสมดุลตลอดจนจัดตั้งสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้ทั่วถึงและเพียงพอไม่ว่าจะเป็นบริเวณสวนแกะหรือสถานที่อื่นๆ ที่มีความเหมาะสม จากนโยบายที่ได้แถลงต่อสภาเทศบาลแล้วได้แปลงเป็นวิสัยทัศน์ การพัฒนาของ

เทศบาลตำบลโนนดินแดง

“โนนดินแดงเมืองน่าอยู่ คู่สุขภาพดีถ้วนหน้า การศึกษาก้าวไกล ใสใจสิ่งแวดล้อม
เทียบพร้อมวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

ผ่านรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนนโยบาย การวางแผนงาน
ผ่านโครงการเวทีประชาคมของเทศบาล เพื่อให้ชุมชนได้เสนอปัญหาความต้องการของ
ประชาชนและข้อเสนอเพิ่มเติมที่ประชาชนในชุมชนต้องการ

1.2 มีข้อตกลงหรือกฎระเบียบของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยและถือปฏิบัติ
อย่างต่อเนื่อง ด้วยความมุ่งมั่นของประชาชนชาวบ้านหนองสะแกกวนที่จะลดปริมาณขยะ
ชุมชนจากแหล่งกำเนิดให้เป็นศูนย์ จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อออกกฎระเบียบใน
ชุมชนเพื่อยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยกฎระเบียบที่ได้มีการกำหนดขึ้นจำนวน 9
ข้อ อันจะนำไปสู่จุดหมายร่วมกัน คือ ทำให้ชุมชนบ้านหนองสะแกกวนเป็นชุมชนที่ปลอด
ขยะ มีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยในเนื้อหาของข้อตกลง / กฎระเบียบ มีดังนี้

1.3 มีรูปแบบและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของชุมชนที่แสดงถึงความ
มีวินัย ความตั้งใจและความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรม การจัดการขยะอินทรีย์ที่ย่อย
สลายได้ง่ายในชุมชน เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ฯลฯ ประกอบด้วย

- กิจกรรมทำปุ๋ยหมัก
- กิจกรรมการนำน้ำหมักชีวภาพ
- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสุกร
- ส่งเสริมการเลี้ยงไส้เดือน

1.4 มีรูปแบบและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของชุมชน ที่แสดงถึงความ
มีวินัย ความตั้งใจและความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรม การจัดการขยะอินทรีย์ที่ย่อย
สลายได้ง่ายในชุมชน เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ฯลฯ ประกอบด้วย

การจัดการขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ภายในชุมชน (ขยะรีไซเคิล)

- กิจกรรมการซื้อขยะรีไซเคิลของธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ การนำขยะมาแลกสินค้า
ร้านค้าขยะเพิ่มทรัพย์
- กิจกรรมการจัดการขยะทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ชุมชน

1.5 มีการคัดแยกขยะทั่วไปอย่างชัดเจนเป็นระบบ ชุมชนบ้านหนองสะแกกวน ได้รับความ
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการคัดแยกขยะทั่วไปประเภทถุงพลาสติก ซึ่งเป็นท่อ PVC ที่ใช้

เก็บถุงพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้แต่ละครัวเรือนได้ใช้เก็บถุงพลาสติกและนำกลับมาใช้ซ้ำ

บ้านหนองสะแกกวาน ได้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการนำขยะทั่วไปมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ เช่น หมวกจากกล่องนม กระเป่าจากของใส่กาแฟ/ถุงพลาสติกโดยสิ่งประดิษฐ์ที่ได้จะนำไปจำหน่าย หรือเป็นของที่ระลึกให้คณะศึกษาดูงาน

1.6 มีกิจกรรมการคัดแยกขยะอันตรายในครัวเรือนและในกิจกรรมส่วนรวมอย่างชัดเจน ชุมชนบ้านหนองสะแกกวานแต่ละครัวเรือน มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่นอย่างชัดเจนและถูกเก็บในที่มิดชิดในเบื้องต้น และจะนำส่งไปเพื่อรวบรวมไว้ในสถานที่ที่ศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนจัดไว้เพื่อรอส่งมอบให้เทศบาลตำบลโนนดินแดงนำไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาล

ผลสำเร็จของการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ

- เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความมีวินัย และจิตสำนึกในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
- กรรมการชุมชน/คณะคณะทำงาน และคนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจด้านชุมชนปลอดขยะเป็นอย่างดี

เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่างๆ ไปสู่ “เมืองน่าอยู่” อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดโดยมีนโยบายด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้วิสัยทัศน์ “โนนดินแดงเมืองน่าอยู่ คู่สุขภาพดีถ้วนหน้า การศึกษาก้าวไกล ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวาน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก) เป็นชุมชนที่มีจุดเด่นในเรื่องของความสามัคคีของคนในชุมชน เทศบาลตำบลโนนดินแดงจึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน

ให้เป็นชุมชนต้นแบบในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยการนำคณะกรรมการชุมชน ไปศึกษาดูงานการจัดการขยะ การทำเกษตรอินทรีย์ อบรมให้ความรู้การจัดการขยะ กับคนในชุมชนจึงทำให้ชุมชนมีความรู้ในการบริหารจัดการขยะที่ดี

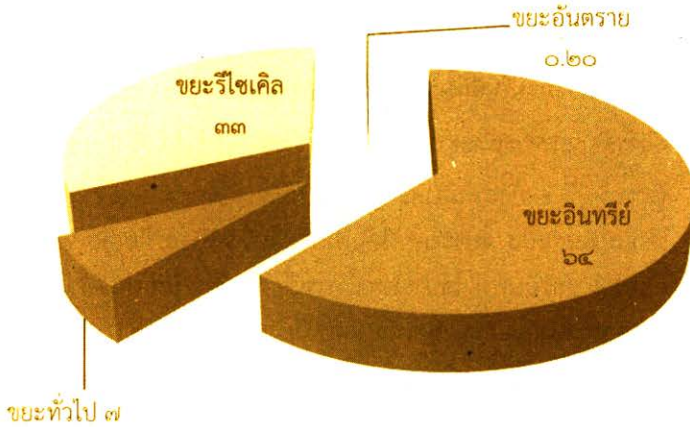
- พาแกนนำชุมชนไปศึกษาดูงานการจัดการขยะ
- มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทลงในภาชนะรองรับได้อย่างถูกต้อง
- ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกว่น ได้มีการจัดทำที่คัดแยกขยะทุกครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย-ขยะอินทรีย์ ใช้ประโยชน์ การเลี้ยงไส้เดือน เลี้ยงหมู ทำน้ำหมักชีวภาพ ทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ เลี้ยงสัตว์เลี้ยง
- มีการดำเนินกิจกรรมโดยยึดเอาข้อตกลงหรือกฎระเบียบในการจัดการขยะ มูลผลยของชุมชนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะของชุมชนได้มีการประชุมทำข้อตกลง ร่วมกันของคนในชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ ในที่ประชุมได้มีการเสนอ และมีมติข้อตกลงหรือกฎระเบียบในการการบริหารจัดการขยะชุมชนได้เป็นวิสัยทัศน์ “ชุมชน บ้านหนองสะแกกว่น เป็นชุมชนปลอดขยะ ประชาชนสุขภาพ บนวิถีความพอเพียง” พันธกิจ “คัดแยกขยะทุกเวลา ใช้ตะกร้าแทนถุง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม น้อมนำสุขภาพดี บนวิถีความพอเพียง”

ผู้นำชุมชน อสม. และประชาชนได้นำความศรัทธาทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธ จากความเคารพนับถือที่มีต่อ พระมหานริทร์เทพ นรินทุโต (พระมหาน้อย) เจ้าอาวาสวัด บ้านหนองสะแกกว่นที่เป็นตัวอย่างและเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะ ให้เป็นที่ยึดเหนี่ยว จิตใจคนในชุมชนในการบริหารจัดการขยะได้มีการนำวิสัยทัศน์พันธกิจ ที่ได้ตั้งขึ้น นำไปให้ ท่านลงนามในวิสัยทัศน์ พันธกิจ

จากการเป็นพระนักคิดนักพัฒนา อีกทั้งยังเป็นบุคคลซึ่งเป็นศูนย์รวมทางศรัทธาของ ชุมชนบ้านหนองสะแกกว่น ตำบลส้มป่อย อำเภอโนนดินแดง และพื้นที่ใกล้เคียง ท่านได้ ออกมายังชุมชนบ้านหนองสะแกกว่น ท่านได้ให้แนวคิด การปฏิบัติ การบริหารจัดการขยะ ชุมชน และได้มอบ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่ได้ลงนามไว้เพื่อเป็นพลังศรัทธาและเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติกิจกรรมการบริหารจัดการขยะ และได้ออกติด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ทุกหลังคา เรือน เพื่อเป็นสิ่งเตือนให้ทุกครัวเรือนถือปฏิบัติรวมกันต่อไป

ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำมาใช้ประโยชน์ในชุมชนปริมาณขยะ ปี 2559

- การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
- มีความสามารถในการนำเสนอ/ถ่ายทอด

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวนเป็นชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยดีเด่น จึงทำให้มีท้องถิ่นที่สนใจกระบวนการ วิธีการดำเนินงานในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน ชุมชนได้มีการเตรียมพร้อมในการที่จะรับคณะที่สนใจมาศึกษาดูงานในชุมชน ด้านสถานที่ได้มีการทำศาลาประชาคมหมู่บ้านให้มีขนาดใหญ่ขึ้นที่จะไว้รอต้อนรับคณะศึกษาดูงาน ด้านการให้ความรู้ มีการเตรียมวิทยุทัศน์คนแนะนำชุมชน การดำเนินงานในชุมชน มีวิทยากรให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะในชุมชน ประชาชนทุกคนในชุมชนสามารถให้ความรู้การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้และมีการนำวิถีชุมชนเข้ามาบูรณาการให้สอดคล้องกับการจัดการขยะ เช่น มีกลุ่มจักรสาร กลุ่มทอเสื่อกก เป็นต้น

- มีเครื่องมือ/แนวทาง/วิธีการนำเสนอการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ
- คนในชุมชนมีศักยภาพในการถ่ายทอดกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย

ในชุมชนบ้านหนองสะแกกวนมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ กระบวนการดำเนินงาน การจัดจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนได้เป็นอย่างดี โดยจะมีวิทยากรให้ความรู้ บรรยายการดำเนินกิจกรรมในชุมชน มีวิทยากรประจำฐานเรียนรู้ต่างๆ และที่สำคัญยังมีชาวบ้านในชุมชนทุกคนที่มีความรู้สามารถอธิบายการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้เป็นอย่างดีพร้อมที่จะรับคณะที่จะเข้ามาศึกษาดูงานในชุมชน

- มีจุดหรือแหล่งเรียนรู้ในกิจกรรมชุมชนปลอดขยะ ที่มีประสิทธิภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้จุดที่ 1 การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์

แหล่งเรียนรู้จุดที่ 2 ธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์

แหล่งเรียนรู้จุดที่ 3 ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์

แหล่งเรียนรู้ที่ 5 เรือนเพาะซากกล้าไม้ ชุมชน

แหล่งเรียนรู้ที่ 6 ทุกครัวเรือนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

แหล่งเรียนรู้ที่ 7 วิถีถิ่น วิถีไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

- มีจำนวนชุมชน หรือโรงเรียน หรือภาคส่วนต่างๆ มาขอศึกษาดูงานมากกว่า 10 คณะต่อปี มีการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกพืชสมุนไพร โดยการใช้ปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้ เป็นต้น

จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและความสามัคคี ความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการขยะทำให้ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวน ได้รับรางวัล

1. ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 โครงการโตโยต้าลดเมืองร้อนด้วยมือเราปีที่ 11 ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

2. ได้รับรางวัล รองชนะเลิศอันดับที่ 1 โครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เฉลิมพระเกียรติ 88 ชุมชน 88 พรรษา ปี 2558

ด้วยรางวัลที่ชุมชนบ้านหนองสะแกกวนได้รับ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าชุมชนบ้านหนองสะแกกวนได้มีการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีท้องถิ่นอื่น หน่วยงานราชการต่างๆ สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มขึ้น

- มีการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนได้มีการจัดทำศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนในชุมชน มีการปลูกพืชสวนครัว โดยใช้ปุ๋ยจากมูลไส้เดือน ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ที่ผลิต

ขึ้นเอง ซึ่งจะได้ผลผลิตที่ปลอดสารพิษ มีการเลี้ยงปลาตุ๊ก เลี้ยงกบคอนโด ในแต่ละหลังคาเรือนจะมีการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ว่างในบ้านและรั้วหน้าบ้าน ไว้กินเอง โดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพที่ทำเองในการรดผักและดูแลผัก นอกจากนี้จะได้ผักที่ปลอดสารพิษแล้วยังเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้และประชาชนยังมีสุขภาพดี อายุยืนยาว

การเชื่อมโยงของเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม

1. วัดบ้านหนองสะแกกวาน

พระมหานรินทร์เทพ นรินทุโต (พระมหาน้อย) เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสะแกกวาน จากการเป็นพระนักคตินักพัฒนา อีกทั้งยังเป็นบุคคลซึ่งเป็นศูนย์รวมทางศรัทธาของชุมชนบ้านหนองสะแกกวาน ตำบลส้มป่อย อำเภอโนนดินแดง และพื้นที่ใกล้เคียง ท่านยังเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการขยะในวัดและเขาร่วมกิจกรรมการจัดการขยะที่ชุมชนได้ทำขึ้น และสนับสนุนงบประมาณธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์สินของชุมชน

- มีการรวบรวมและส่งมอบขยะไปกำจัดอย่างชัดเจนเป็นระบบ

หลังจากที่แต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะอันตรายจนมีปริมาณมาพอ จะมีการนำขยะอันตรายที่คัดแยกนำมาส่งมอบให้ศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อเก็บไว้ในสถานที่มิดชิด โดยศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนจะดำเนินการส่งมอบให้เทศบาลตำบลโนนดินแดง เพื่อนำไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาลต่อไป ท่านคิดว่าขยะที่เข้ามาในวัดของแต่ละวันมาจากญาติโยมที่มาทำบุญที่วัด จากการใส่บาตรท่านจึงมีแนวคิดให้ญาติโยมใช้ปิ่นโตไปวัดในวันพระและทุกเช้าจะใส่บาตรด้วยปิ่นโต เพื่อเป็นการลดขยะที่เกิดขึ้นในวัด ซึ่งท่านเป็นผู้ซื้อปิ่นโตเอง และทุกเย็นจะมีพระ เณร นำปิ่นโตไปให้ชาวบ้าน ทำอาหารใส่ปิ่นโตเพื่อใส่บาตรในตอนเช้า

2. โรงเรียนบ้านน้อยสะแกกวาน

เป็นเครือข่ายเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้านหนองสะแกกวาน จึงมีการปลูกฝังเยาวชนกลุ่มนี้ ให้ความรู้ความตระหนักถึงปัญหาขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นกลุ่มเยาวชนรักษาสสิ่งแวดล้อม เมื่อเขาโตขึ้นมาจะได้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิดและเป็นเยาวชนตัวอย่างต่อไป

3. ชุมชนหมู่ที่ 4 ตำบลโนนดินแดง

เป็นเครือข่ายชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงที่มีการบริหารจัดการขยะ มูลฝอย การคัดแยกขยะ การเลี้ยงไส้เดือน การทำน้ำหมักชีวภาพ

4. ชุมชนหมู่ที่ 13 ตำบลโนนดินแดง

เป็นเครือข่ายชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงที่มีการบริหารจัดการขยะ มูลฝอย การคัดแยกขยะ การเลี้ยงไส้เดือน การทำน้ำหมักชีวภาพ

5. หมออดินอาสาพัฒนาที่ดิน อำเภอปะคำ

เป็นเครือข่ายที่มีการจัดการในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ตามหลังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความรู้ในการทำปุ๋ยหมัก การปรับสภาพดิน การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

6. ศูนย์พัฒนาโนนดินแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เป็นเครือข่ายที่มีการจัดการในเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ตามหลังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความรู้ในการทำ น้ำหมัก ปุ๋ยหมัก การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

ความยั่งยืนของการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

ต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของประธานชุมชนและกรรมการชุมชนทุกคน อย่างเหมาะสมและชัดเจน มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชนและสามารถดึงดูดความสนใจของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวานได้มีการจัดตั้งธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ ซึ่งมีแกนนำชุมชน กลุ่ม อสม. เป็นแกนหลักในการบริหารจัดการธนาคารขยะ จะออกมารับซื้อขยะรีไซเคิลจากสมาชิกของธนาคารขยะเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งสมาชิกของธนาคารขยะเป็นคนในชุมชน มีอยู่ 104 ครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนในชุมชน และมีร้านค้าขยะเพิ่มทรัพย์ที่คนในชุมชนสามารถนำขยะมาแลกเป็นสิ่งของ เช่น มาม่า สบู่ ยาสีฟัน โดยในการแลกจะคิดตามราคาของขยะที่มาขายแล้วให้แลกเป็นสินค้า และยังมีการจัดกิจกรรมที่ทางชุมชนได้ดำเนินการคือกิจกรรมหัวตระกร้า ถุงผ้า ไปซื้อของที่ร้านค้าแล้วปฏิเสธที่จะรับถุงพลาสติกจะมีการสะสมแต้ม ไปซื้อ 1 ครั้งและปฏิเสธถุงพลาสติกจะได้รับ 1 แต้ม เมื่อครบ 100 แต้ม จะมีมูลค่าเป็นเงิน 5 บาท ถ้าครบ 1,000 แต้ม จะได้รับตระกร้า 1 ใบ เป็นการสร้างแรงจูงใจ สร้างกระแส ในการปฏิเสธถุงพลาสติก

ในการออกมารับซื้อขยะของธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ ชุมชนได้จัดเป็นกิจกรรม “ออกมารับซื้อขยะสัญจร” ในการออกมารับซื้อขยะเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกสบายให้กับคนในชุมชน ได้จะมีการนำของกิน ของใช้ ของร้านค้าขยะเพิ่มทรัพย์ออกมาให้บริการด้วย คนที่นำขยะมาขายสามารถแลกเป็นสิ่งของ ผักเงินออมในบัญชีธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ หรือจะรับเป็นเงินสดก็ได้

มีความหลากหลายของกลุ่มต่างๆ ที่มีบทบาทในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

กลุ่มเยาวชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มเยาวชนรักษ์ปาร์กษน้ำขึ้น โดยให้นักเรียนโรงเรียนบ้านน้อยสะแกกวนที่อยู่ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับชุมชน มีสมาชิก จำนวน 37 คน และได้แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเยาวชนน้อยตามรอยพ่อ
2. กลุ่มเยาวชนปลอดสารพิษชีวิตดี
3. กลุ่มเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. กลุ่มเยาวชนช่วยกันคัดแยกขยะ

กลุ่มเยาวชน ได้มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมกับ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- เข้าร่วมประชุมรับฟังแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมกับ ชุมชน
- กิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์คัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน (ผ้าป่าขยะ)
- กิจกรรมปั่นจักรยานเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน
- กิจกรรมการคัดแยกใส่เตี๊ยน
- กิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ โดยการนำมาประดิษฐ์เป็นกระถางต้นไม้ที่ใส่ดินสอ ฯลฯ

กลุ่มผู้สูงอายุ ได้มีการจัดตั้งกลุ่มจักสาน กลุ่มทอเสื่อกก ขึ้นเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นเวทีในการพบปะพูดคุยกัน มีการจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ การสานตระกร้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้ไปซื้อของที่ร้านค้า ซื้อของที่ตลาด ใช้ไปวัด ใช้

ใส่ท่อข้าวไปทำการเกษตร เป็นการลดการใช้ถุงพลาสติก และยังเป็น การสร้างรายได้สร้างอาชีพจากการตระกร้าให้กับกลุ่มที่เข้ามาศึกษาดูงานในชุมชนและคนที่สนใจในผลิตภัณฑ์

- มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวนมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนคือ เป็นชุมชนปลอดขยะและเป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้กับพื้นที่อื่นที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินกิจกรรม เพื่อนำมาปรับใช้กับพื้นที่ของตนเอง ให้มีจุดหมายเดียวกันคือเป็นชุมชนปลอดขยะ

- แนวทางการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน สามารถดำเนินต่อไปได้แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรหลักของโครงการในชุมชนหรือผู้บริหาร อปท. ก็ตาม

ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวนมีการดำเนินกิจกรรมเชิงรุก มีผู้นำชุมชน มีแกนนำชุมชน อสม.ที่มีความเข้มแข็ง และที่สำคัญมีชาวบ้านที่มีความรักความสามัคคี จึงทำให้ชุมชนมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมไม่ได้ทำขึ้นเพียงแค่เป็นการประกวดเท่านั้น แต่เป็นวิถีชุมชนหนองสะแกกวน แบบพอดี สู่สังคมปลอดขยะให้มีความยั่งยืนตลอดไป

ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
การดำเนินกิจกรรมของชุมชนที่เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ

จากการที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงและชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวน เริ่มดำเนินการโดยการจัดโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะในครัวเรือน กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนั้น นอกเหนือจากการสนับสนุนของ อปท.หรือภาคส่วนต่างในพื้นที่แล้ว ชาวบ้านทุกคนในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวนก็ร่วมแรงร่วมใจดำเนินกิจกรรมในทุกด้านโดยเน้นการพึ่งพา

ตนเองเป็นสำคัญและได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ร่วมกันกับการจัดการขยะในชุมชนเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองเป็นชุมชนปลอดขยะอย่างยั่งยืนต่อไป การดำเนินกิจกรรมของชุมชนที่เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ ได้แก่

1. การทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้และเศษอาหาร ชุมชนได้มีการจัดตั้ง ศูนย์บริหารจัดการขยะพอเพียง เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการขยะประเภทต่างๆ ในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวาน

และแต่ละครัวเรือนในชุมชน ได้ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน เช่น การรดพืชผักสวนครัว ใช้รดดับกลิ่นห้องน้ำ ราดดับกลิ่นในคอกสัตว์ เป็นต้น เป็นการบริหารจัดการขยะในชุมชนให้เกิดประโยชน์

2. การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกพืชสมุนไพร โดยการใช้ปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้ จากการทำน้ำหมักในชุมชน ได้นำมาใช้รดพืชผักสวนครัวที่ปลูกไว้ในบริเวณบ้าน ทำให้ชาวบ้านได้บริโภคผักที่สด สะอาด ปลอดสารพิษ ส่วนพืชผักที่เหลือจากการบริโภคก็ยังสามารถนำไปจำหน่ายได้อีกด้วย เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้

3. การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล ได้มีการรวมกลุ่มแม่บ้านในชุมชนทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิล เช่น หมวกจากกล่องนม และกล่องเหล้า ดอกไม้จากเศษกระดาษ และเศษผ้า กระเป๋าจากซองกาแฟ กระเป๋าสตางค์จากเศษผ้า ฯลฯ สมาชิกส่วนใหญ่ก็จะแปรรูปเป็นสตรีในชุมชนที่ว่างเว้นจากการประกอบภารกิจหลักแล้ว ก็มารวมตัวกัน

การสร้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมในชุมชน

1. กิจกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิลขาย

จากการที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงรณรงค์และประชาสัมพันธ์ลดคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทุกหมู่บ้านในเขตเทศบาลฯ เพื่อสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนทุกคนได้ตระหนักและรับรู้ถึงความจำเป็นในการคัดแยกขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยที่ทุกคนมองข้าม โดยได้มีการจัดตั้งธนาคารขยะที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงเป็นที่แรก และกระจายต่อไปสู่ทุกชุมชน บ้านหนองสะแกกวาน หมู่ที่ 6 ได้จัดตั้งธนาคารขยะ “ธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์” เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ และรับซื้อขยะต่างๆในชุมชน โดยธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ หมู่ที่ 6 บ้านหนองสะแกกวานจะออกรับซื้อขยะสัญจรทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง ในการรับซื้อขยะประชาชนสามารถรับเป็นเงินสดหรือฝากไว้กับธนาคารก่อน

เมื่อมีเงินเพิ่มขึ้น จึงมาถอนเงินเมื่อธนาคารขยะชุมชนซื้อขยะในแต่ละครั้งเสร็จก็จะขายให้กับธนาคารขยะของทางเทศบาลต่อไป ส่วนรายได้จากการดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะนั้น ชุมชนก็นำมาบริหารจัดการในการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ เช่น ส่งเสริมการกีฬาและการศึกษา ช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น

2. จากการประดิษฐ์สินค้าจากขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป ที่ขายได้ราคาดี
3. การจำหน่ายปุ๋ยและน้ำหมักมูลไส้เดือน
4. การเปิดร้านค้าชุมชนในการแลกเปลี่ยนสินค้าด้วยขยะรีไซเคิล หรือร้านศูนย์บาท
5. การเพาะต้นกล้าไม้ผล ไม้ประดับในถุณม หรือขวดหรือแก้วน้ำพลาสติก

การนำรายได้ที่เกิดขึ้นมาจัดเป็นสวัสดิการให้กับคนในชุมชน

1. กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์คนชราและผู้ยากไร้
2. เงินสมทบเข้าร่วมงานประเพณี หรือวัฒนธรรม
3. เงินสมทบเข้าร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การนำผลผลิตจากการแปรรูปขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ในชุมชน

1. การทำน้ำหมักชีวภาพมาใช้บำรุงดินและเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืชและต้นไม้
2. การนำปุ๋ยหมักมาใช้ในการปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกสมุนไพร ฯลฯ
3. การนำก๊าซชีวภาพจากการหมักเศษอาหารหรือมูลสัตว์ มาปรุงอาหารในครัวเรือน หรือเป็นแหล่งเรียนรู้
4. การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิลที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

(การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน)

1. กิจกรรมเพิ่มพื้นที่สีเขียวหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน บ้านหนองสะแกกว่น ร่วมกับวัดหนองสะแกกว่น และประชาชนในพื้นที่ ได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน โดยจัดให้มีการปรับปรุงพื้นที่ภายในบริเวณรั้วบ้านของตนเอง ด้วยการปลูกต้นไม้ พืชผักสวนครัวที่สามารถรับประทานได้ เช่น ตะไคร้ ชะอม กระถิน นอกจากจะนำมารับประทานหรือเพิ่มรายได้โดยการจำหน่ายแล้วยังสามารถประดับตกแต่งทำเป็นรั้วกำแพงบ้านได้ด้วย

2. กิจกรรมการปลูกป่าทดแทน เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้ดำเนินการจัดหาพันธุ์กล้าไม้สำหรับให้ประชาชนทั่วไปติดต่อขอรับไปปลูก อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้มีการปลูกป่า

ทดแทนในกิจกรรมการเยี่ยมเด็กหลังคลอด ต้นไม้ต้นนี้จะเติบโตไปพร้อมกับเด็กน้อยที่เกิด ถือว่าเป็นของขวัญให้เด็ก พร้อมกับการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชหรือต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้บ้านตนเองและชุมชน

นอกจากการส่งเสริมให้มีการปลูกป่าทดแทนในกิจกรรมการเยี่ยมเด็กหลังคลอดแล้ว นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดง ร่วมกับหน่วยงานราชการและประชาชนในเขตพื้นที่ได้เล็งเห็นว่าปริมาณป่าไม้ที่ลดลง ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และมีผลต่อปัจจัยทางชีวภาพ มีผลกระทบต่อสภาพดิน น้ำ อากาศ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพราะทั้งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จะมีความสัมพันธ์กันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ในระบบนิเวศ ก่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ การทำลายป่าจึงก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เกิดน้ำท่วมขัง เกิดภาวะโลกร้อน ฯลฯ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และการที่ช่วยชะลอผลร้ายอันเกิดจากวิกฤตภาวะโลกร้อนนี้ก็คือการปลูกและรักษาป่า จึงได้ร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและเป็นการปลูกป่าทดแทนอีกวาระหนึ่ง

3. กิจกรรมเชิงอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น บ้านหนองสะแกกวาน มีการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น ดังนี้

- พริกปลอดสารพิษ เป็นพริกชี้ฟ้า ซึ่งในหมู่บ้านได้ดำเนินการคัดเลือกพันธุ์ เพาะกล้า เก็บผลผลิตเอง ใช้น้ำหมักและมูลสัตว์ในการบำรุงพันธุ์พริก งดการใช้สารปราบศัตรูพืชจากตลาด เพื่อความปลอดภัยของคนในครอบครัวและผู้บริโภค

ซึ่งพื้นที่การเพาะปลูกจะเป็นพื้นที่ทำกินของตนเองและพื้นที่ว่างเปล่าในบ้าน
ของตนเอง

- การเพาะพันธุ์ข้าวพื้นเมือง”เพราะเราเชื่อว่าข้าวคือชีวิต เราจึงปลูกชีวิตลงไป
แปลงข้าว”บ้านหนองสะแกกวน มีการเพาะพันธุ์ข้าวมะลิ 105 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าว
พื้นเมืองที่นิยมปลูก ก่อนจะถึงฤดูการเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะคัดแยกเมล็ดพันธุ์ที่
สมบูรณ์ เมล็ดโตเต็มที่ สำหรับเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ในปีการเพาะปลูกไป พร้อม
กับการขยายเมล็ดพันธุ์ไปสู่ครอบครัวหรือชุมชนอื่นที่สนใจ

- แดงไทย เป็นอีกผลผลิตหนึ่งที่ชุมชนบ้านหนองสะแกกวน มีการคัดแยกเมล็ด
เพราะจะได้เมล็ดที่ดี สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เป็นโรค ง่ายแก่การบำรุงรักษา สามารถ
จำหน่ายในบริเวณชุมชน และมีพ่อค้าคนกลางมารับถึงที่ ส่วนแดงไทยและ
แก่นตะวัน ซึ่งปลูกในพื้นที่ว่างเปล่าในหมู่บ้าน และเขตพื้นที่บ้านของตนเอง ไว้
สำหรับรับประทานเอง ถ้ามีผลผลิตมากก็จำหน่ายภายในหมู่บ้าน และท้องตลาด

- “แก่นตะวัน” เป็นพืชเศรษฐกิจที่ชุมชนบ้านหนองสะแกกวนกำลังเพาะพันธุ์
ใน ขณะนี้ คือ “แก่นตะวัน” โดยนายต่วน เสามัน เป็นผู้นำร่อง ในเบื้องต้นที่
ไปสอบถามบอกให้นำมาปลูกเพราะดอกสวยดี มีสีเหลือง ต่อมาได้ศึกษาและได้
สอบถามคนรอบข้าง ถึงทราบว่า มีสรรพคุณทางยามากพอควร เช่นช่วยในเรื่อง
ท้องอืดท้องเฟ้อ และระบบขับถ่ายจึงหันมาปลูกอย่างจริงจัง

- กิจกรรมเพาะข้ากล้าไม้ทั่วไป ด้วยความร่วมมือของพ่อแม่พี่น้องประชาชนชาว
หมู่ 6 ตำบลส้มป่อย อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ร่วมไม้ร่วมมือกันจัด
ทำศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงขึ้น นอกจากจะเป็นศูนย์สาธิต แล้วยังสามารถนำพืช
ผักที่ปลูกไปจำหน่ายเป็นรายได้ของชุมชนอีกด้วย

4. กิจกรรมปรับปรุงระบบนิเวศริมน้ำ

5. กิจกรรมจัดค่ายเยาวชนในชุมชนอาสาพัฒนาอนุรักษ์ป่ารักษาน้ำ

6. กิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุที่เหลือใช้ โดยการนำมาประดิษฐ์เป็นกระถางปลูก
ต้นไม้, กล้องดินสอ

การประหยัดพลังงานและการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

กิจกรรมการณรงค์ประหยัดน้ำ

บ้านหนองสะแกกวน ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน และมีนโยบายร่วมกันในการ

ประหยัดน้ำ โดยการนำน้ำที่ใช้แล้วนำมาใช้ใหม่อีกครั้ง เช่น น้ำน้ำที่ซักผ้า มาใช้ในการรดน้ำ ต้นไม้, นำน้ำที่อาบ โดยแยกน้ำและปัสสาวะออกจากกัน นำมารดต้นไม้ หรือต้นไม้, ใช้ฝักบัว แทนการอาบน้ำด้วยขัน, ใช้บัวรดน้ำแทนการฉีดน้ำจากสายยาง, ใช้สปริงเกอร์แทนการใช้น้ำ จากสายยางโดยตรง, รดน้ำดอกไม้, ต้นไม้ ที่อยู่ในระดับสูงก่อน เพราะน้ำจะไหลมาสู่กระถาง ต้นไม้ ดอกไม้ ในระดับต่ำกว่าเอง เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ

มาตรการการประหยัดน้ำ

1. ปิดน้ำทุกครั้งที่ไม่ใช้ เช่น ล้างมือ ล้างหน้า ถูสบู่ และชำระล้างอื่น ๆ
2. ดูแลก๊อกน้ำและอุปกรณ์ใช้น้ำให้ปิดสนิทอยู่เสมอ
3. รินน้ำดื่มเท่าที่ต้องการดื่ม และดื่มให้หมด
4. ใช้ภาชนะรองน้ำแทนการเปิดน้ำโดยตรงจากก๊อกน้ำ
5. รวบรวมจาน ชาม ถ้วยกาแฟ แก้วน้ำ เพื่อล้างครั้งละมาก ๆ

กิจกรรมการรณรงค์ประหยัดไฟฟ้า

บ้านหนองสะแกกวาน ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน และมีนโยบายร่วมกันในการ ประหยัดไฟฟ้าในแต่ละครัวเรือน โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

1. ปิดสวิตซ์ไฟ และเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดเมื่อเลิกใช้งาน สร้างให้เป็นนิสัยในการ ดับไฟทุกครั้งที่ออกจากห้อง
2. ใช้มู่ลี่กันแดดป้องกันแสงแดดส่องกระทบตัวอาคาร และบุฉนวนกันความร้อน ตามหลังคาและฝ้าผนังเพื่อไม่ให้เครื่องปรับอากาศทำงานหนักเกินไป
3. ควรปลูกต้นไม้รอบๆ อาคาร ปลูกพืชคลุมดิน เพราะต้นไม้ขนาดใหญ่ 1 ต้นให้ ความเย็นเท่ากับเครื่องปรับอากาศ 1 ตัน หรือให้ความเย็นประมาณ 12,000 บีทียู การปลูก ต้นไม้เพื่อช่วยบังแดดข้างบ้านหรือเหนือหลังคา เพื่อเครื่องปรับอากาศจะไม่ต้องทำงานหนัก เกินไป
4. อย่าเสียบปลั๊กหม้อหุงข้าวไว้ เพราะระบบอุ่นจะทำงานตลอดเวลา ทำให้สิ้น เปลืองไฟเกินความจำเป็น
5. ใช้หลอดไฟประหยัดพลังงาน ใช้หลอดดมอมจ่อมประหยัดแทนหลอดอ้วน ใช้ หลอดตะเกียบแทนหลอดไส้ หรือใช้หลอดคอมแพคท์ฟลูออเรสเซนต์

กิจกรรมรณรงค์ใช้จักรยานในการเดินทาง

เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานเชื้อเพลิง, ประหยัดเงินในกระเป๋า, ลดภาวะโลกร้อน (ไม่สร้างเพิ่ม) โดยการส่งเสริมให้นักเรียนและประชาชนในชุมชนได้ปั่นจักรยานไปตลาด, ไปโรงเรียน, ไปวัดหรือเพื่อการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาช่วยกำกับพร้อมช่วยจัดกิจกรรมให้นักเรียน

นักเรียน เพื่อเป็นการรณรงค์ให้นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

การติดตั้งบ่อดักไขมันตามร้านอาหาร

ร้านค้าในชุมชนบ้านหนองสะแกกว่น มีการติดตั้งบ่อดักไขมันตามร้านอาหารเพื่อเป็นการคัดแยกขยะเบื้องต้นก่อนจะนำไปทำปุ๋ยหมัก, น้ำหมัก และอื่นๆต่อไป เช่นเศษอาหารก็จะนำไปทำน้ำหมัก สามารถปริมาณขยะได้ในระดับหนึ่ง

กิจกรรมการใช้พลังงานทดแทน เช่น ก๊าซชีวภาพ ไบโอดีเซล เป็นต้น

ชุมชนได้ร่วมมือกันจัดทำพลังงานทดแทนไบโอดีเซล ซึ่งสามารถใช้ในการประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ไข่เจียว, ไข่ดาว ซึ่งในอนาคตข้างหน้าอาจเป็นทางเลือกที่ดีอีกทางเลือกหนึ่งของชุมชน

กิจกรรมการปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน

ได้รับความร่วมมือจากสถานีตำรวจภูธรโนนดินแดง, โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์, โรงเรียนบ้านน้อยสะแกกว่น ฯลฯ ในการพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาด น่าดู อันจะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การบำบัดน้ำเสียชุมชนก่อนปล่อยสู่คลองสาธารณะ

บ้านหนองสะแกกว่น มีมาตรการการประหยัดน้ำและประหยัดไฟฟ้า ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างชุมชนในหมู่บ้านของตนเอง น้ำส่วนมากที่ถูกนำมาใช้ ส่วนหนึ่งก็จะถูกนำไปใช้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เช่น น้ำจากการซักผ้า ก็จะถูกนำไปรดน้ำต้นไม้, ดอกไม้ฯ น้ำทิ้งจากห้องน้ำ ก็จะถูกปล่อยออกมารดต้นไม้ ที่อยู่รอบๆ ตัวอาคาร

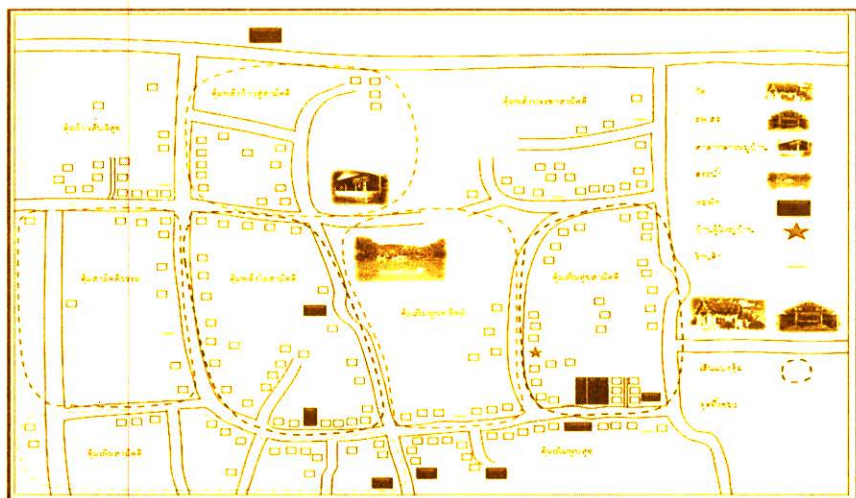
ชุมชนคุณธรรม ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ชุมชนบ้านหนองโพรง ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายวัชรินทร์ อุตมะ

ชุมชนบ้านหนองโพรง เดิมเป็นชุมชนชนบทเมื่อมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ความเจริญเข้าสู่ชุมชนจนกลายเป็นชุมชนดั้งเดิมร่วมกับชุมชนกึ่งเมือง มีประชาชนจากที่อื่นมาอยู่อาศัย และมีผู้ประกอบการเข้าสู่ชุมชน เช่น บ้านจัดสรร หอพัก อาคารพาณิชย์ เป็นต้น ในปี 2559 ชุมชนบ้านหนองโพรงจึงเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาล ตำบลอิสาน ซึ่งได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการให้รู้จักการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณขยะให้เหลือศูนย์หรือเหลือน้อยที่สุด รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยใช้หลัก 3Rs ลดใช้ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ ชุมชนบ้านหนองโพรงได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและพฤติกรรมโดยปลูกฝังจิตสำนึก และการร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชนซึ่งในปัจจุบันปัญหาขยะในชุมชนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงขอกล่าวข้อมูลของชุมชนในการดำเนินงาน ดังนี้

แผนที่แบ่งคุ้มบ้านหนองโพรง

ชุมชนบ้านหนองโพรงเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อบริหารงานในชุมชนจึงแบ่งเป็น 9 คุ้ม

ชุมชนบ้านหนองโพรง จากเดิมที่เป็นชุมชนบทเมื่อมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ความเจริญ เข้าสู่ชุมชนจนกลายเป็นชุมชนเมือง มีประชาชนจากที่อื่นมาอยู่อาศัย และมีผู้ประกอบการเข้าสู่ชุมชน ในปี 2559 ชุมชนบ้านหนองโพรงเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดภัย ได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการหมู่เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ ตามโครงการชุมชนปลอดภัยและดำเนินงานดังนี้

1. กิจกรรมการจัดการขยะทั่วไป

กิจกรรมถนนปลอดถัง แต่เดิมชุมชนมีถังขยะจำนวน 89 ถัง และรณรงค์ประชุม กำหนดจุด ทั้งหมด 4 จุดเพื่อความเป็นระเบียบและสวยงามของชุมชน

2. กิจกรรมการจัดการขยะอันตราย

1) กิจกรรมอบรม การคัดแยกขยะอันตราย ให้ความรู้แก่ประชาชนและสนับสนุน ผู้รวบรวมขยะอันตรายประจำหมู่บ้าน เพื่อรองรับขยะอันตราย โดยบ้านหนองโพรงจะมี จำนวน 2 ตู้ จะตั้งไว้ที่ ศาลากลางหมู่บ้านและที่สภากาแพ

2) จุตรรวบรวมขยะอันตราย เพื่อรวบรวมขยะอันตรายออกจากขยะประเภทอื่น และให้อยู่ในที่มิดชิดและได้รวบรวมส่งให้แก่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดบุรีรัมย์ไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

3. กิจกรรมการลด ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่

1) ชุมชนร่วมกำหนดแผนการจัดการขยะตามหลัก 3Rs และวาดภาพออกมาเป็น เส้นทางจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองโพรง

2) กิจกรรมรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติกและโฟมในร้านค้าขายของชำ / ร้านจำหน่าย อาหาร โดยการขอความร่วมมือคนในชุมชนลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม เช่นซื้อของ 1 ชั้น ให้อ้อหรือใส่ในน้ารถแทนและขอความร่วมมือให้ใช้ถุงผ้า รวมทั้งเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ย่อยสลายได้ เช่น กล่องชานอ้อยแทนโฟม ซึ่งมีร้านต้นแบบ จำนวน 11 แห่ง

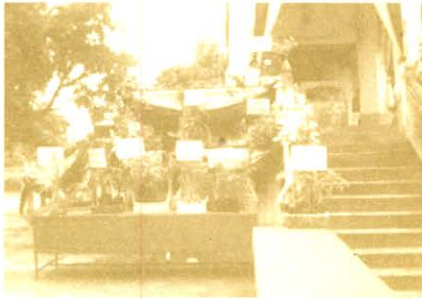
3) กิจกรรมหิวปั้นโตตะกร้าข้าววัด เชิญชวนประชาชนในชุมชนลดการใช้ถุงพลาสติก ใส่อาหารไปวัด โดยการหิวปั้นโต / ตะกร้าใส่อาหารไปวัดแทนการใช้ถุงพลาสติก

4) กิจกรรมกระบอกรักษ์โลก โดยการสนับสนุนจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ นำมาเก็บรวบรวมถุงพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่โดย สนับสนุนให้ประชาชน จำนวน 100 หลังคาเรือน

5) กิจกรรมคัดแยกขยะรีไซเคิลนำไปขายเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยครัวเรือนที่เข้า

ร่วมโครงการจะมีสมุดบันทึกการขายขยะรีไซเคิลเพื่อทราบปริมาณขยะรีไซเคิลที่คัดแยกและนำไปขายมีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 333 คน

6) กิจกรรมลดการใช้พวงหรีดงานศพโดยใช้พันธุ์ไม้ต้นไม้แทน เพื่อลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นหลังเสร็จงานศพ ต้นไม้ที่นำมาแทนพวงหรีดเมื่อเสร็จงานจะแจกให้กับผู้ที่มาร่วมงานนำไปปลูกที่บ้าน

4. กิจกรรมการจัดการขยะอินทรีย์

1) กิจกรรมทำน้ำหมักชีวภาพ โดยนำเอาขยะอินทรีย์ที่เหลือจากครัวเรือนมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตรจำนวน 160 หลังคาเรือน คิดเป็น 39.6 %

2) กิจกรรมเลี้ยงไส้เดือน นำเอาขยะอินทรีย์มาเลี้ยงไส้เดือนและนำมูลไส้เดือนที่ได้จากการเลี้ยงมาใช้แทนปุ๋ยเคมี เป็นการลดต้นทุนและทำเป็นเกษตรอินทรีย์โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มเลี้ยงไส้เดือน มีสมาชิก จำนวน 10 คน มีนายยอด เกตุชมแสงเป็นประธาน และตั้งเป็นโรงเรียนเลี้ยงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 1 แห่ง

3) กิจกรรมทำคอกปุ๋ยหมัก ส่งเสริมให้ประชาชนทำคอกปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ เศษหญ้าที่เกิดจากการทำความสะอาด ตัดแต่งต้นไม้ที่ครัวเรือน นำมาหมักเป็นปุ๋ยคอกในบริเวณบ้าน

5. กิจกรรมการจัดการขยะรีไซเคิล

1) การส่งเสริมการคัดแยกขยะรีไซเคิลในระดับครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง มีครัวเรือนที่ร่วมดำเนินการจำนวน 333 หลังคาเรือน คิดเป็น 82% โดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- บ้านพักอาศัย - ร้านอาหาร / ร้านขายของชำ - อาคาร / ห้องพักอาศัย

2) กิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ

บุรีรัมย์ เทศบาลตำบลลิสาณ และชุมชนบ้านหนองโพรง เพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้านในด้านการจัดการขยะ

3) กิจกรรมบ้านบุญ สร้างถวายเป็นวัดบ้านหนองโพรงเพื่อให้ผู้ที่วัดรู้จักการคัดแยกขยะรีไซเคิลออกจากขยะประเภทอื่นโดยการนำเอาขยะมาแปลงเป็นบุญและนำไปจำหน่ายเพื่อมอบเป็นสวัสดิการให้แก่ชุมชน

4) ชมรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพบ้านหนองโพรง ทุกเย็นก่อนที่จะเดินสมาชิกชมรมแอโรบิกจะนำขยะรีไซเคิลมาบริจาค เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายขยะมาชำระค่าไฟฟ้า

5) กิจกรรมเคาะประตูบ้านเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนให้คัดแยกขยะในครัวเรือน ผลของการดำเนินงานชุมชนบ้านหนองโพรง ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

- กิจกรรมส่งเสริมการนำขยะอินทรีย์มาหมักเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตรในครัวเรือนเพื่อลดการใช้สารเคมีและลดรายจ่ายของครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวของนายวัชรินทร์ อุตมะ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 มีที่นา จำนวน 36 ไร่ แต่เดิม ใช้สารเคมี จำนวน 7 ถุง ราคาถุงละ 750 เป็นเงิน 5,250 บาท/ปี เมื่อได้นำปุ๋ยหมักมาใช้ สามารถลดปุ๋ยเคมี ลงเหลือ 3 ถุง เป็นเงิน 2,250 บาท เฉลี่ยสามารถลดรายจ่ายลงได้ ประมาณ 3,000 บาท/ปี

- กิจกรรมส่งเสริมการนำขยะอินทรีย์มาเลี้ยงไส้เดือน

เขตเทศบาลตำบลลิสาณ มีห้างสรรพสินค้าเป็นจำนวนมากปัญหาที่เกิดขึ้นคือมีกล่องโฟมจำนวนมากทางบ่อกำจัดขยะไม่รับกำจัด เทศบาลตำบลลิสาณเห็นความสำคัญจึงนำกล่องโฟมมาให้ประชาชนเลี้ยงไส้เดือน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนนำไส้เดือนมาเลี้ยงเพื่อกำจัดขยะในครัวเรือน และสามารถนำมูลและดีไส้เดือนมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรเพื่อลดต้นทุนในการทำกรเกษตร นอกจากนี้ยังสามารถนำ ตัว,มูลและดีไส้เดือนมาขายเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้

การนำผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนมาใช้ประโยชน์ได้แก่ นางจำปี ที่นำมูลไส้เดือนที่เลี้ยงไปใส่ในแปลงผัก สามารถลดการซื้อปุ๋ยเคมีได้

การสร้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมในชุมชน

ชุมชนบ้านหนองโพรง มีการนำขยะอินทรีย์กลับมาใช้ใหม่โดยการหมักเป็นปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือน และปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ นำมาใส่แปลงดอกดาวเรืองและแปลงผักสวนครัว ซึ่งเป็นแปลงของกลุ่มอาชีพในชุมชน เกิดการลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย เพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มอาชีพ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

ชุมชนบ้านหนองโพรง มีการนำเอาขยะทั่วไปมาใช้ประโยชน์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเทศบาลตำบลลิสาณ มีห้างสรรพสินค้าเป็นจำนวนมากปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ตามมาคือกล่องโฟมเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลทำให้บ่อรับกำจัดขยะไม่รับกำจัด เทศบาลลิสาณกับชุมชนบ้านหนองโพรง ได้เล็งเห็นปัญหานี้จึงนำกล่องโฟมมาปลูกผักสำหรับประชาชนที่มีพื้นที่ในบ้านน้อย ทำให้ประชาชนลดรายจ่ายได้มาก

การนำผลผลิตจากการแปรรูปขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ในชุมชน

- นำเอาวัสดุเหลือใช้ประดิษฐ์เป็นสิ่งของ อาทิเช่น ดอกไม้ประดับโต๊ะรับแขก, แก้วชุดโซฟา , แก้วประชุม เป็นต้น

- นำน้ำหมักชีวภาพมาผลิตเป็นน้ำยาอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในครัวเรือน
- นำเอาผ้าเก่า, เศษผ้ามาประดิษฐ์เป็นกระถางปลูกต้นไม้ เพื่อจำหน่ายและยังเป็นการลดปริมาณขยะ สามารถสร้างเป็นอาชีพได้ด้วย

การนำรายได้ที่เกิดขึ้นมาจัดเป็นสวัสดิการให้กับชุมชน

1) ชมรมแอโรบิคบ้านหนองโพรงมีการออกกำลังกายทุกเย็น ตอนมาเล่นทุกคนจะนำขยะรีไซเคิลมาบริจาคเพื่อนำไปขายและนำเงินมาจ่ายค่าไฟของศาลากลางหมู่บ้านตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559- เดือนมิถุนายน 2560 เป็นจำนวนเงินประมาณ 1,837 บาท

สรุปรายได้ที่ได้จากการขายขยะรีไซเคิล ดังนี้

เดือน	ปริมาณขยะ (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน(บาท)
ตุลาคม 2559	36.5	208.5
พฤศจิกายน 2559	47	280
ธันวาคม 2559	36	190
มกราคม 2560	39	203
กุมภาพันธ์ 2560	23.5	148
มีนาคม 2560	39	301
เมษายน 2560	44	250
พฤษภาคม 2560	27.5	90.25
มิถุนายน 2560	31	193
รวม	323.5	1,863.75

2) ชุมชนบ้านหนองโพนจะมีกิจกรรมขอรับบริจาคขยะรีไซเคิลและทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล รวมทั้งบ้านบุญที่ตั้งอยู่ที่วัดบ้านหนองโพน เพื่อนำเงินที่ได้มาเป็นสวัสดิการชุมชนได้แก่

- 1) นำไปซื้ออาหารเสริมหรือวัสดุที่จำเป็นไปเยี่ยมผู้สูงอายุติดเตียง จำนวน 2 ราย ได้แก่ นางแก้ว มาพบ และ นายพิมพ์ มาพบ
- 2) นำไปจัดซื้อพันธุ์ไม้เพื่อนำไปเป็นพวงหรีดสีเขียว สนับสนุนให้แก่งานศพในชุมชนบ้านหนองโพน
- 3) นำไปสนับสนุนเป็นทุนการศึกษาให้แก่เด็กเรียนดีในชุมชนบ้านหนองโพน ในวันเด็กประจำปี โดยปี 2560 มีเด็กได้รับทุน จำนวน 2 คน

จัดทำสมุดประจำครัวเรือน เพื่อบันทึกปริมาณขยะแต่ละประเภท และให้ประธานคุ้มรวบรวมสรุป เป็นประจำทุกเดือน พร้อมรายงานให้แก่ที่ประชุมประจำเดือนทราบ

การจัดการขยะของชุมชนมีการจัดการขยะทั้ง 4 ประเภทจนเป็นนิสัยทำให้ปริมาณขยะลดลงมาก ทำให้ปัญหาขยะฝัก ขยะล้นถัง หายไป ชุมชนสวยงามและน่าอยู่อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนได้รับรางวัลต่างๆ ดังนี้

ผ่านเข้ารอบที่ 1 รางวัลการประกวดชุมชนปลอดขยะ ปี 2559 – 2560 ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะ ตำบลอิสาณ

ชุมชนบ้านหนองโพนยังเป็นที่ศึกษาดูงานให้แก่ชุมชนในตำบลอิสาณ และชุมชนต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ นำไปพัฒนาต่อยอดให้เหมาะกับบริบทของชุมชน และสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเมื่อมีคณะศึกษาดูงานการดำเนินงานด้านการจัดการขยะส่งผลดีหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น คนในชุมชนมีสุขภาพดี หมู่บ้านสะอาดสวยงาม

บ้านใหม่อัมพวัน ชุมชนคุณธรรม 9 ดี ตำบลทะเลเมนชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย คณะกรรมการหมู่บ้านชุมชนบ้านใหม่อัมพวัน

บ้านใหม่อัมพวัน หมู่ที่ 17 ตำบลทะเลเมนชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของคณะกรรมการหมู่บ้านในการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความคิด และพฤติกรรมของประชาชน ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกประกอบคุณงามความดี มีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยปัญหาอุปสรรคการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะมุ่งพัฒนาทั้งด้านความคิด การเสียสละต่อส่วนรวม และเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนถึง การเคารพกติการะเบียบแบบแผน ในฐานะคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธด้วยกัน จึงได้มีการประกาศและปฏิญาณตนที่จะขับเคลื่อนหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านคุณธรรม จนเป็นที่รู้จักในชุมชนใกล้เคียง เช่น

- การจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ และผู้พิการ (กรณีเสียชีวิต) ปัจจุบันสมาชิก 520 คน
- จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน (กรณีเสียชีวิต)
- กองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท สมาชิก 202
- กองทุนสวัสดิการจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ให้ฟรีจากใจ) (กรณีเสียชีวิต)
- กลุ่มสำนักรักบ้านเกิดตำบลทะเลเมนชัย (จิตอาสาเพื่อสังคม)
- ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน(ชคบ.)/ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.)
- กองทุนเพื่อการศึกษาเด็ก ผู้ด้อยโอกาส
- กองทุนเจ็บป่วยฉุกเฉิน
- งานศพปลอดเหล้า ปลอดการพนัน

และการบันทึกข้อตกลงของชุมชน ในการดำเนินการแก่ผู้กระทำผิดกฎหมาย หรือ ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น รวมทั้งข้อตกลงในการจัดการงานศพปลอดเหล้าและไม่เล่นการพนัน การมุ่งมั่นพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนคุณธรรม คือ ยึดหลักการอยู่ร่วมกันแลความเชื่อมั่นของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่เป็นแกนหลักในการจัดการตนเองและชุมชน โดยยึดพื้นที่ตั้งและด้วยคุณงามความดี ความสามารถทำให้ชุมชนมีกระบวนการพัฒนาที่มาจากฐานคุณธรรม ความดี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของชุมชน มีจิตสำนึกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเสียสละเพื่อส่วนรวมมีระเบียบวินัยเคารพกติการะเบียบข้อบังคับสู่เป้าหมายสันติสุขเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

ความเป็นมา

ชุมชนบ้านใหม่อัมพวัน เดิมเป็นบ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 11 ตำบลทะเลเม่นชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่ห่างจากจุดที่วิเคราะห์ปัญหา ขาดการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากขาดผู้แทนชุมชนที่นำเสนอปัญหา มองไม่เห็นสภาพอยู่ตามธรรมชาติ เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ยึดหลักความถูกต้องของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ไม่รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล และไม่รู้จักประมาณตน มีแต่ความรู้สึกที่จะทำหรือไม่ทำเท่านั้น แต่ก็ยังไม่รู้สึกตัวว่าผิดหรือถูก เช่น การนิรโทษให้ร้ายกัน แบ่งฝ่าย แบ่งพวก มีพฤติกรรมที่สร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น ขาดความรักความเอื้ออาทรต่อกัน นั่งรอความช่วยเหลือ ขาดผู้นำที่เป็นแกนกลางในการติดต่อราชการ และชุมชนสังคมเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาหลายๆ ด้าน จึงเป็นเป้าหมายกรณีศึกษาชุมชนที่จะต้องกำหนดอนาคตให้ชัดเจน

แรงบันดาลใจ

ความเป็นของตนเอง เมื่อปี 2539 จึงเป็นที่มาของบ้านใหม่อัมพวัน หมู่ที่ 17 ตำบลทะเลเม่นชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการแยกให้เป็นหมู่บ้านตั้งชื่อใหม่ เป็น “อัมพวัน” เพื่อเป็นมงคลตามหลวงพ่อดั้งให้ ความเป็นของตนเองจึงทำให้เกิดความคิดที่อยากจะมี ที่อยากจะทำ เริ่มจากผู้มีอุดมการณ์มีการพูดคุยปรึกษาหารือความเปลี่ยนแปลงที่จะเริ่มใหม่ สำหรับหมู่บ้านขนาด 39 ครัวเรือน เกิดการปรึกษากันบ่อยครั้งขึ้นมีผู้นำหมู่บ้าน จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชุมทบทวน กำหนดทิศทาง จุดแข็ง จุดอ่อน มีการนำกระบวนการการทำงานร่วมกันมาใช้ ต่างมีหน้าที่รับผิดชอบและกำหนดเครื่องมือการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงทุกปัญหาในพื้นที่หมู่บ้านจุดเริ่มต้นสำคัญในการเปลี่ยนแปลง

ปี 2552 การพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น คือ นายกิตติพงศ์ ชะร่างรัมย์ จากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการเลือกตั้งเป็นกำนันตำบลทะเลเม่นชัย จึงเป็นชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว เช่น ในการติดต่อกับราชการ อำนาจต่อรอง การเสนอปัญหาในการขอรับ
สนับสนุนงบประมาณต่างๆ

มีความเป็นต้นแบบ หรือนำร่องได้รับการคัดเลือกให้เป็นจุดศูนย์กลางการดำเนิน
กิจกรรมตำบล หรืองานส่วนราชการเกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลายๆ ด้าน จาก
ความคิดที่หลากหลายของคนในชุมชนที่มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมขาดความ
เอื้ออาทรซึ่งกันละกัน แบ่งฝ่าย รอคอยความช่วยเหลือ ไม่ให้ความสำคัญ เพราะคิดว่าไม่ใช่ธุระ
ปัจเจกบุคคลอยู่ใครอยู่มัน ปัจจุบันทั้งด้านความคิด การเสียสละเพื่อส่วนรวมมีจิตสำนึกรัก
ชุมชน เคารพพระเยอบกติกากำหนดร่วมกัน จึงกลายเป็นชุมชนที่มีคุณธรรม ด้านความช่วยเหลือ
เหลือเกื้อกูลกัน ด้วยการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการมากมาย เช่น

- การจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ และผู้พิการ (กรณีเสียชีวิต) ปัจจุบันสมาชิก 520 คน
- จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน (กรณีเสียชีวิต)
- กองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท สมาชิก 202
- กองทุนสวัสดิการจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ให้ฟรีจากใจ) (กรณีเสียชีวิต)
- กลุ่มสำนึกรักบ้านเกิดตำบลทะเลเม่นชัย (จิตอาสาเพื่อสังคม)
- ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน(ชคบ.)/ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.)
- กองทุนเพื่อการศึกษาเด็ก ผู้ด้อยโอกาส
- กองทุนเจ็บป่วยฉุกเฉิน
- งานศพปลอดเหล้า ปลอดการพนัน

ด้วยการขับเคลื่อนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้
ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน คือ ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) หรือชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน
(ชรบ.) ตามธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ตี ที่เป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนแผนครัว
เรือนที่มีธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ตี เป็นเครื่องมือ

เมื่อคุณธรรมนำทาง

การพัฒนาชีวิตครัวเรือน การขับเคลื่อนคุณธรรม ด้วยคัมภีร์ 9 ตี และการปรับตัว
ของสมาชิกองค์กร ทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศีลธรรม สุขภาพจิตดี มีความภาคภูมิใจ
เต็มใจรับ เต็มใจให้ สามารถมองได้จากกิจกรรมการมอบสวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิก ทั้ง
เป็นสิ่งของ เป็นเงิน และช่วยแรงงาน เรียกร้องความสนใจจากชุมชนใกล้เคียงเกิดการตื่นตัวที่
จะร่วมเสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา และการปรับปรุงองค์กรอยู่เสมอ มีประสบการณ์

ในการปฏิบัติหน้าที่ และรู้จักสามัคคี มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส รับผิดชอบ ในด้านการนำศึกษาข้อตกลงชุมชนไม่ว่าจะเป็นระเบียบข้อบังคับหรือการกล่าวปฏิญาณตนที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับนั้น ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถบังคับจิตใจคนในชุมชน ให้หรือไม่ให้กระทำการใดๆ โดยผิดระเบียบข้อบังคับหรือข้อห้ามต่างๆ ที่ผ่านการรับรองของชุมชนแล้ว สามารถนำมาให้สมาชิกมีจิตสำนึกที่ดี รู้จักสามัคคี ได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีจิตใจเป็นสาธารณะละเว้นความชั่ว เกรงกลัวต่อบาป ท่างโกลยาเสพติด มีวินัย การเงินการออม ให้ความร่วมมือส่วนรวม ตั้งอยู่ในศีลธรรม ยึดหลักการดำรงชีวิตตามระเบียบกตติกา ประเพณี ท้องถิ่น ดูจากการไม่กระทำความผิดกฎหมาย คนในชุมชน สมาชิกในครัวเรือน/กลุ่มวัยรุ่น วัยเสี่ยง ตระหนักถึงความผิดทางกฎหมาย และกตติกาชุมชน โดยไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ ในงานบุญ หรืองานเทศกาลต่างๆ

อีกทั้งด้านผลต่อครอบครัว หากเป็นเรื่องโครงการ “งานศพปลอดเหล้า ปลอดการพนัน” หากย้อนไปเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา งานศพถ้าคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นับได้หลายหมื่นบาทเป็นการสิ้นเปลืองอย่างมาก เปรียบเทียบกับปัจจุบันงานศพจะไม่ปรากฏเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แม้แต่นิดเดียวสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก ประหยัด เกิดความพอเพียง เป็นวิถีปฏิบัติของชุมชนที่สำคัญ ปัญหาจากการ ดื่มเหล้า ทะเลาะวิวาท สดลงอย่างเห็นได้ชัด สังคมให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างเต็มใจ “มองเห็นถึงเนื้องานว่าเป็นงานของใคร ในวันหน้าอาจเป็นงานของเรา” จิตสำนึกคุณธรรมในการช่วยเหลือกัน จึงเป็นวิถีปฏิบัติตลอดมาของคนในชุมชนโดยไม่ต้องบอกกล่าวเป็นการฝังอยู่ในจิตสำนึก และความรู้สึกลดตลอดเวลา

คุณธรรมที่ภาคภูมิใจ บทเรียนที่ได้

การได้มาของ “ชุมชนพอเพียง หลีกเลี้ยงอบายมุข ปลุกจิตสำนึกลูกหลาน เป็นแหล่งเรียนรู้ เคียงคู่คุณธรรม” บ้านใหม่อัมพวัน จากชุมชนเล็กๆ 39 หลังคาเรือน ปัจจุบันมีทั้งหมด 53 หลังคาเรือน จากการเข้ามาอยู่ของชุมชนข้างเคียง และการเพิ่มของสมาชิก กิจกรรมต่างๆ จากชุมชนอื่น เข้ามาเป็นตัวชี้วัดที่บอกให้รู้ว่า การยึดหลักการอยู่ร่วมกัน ช่วยกันค้นหาความจริงของพื้นที่ที่มีองค์ประกอบโดยความดีมีจิตสำนึก ยึดประโยชน์ส่วนรวม เช่น

1. การได้มีความสุขร่วมกัน เป็นที่ตั้งรู้คุณค่าของความสุข มุ่งมั่นที่จะทำการและมีความกระตือรือร้น
2. มีเวที ใช้ประชาคมในการแก้ไขปัญหา ปรีกษาหาหรือประนีประนอม เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

3. ยอมรับในระเบียบกติกาย่อบังคับที่เห็นพ้องต้องกัน คือ คุณธรรม 9 ดี ที่ไม่แยกฝ่ายมีเจตนาร่วมกัน

4. เกิดจิตสำนึกที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ มีจิตอาสา ปัญหาในความไม่สงบลดลง ตั้งอยู่ในพื้นฐานความดี

5. เป็นทุนความดีแก่ตนเองและครอบครัวเป็นรูปธรรม ชุมชนอยู่ร่วมกันเกิดความเข้มแข็งและสันติสุข

6. เยาวชนยึดปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

ชุมชนคุณธรรมบ้านโคกหนองหิน หมู่ที่ 9

ตำบลบุกระสัง อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายจ่านงค์ ศรีจันทร์แย้ม

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านโคกหนองหิน หมู่ที่ 9 ต.บุกระสัง อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์ แยกมาจากหมู่ที่ 8 บ้านโคก ตำบลบุกระสัง เมื่อปี พ.ศ. 2536 มีพื้นที่ทั้งหมด 3,648 ไร่ แยกออกเป็นพื้นที่การเกษตร 3,070 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 548 ไร่ และ ที่สาธารณประโยชน์ 30 ไร่ จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 132 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 217 คน หญิง 263 คน ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน คือ นายจ่านงค์ ศรีจันทร์แย้ม

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	จดกับ	บ้านหนองทำนบ หมู่ที่ 1 ตำบลบุกระสังอำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	จดกับ	บ้านโคก หมู่ที่ 8 ตำบล บุกระสัง อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	จดกับ	บ้านบุ หมู่ที่ 3 ตำบล บุกระสัง อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	จดกับ	บ้านหนองมัน หมู่ที่ 10 ตำบล บุกระสัง อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านโคกหนองหิน มีพื้นที่ รวม 3,648 ไร่ แยกเป็น

- ที่อยู่อาศัย 548 ไร่
- พื้นที่การเกษตร 3,070 ไร่
- ป่าสงวน 30 ไร่

ทรัพยากรที่สำคัญของหมู่บ้าน

มันสำปะหลัง ผักปลอดภัย

จำนวนครัวเรือน/ประชากร

จากข้อมูล จปฐ. มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 132 ครัวเรือน

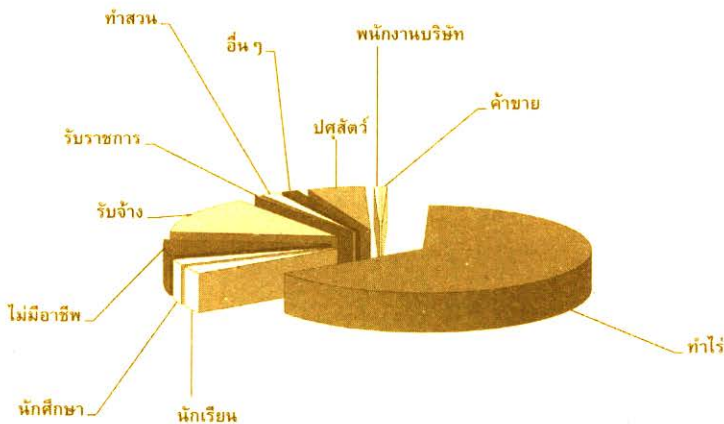
ประชากร รวม 480 คน ชาย 217 คน หญิง 263 คน

ครัวเรือนยากจน (ตกเกณฑ์ จปฐ.ข้อ 22) - ครัวเรือน

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ/สังคม/การศึกษา

1. การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านโคกหนองหิน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำสวน เป็นอาชีพหลัก อาชีพรอง คือ รับจ้าง และปลูกผักเป็นอาชีพเสริม

2. สภาพทางสังคม

2.1 ภาษาสื่อสารในชุมชน ภาษาไทยโคราช

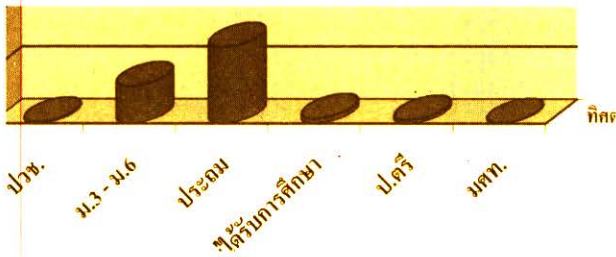
2.2 สายใยความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่ คือ ความสัมพันธ์เครือญาติ

2.3 ประเพณีที่สำคัญ บุญปีใหม่ สงกรานต์ วันสำคัญทางศาสนา ลอยกระทง

3. ระดับการศึกษาของประชาชน

- ชาวบ้านอุบลสามัคคี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา และรองลงมาคือ จบการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา

- มีโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านบุกระสัง

กลุ่ม/องค์กรที่สำคัญ

ที่	ชื่อกลุ่มทางเศรษฐกิจ	ปีที่จัดตั้ง	จำนวนสมาชิก	จำนวนเงินทุน
1	สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน	2554	403	6,459,196.74
2	ศูนย์สาธิตการตลาด	2530	60	391,000
3	ธนาคารข้าวชุมชน	2536	32	70,000
4	โรงสีข้าวชุมชน	2555	96	200,000
5	กลุ่มสัมมาชีพชุมชน (ทำปลาต้ม)	2560	25	34,000
6	กลุ่มยุงฉาง	2536	40	280,000
7	กลุ่มปุ๋ยหมัก	2548	60	9,500
8	ชมรมผู้สูงอายุ	2548	60	59,000
9	กลุ่มอยู่ดีมีสุข	2550	48	44,220

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. มันสำปะหลัง
2. ปลาต้มโคกหนองหิน
3. ปั้นขลิบลากไส้โคกหนองหิน

ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม

มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม ดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์

มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี มีวัฒนธรรมทำบุญหมู่บ้านในทุกปี

การปกครองหมู่บ้าน

มีการปกครองหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านบริหาร แบ่งการปกครอง เป็น
คุ้ม จำนวน 4 คุ้ม ดังนี้

คุ้มที่ 1 คุ้มตลาด	นายเสนอ ไพบูลย์วงศ์	หัวหน้าคุ้ม
คุ้มที่ 2 คุ้มหนองพลวง	นางประทีป มาชุมแสง	หัวหน้าคุ้ม
คุ้มที่ 3 คุ้มหนองรังกา	นายสุวัฒน์ โอนกระโทก	หัวหน้าคุ้ม
คุ้มที่ 4 คุ้มหนองหิน	นางน้อย เดชสำโรง	หัวหน้าคุ้ม

ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของชุมชน ได้แก่

- นางสาวสมัญญา ใจคง ด้าน แพทย์แผนไทย ,แปรรูปอาหาร
- นางสาวประคอง รัตนะ ด้าน ด้านทอเสื่อกก ถักหวายเทียม
- นางจรัส วิงคะฮาด ด้าน ขนมไทย
- นางสมจิตร แถวกระโทก ด้าน การทำบายศรี
- นายสัจด์ วิงคะฮาด ด้าน แพทย์แผนไทย ,ช่างยนต์
- นางสนิว เอี่ยมเก็บ ด้าน หมอทำขวัญนาคน
- นางสาวราญ กรงกระโทก ด้าน การทำบายศรี
- นายสมพงษ์ ขึ้นสำโรง ด้าน ช่างไม้
- นายแจ่ม พันสูงเนิน ด้าน หมอสมุนไพร/จักสาน
- นายแหยม เอี่ยมเก็บ ด้าน ถักแห
- นายแฉล้ม ชิ่งเกษม ด้าน หมอสมุนไพร
- นางตุ่น แถวกระโทก ด้าน การทอเสื่อกก

ข้อมูลสภาพปัญหาของชุมชน

1. สภาพปัญหาจากข้อมูล จปฐ. ปี 2560

จากสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล จปฐ. ปี 2560 จำนวน 132 หลังคาเรือน 30 ตัวชี้
วัด พบว่า หมู่บ้านมีผลการพัฒนาหมู่บ้าน ผ่านเกณฑ์ชี้วัด 28 ตัว ไม่ผ่านเกณฑ์ 2 ตัว เรียง
ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ข้อที่ตกเกณฑ์	ตัวชี้วัด	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
ด้านที่ 2	ผลผลิตจากการทำนา (ขาดทุน)	- เกิดจากต้นทุนในการผลิตสูง - สภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวน	- รมรงคืให้ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุน - ครอบครั้วและคนในชุมชนต้องเรียนรู้จักอาชีพเสริมให้เพิ่มมากขึ้น

2. การออมเงิน

ครัวเรือนมีจำนวนทั้งสิ้น 132 ครัวเรือน มีการออมร้อยละ 95 ของครัวเรือนทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านชนอม ออมรายวัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน มีหนี้สิน 98 ครัวเรือน แต่บริหารจัดการได้ ไม่มีหนี้เสีย และไม่มีบุคคลล้มละลาย

3. สภาพปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหา / ประเด็น ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	แนวทางการแก้ไข / พัฒนา
1. ขาดการปลูกพืชบำรุงดิน	ส่งเสริมการปลูกพืชบำรุงดิน / อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / รมรงคืใช้ปุ๋ยชีวภาพ
2. ขาดความชุ่มชื้นของดิน	ส่งเสริมการปลูกพืชบำรุงดิน / อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / รมรงคืใช้ปุ๋ยชีวภาพ

4. สภาพปัญหาด้านสาธารณสุข/สุขภาพอนามัย

ปัญหา / ประเด็น ด้านสาธารณสุขสุขภาพอนามัย	แนวทางการแก้ไข / พัฒนา
โรคประจำตัว ทางกรรมพันธุ์ เช่น เบาหวาน, ความดันโลหิตสูง	ปฏิบัติตนตามคำสั่ง แพทย์ , หมั่นดูแลรักษาสุขภาพ, รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะ, ญาติพี่น้องต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่ ทานยาให้ครบตามกำหนด , และพบแพทย์ทุกครั้งทีแพทย์นัด

แนวทางการพัฒนาชุมชน

1. ผลการวิเคราะห์ชุมชน ด้วยเทคนิค SWOT

1.1 จุดแข็ง

- มีกลุ่มกองทุนที่เข้มแข็งด้านการออม คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโคกหนองหิน

- ชุมชนมีศักยภาพพร้อม มีความสามัคคี มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีจิตใจที่เสียสละสามารถสร้างพลังชุมชนขับเคลื่อนสู่ความพอเพียง
- มีผู้นำที่เข้มแข็ง
- มีกองทุนชุมชนที่หลากหลาย
- มีพืชเศรษฐกิจ มันสำปะหลัง ข้าวหอมมะลิ 105
- ราษฎรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของส่วนรวมปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้าน
- ชุมชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ผลิตใช้เองในชุมชน ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ประหยัด อดออม อยู่อย่างเอื้ออารีย์ต่อกัน และ เรียนรู้ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 จุดอ่อน

- ขาดแหล่งน้ำในการทำเกษตร
- ผลผลิตทางการเกษตรต้นทุนสูง

1.3 โอกาส

- พัฒนาเป็นหมู่บ้านที่มีมาตรฐานมั่งมีศรีสุข
- เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
- เป็นหมู่บ้านกองทุนสวัสดิการต้นแบบ
- เป็นหมู่บ้านการออมต้นแบบ
- เป็นหมู่บ้านบริหารจัดการหนี้ที่ดี สู้ 1 ครั้วเรือน 1 สัญญา

1.4. ปัญหาและอุปสรรค

- ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ค่านิยมที่ฟุ่มเฟือยของคนในชุมชนไม่มีการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย

2. เป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้าน และเป้าหมายการพัฒนาอาชีพและรายได้ของหมู่บ้าน

การวิเคราะห์ ภาพรวมของชุมชนจากเวทีประชาคม พบว่า “อัตลักษณ์” ของหมู่บ้าน คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก และมีการรวมกลุ่มอาชีพเสริมกันอย่างเหนียวแน่น เช่น กลุ่มสัมมาชีพชุมชน การทำปลาสาม และขนมปั้นขลิบ สามารถกำหนดตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) ของหมู่บ้านได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย ผักสวนครัวรั้วกินได้
2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มสัมมาชีพชุมชนให้มีความมั่นคง
3. เป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์ของหมู่บ้าน : “พัฒนากลุ่มดี ปุ๋ยอินทรีย์เพียงพอ ข้าวหอมมะลิแท้”

3. แนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนา	โครงการ/กิจกรรม/แผนงาน
1. เพิ่มทุนภายในชุมชนเพื่อลดการพึ่งทุนจากภายนอก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดมทุนจากสมาชิกกิตติมศักดิ์ในชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มต่างๆ 2. โครงการรณรงค์ส่งเสริมการออมทรัพย์ 3. รณรงค์ให้ทุกครัวเรือนสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน 4. จูงใจให้สมาชิกเก่าเพิ่มจำนวนเงินออมให้มากกว่าเดิม 5. เชื่อมโยงการบริหารจัดการเงินทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
2. ผูกอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอสนับสนุนจากหน่วยงานราชการในการให้ความรู้ในด้านอาชีพเสริมต่างๆ 2. รวมตัวกันรับสมัครสมาชิกที่สนใจในการหาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน 3. เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อยอดกิจกรรมที่มีอยู่เดิม พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 4. ทักเสด็จศึกษาดูงานกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพแล้วนำมาปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ราษฎรใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมลดรายจ่าย ปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ลดละเลิกอบายมุข 2. กิจกรรมเพิ่มรายได้ ร่วมกับกิจกรรมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน / ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3. ประหยัด ใช้จ่ายแต่สิ่งจำเป็น รู้จักประหยัดอดออม 4. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาเพิ่มเติม พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอยู่อย่างพอเพียง 5. ปลูกป่าชุมชน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ปลูกพืชคลุมดิน กำจัดขยะมูลฝอย รักษาความสะอาดของบ้านเรือนและชุมชนให้น่าอยู่ 6. ช่วยเหลือ ดูแลผู้ด้อยโอกาส ในชุมชน รู้รักสามัคคีเอื้ออารีต่อกัน

ผลการขับเคลื่อนหมู่บ้าน “อยู่เย็น เป็นสุข”

บ้านโคกหนองหิน หมู่ที่ 9 ต.บุกระสัง อ.หนองกี่ จ.บุรีรัมย์ ได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2560

1. คัดเลือกแกนนำ 3 คน ไปเข้ารับการฝึกอบรม
2. คัดเลือก 30 ครัวเรือนต้นแบบอบรม ศึกษาดูงาน และทำกิจกรรมสาธิต ในการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

3. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ประเมินหมู่บ้านตามเกณฑ์ประเมิน 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด
5. เตรียมตัวเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (บ้านพี่)

การพัฒนาทักษะอาชีพ

1. พัฒนาชุมชนฝึกอาชีพทำกล้วยฉาบ
2. พัฒนาชุมชนฝึกอาชีพการทำปลาต้ม
3. พัฒนาชุมชนฝึกอาชีพการทำปั้นขลิบ

การดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนในหมู่บ้านโคกหนองหิน มีทั้งหมด 7 ด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคนในชุมชน
2. ด้านเศรษฐกิจ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
4. ด้านสุขภาพอนามัย
5. ด้านการบริหารจัดการชุมชน
6. ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
7. ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านการพัฒนาคนในชุมชน

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชนทั้งจากการได้รับงบประมาณจากทางราชการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนา

2. การประชุมประจำเดือน มีการจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้านทุกเดือน ณ. ศาลาประชาคมบ้านโคกหนองหิน เพื่อให้ชาวบ้านได้รับฟังข้อมูลข่าวสารของทางราชการและได้พบปะพูดคุย เสนอความเห็นคิดและหากมีปัญหาของหมู่บ้านก็จะหาทางแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3. การประชุมเพื่อจัดกิจกรรมทางศาสนาของหมู่บ้าน

4. การประชุมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (RE-X-RAY) เพื่อตระหนักถึงปัญหายาเสพติด ได้มีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้านให้ได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดเช่นยาบ้า เป็นต้น เพื่อให้พ่อแม่ พี่น้อง ญาติๆ ได้ดูแลสอดส่อง เป็นหูเป็นตาช่วยกันดูแลเป็นภูมิป้องกันทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย

5. มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้านชุมชนร่วมกันร่าง มีมติรับรองและประกาศให้ที่ประชุมทราบและประกาศทางหอกระจายข่าวพร้อมติดไว้ที่ศาลาประชาเพื่อถือปฏิบัติร่วมกันต่อไป

6. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มิสิทธิ์ไปใช้สิทธิ์ลงออกเสียงให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญครั้งล่าสุด 90 เปอร์เซ็นต์

7. มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ลด ละเลิก อบายมุข ในช่วงเทศกาลเช่นในฤดูเข้าพรรษา ให้ลด ละ เลิก เช่น บุหรี่ สุรา การพนัน หวย โดยมีการประชาสัมพันธ์ในที่ประชุมประจำเดือนทางหอกระจายข่าวของทางหมู่บ้าน

กฎระเบียบข้อบังคับ มีธรรมนูญ 9 ตี
บ้านโคกหนองหิน หมู่ที่ 9 ตำบลบุกระสัง
อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

เพื่อให้ประชาชนทุกครัวเรือน ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ตามหลักพระพุทธศาสนา ตามขนบธรรมเนียมประเพณีช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของหมู่บ้าน และประเทศชาติ อันเป็นของส่วนรวมช่วยกันสอดส่องดูแลมิให้ผู้ใดในหมู่บ้านหรือบุคคลภายนอกนำสารเสพติดทุกชนิดมาจำหน่ายหรือเสพในหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด จึงออกกฎระเบียบข้อบังคับชุมชนเข้มแข็งไว้ดังนี้

1) ครอบครัวยุติ หรือบุคคลใดจำหน่ายสารเสพติดทุกชนิดมีมาตรการลงโทษดังนี้

- 1.1 ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามโดยประธานประชาคมหมู่บ้าน
- 1.2 งดการช่วยเหลือจากกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านเป็นเวลา 2 ปี
- 1.3 แจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินคดี

2) ครอบครัวยุติหรือบุคคลใดซบเซ่จักยานยนต์เสียงดังเกินปกติ ขับรถเร็วหรือหวาดเสียวมีมาตรการดังนี้

- 2.1 ว่ากล่าวตักเตือน เป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามโดยประธานประชาคมหมู่บ้าน
- 2.2 เสียค่าปรับ 500 บาท โดยเงินค่าปรับมอบให้คณะกรรมการชุมชน
- 2.3 แจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินคดี ตัดสิทธิการช่วยเหลือจากกองทุนต่างๆ เป็นเวลา 2 ปี

3) ครอบครัวยุติหรือบุคคลใดเปิดเครื่องเสียงยามวิกาล ตั้งแต่ 4 ทุ่มเป็นต้นไป ยกเว้นงานเทศกาล มีมาตรการลงโทษดังนี้

- 3.1 ว่ากล่าวตักเตือน เป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามโดยประธานประชาคมหมู่บ้าน
- 3.2 เสียค่าปรับ 500 บาท โดยเงินมอบให้คณะกรรมการชุมชน
- 3.3 แจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินคดี

4) ครอบครัวยุติหรือบุคคลใดทะเลาะวิวาทในงานต่างๆ ทำให้เกิดความเสียหาย มีมาตรการลงโทษดังนี้

- 4.1 เสียค่าปรับตามมูลค่าความเสียหายของงาน หรือตามที่คู่มือเรียกร้อง
- 4.2 แจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีตามกฎหมาย
- 4.3 ตัดสิทธิจากกองทุนต่างๆเป็นเวลา 2 ปี

5) ครอบครัวยุติหรือบุคคลใดทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะในแหล่งน้ำ บนถนน หรือ ตัดไม้ทำลายป่า ทิ้งกิ่งไม้ลงบนถนน มีมาตรการลงโทษดังนี้

- 5.1 ว่ากล่าวตักเตือน เป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามโดยประธานประชาคมหมู่บ้าน
- 5.2 เสียค่าปรับ 500 บาท โดยเงินค่าปรับมอบให้คณะกรรมการชุมชน
- 5.3 แจ้งดำเนินคดี หรือถูกตัดสิทธิจากกองทุนต่างๆ เป็นเวลา 2 ปี

6) ครอบครัวยุติ หรือ บุคคลใดใช้กระแสไฟฟ้าซื้อตปลาในที่สาธารณะ หรือ ระเบิดปลา หรือวางยาเบื่อมีมาตรการลงโทษดังนี้

6.1 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท โดยเงินค่าปรับมอบให้คณะกรรมการชุมชน

6.2 แจ้งดำเนินคดี และ ถูกตัดสิทธิจากกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นเวลา 2 ปี

7) ครอบครัวยุติไม่ให้ความร่วมมือในการประชุม หรือในการพัฒนาหมู่บ้าน มี มาตรการลงโทษดังนี้

7.1 ว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ลงนาม โดยประธานประชาคมหมู่บ้าน

7.2 ครั้งที่ 3 จะถูกตัดสิทธิจากกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านเป็นเวลา 1 ปี

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ให้มี ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

- สนับสนุนงบประมาณ อบรมเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้านทุกปี (พัฒนาคน)
- สร้างบทบาทการทำงานให้คณะกรรมการหมู่บ้านมากขึ้น (สร้างพลัง กม.)
- มีส่วนร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด
- มีคำตอบแทนให้คณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- สร้างเครือข่ายคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบล
- เปิดคลินิกคณะกรรมการหมู่บ้าน (ดูแลการทำงานของ กม.)

2. ด้านเศรษฐกิจ

1. มีครัวเรือนที่จัดทำบัญชีรับ-จ่ายเป็นประจำ จำนวน 20 ครัวเรือน

2. ทุกครัวเรือนมีกิจกรรมลดรายจ่ายเพิ่มรายได้โดยการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ ส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ ทั้งในที่หน้าบ้าน หลัง บ้านและที่ครัวชุมชน

3. มีการรวมกลุ่มกันเช่นกลุ่ม สัมมาชีพการทำปลาต้ม ,ชนมกล้วยฉาบ กลุ่มขนม บั๊นขลิบ กลุ่มไม้กวาดทางมะพร้าว กลุ่มทอเสื่ออก เพื่อเสริมสร้างรายได้และใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์พร้อมทั้งได้สอนบุตรหลานให้ได้ช่วยครอบครัว ในการสร้างสัมมาชีพชุมชนมี

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนให้ความสนใจในการสนับสนุน

4. คนในครัวเรือนร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ เช่น

4.1 กลุ่มสถาบันการจัดการการเงินทุนชุมชนบ้านโคกหนองหิน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

1. เป็นแหล่งออมเงินภายในหมู่บ้าน และ ส่งเสริมการออมเงิน
2. เป็นแหล่งทุนภายในหมู่บ้าน
3. เป็นสถาบันการจัดการการเงินทุนชุมชนที่ บริหารการเงินทุน ทุกกลุ่มในหมู่บ้าน
4. เป็นการดำเนินงานตาม แบบเศรษฐกิจพอเพียง (ภูมิคุ้มกัน)
5. จัดสรรกำไรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และ จัดสวัสดิการชุมชน
6. แก้ไขปัญหาหนี้ในระบบภายในชุมชน เบื้องต้น

4.2 สถาบันการจัดการการเงินทุนชุมชน ใช้หลักคุณธรรม 5 ประการในการดำเนินกิจกรรมเน้นการจัดสวัสดิการชุมชนร่วมกันกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น การแก้หนี้ในระบบ

4.2.1 ทุนการศึกษา

4.2.2 การรักษาพยาบาล เยี่ยมคนเจ็บ คนป่วย

4.2.3 การสงเคราะห์ฌาปนกิจ

4.2.4 จัดซื้อเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้กับผู้สูงอายุในวันสงกรานต์

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

1. ชุมชนมีกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้น้ำอย่างมีคุณค่าและมีกลุ่มผู้ใช้ประปาของหมู่บ้าน มีการดูแลสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน

2. ครัวเรือนมีการใช้เกษตรอินทรีย์ในการปลูกพืชผัก สวน ผลไม้ มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหมักชีวภาพเพื่อลดการใช้สารเคมี

3. มีการจัดระเบียบชุมชน รักษาความสะอาดของหมู่บ้านและอนุรักษ์ทรัพยากรเช่น ป่าชุมชน สวนหมาก สวนมะพร้าว มีการปลูกมะละกอ ข้าวโพด พืชผัก ใช้สอยในครัวเรือน มีการจัดทำวัสดุและอุปกรณ์ใช้ในครัวเรือนการจัดเตรียมในการที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมหมู่บ้านเพื่อความสวยงาม สร้างความรัก ความหวงแหนและการร่วมแรง ร่วมใจ สามัคคี

4. ด้านสุขภาพอนามัย

1. หมู่บ้านมีการจัดสวัสดิการ / กิจกรรมชุมชนด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งได้แก่
  - 1.1 มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนเรียนรู้ และดูแลสุขภาพอนามัยในการดำรงชีวิต
  - 1.2 มีกองทุนมีการจัดสวัสดิการการรักษาพยาบาล เยี่ยมคนเจ็บ คนป่วย
  - 1.3 การสงเคราะห์ฌาปนกิจ
  - 1.4 จัดซื้อเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้กับผู้สูงอายุในวันสงกรานต์
  - 1.5 ส่งเสริมกีฬาในชุมชนเพื่อให้มีร่างกายและสุขภาพที่แข็งแรง
  - 1.6 ชุมชนมีการสงเคราะห์ดูแลคนพิการ

5. ด้านการบริหารจัดการชุมชน

1. หมู่บ้านมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารอย่างชัดเจน มีการประชุมประจำเดือน ทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ
2. เป็นหมู่บ้านอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย ขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ตาม Road Map การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของกรมการปกครอง
3. หมู่บ้าน / ชุมชน มีความสามัคคีปรองดอง ดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อชุมชน

6. ด้านศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี

1. ชุมชนมีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อ การจักสาน และบันทึกองค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น การทำขนมปั้นขลิบ การทำปลาต้ม เป็นต้น
2. มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ในงานบุญต่างๆของหมู่บ้าน เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสารทไทย งานวันสงกรานต์ งานวันขึ้นปีใหม่ ร่วมกิจกรรมวันผู้สูงอายุ บุญประเพณีทำบุญบ้านที่ศาลาประชาคม ลำสุดร่วมกิจกรรมบวชเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แด่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ผู้เข้าร่วมงานบวช 20 คน เป็นต้น
3. หมู่บ้านมีศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นสถานที่ตั้งรวมของการดำเนินการกลุ่มต่าง ๆ เช่น ธนาคารข้าว สถาบันการเงิน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัมมาชีพชุมชน (การทำปลาต้ม ขนมปั้นขลิบ กลัวยฉาบ)

7. ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. คนในชุมชนดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกผักสวนครัว ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

2. คนในชุมชนแสวงหาความรู้ สร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต สร้างกลุ่มองค์กรต่างๆ ขึ้นมาในชุมชน พร้อมทั้งร่วมกันขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนจนสามารถสร้างรายได้เสริมอีกหนึ่งทาง

โรงสีชุมชน,ธนาคารข้าว

การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

การนำผลิตภัณฑ์ชุมชนออกจำหน่าย

ธรรมนูญความสุขหมู่บ้าน

ชุมชนบ้านหนองเต็ง หมู่ที่ 6 ตำบลหัวถนน

อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายสนอง เป้าชุมแสง

บ้านหนองเต็ง มีการพัฒนาด้านการสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะให้กับชาวบ้านในชุมชน ทั้งยังจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อดำเนินการพัฒนาให้ชุมชนมีความน่าอยู่ โดยมีการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะให้กับเด็กๆ ในชุมชนให้ได้ปฏิบัติงานร่วมกันในโครงการธนาคารขยะเพื่อเยาวชน ทำให้เด็กๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีจิตใจที่ดีในการช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งมีการจัดตั้งห้องสมุดชุมชนให้เด็กๆ และชาวบ้านที่สนใจหาความรู้เพิ่มเติมได้อ่านและศึกษา ในด้านสุขภาพก็มีการส่งเสริมในเรื่องความสะอาดในชุมชน ดูแลผู้สูงอายุให้ได้มีกิจกรรมร่วมกันไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน และมีกลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) ที่เข้มแข็งออกเยี่ยมดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุให้มีกำลังใจที่ดีขึ้น และในด้านเศรษฐกิจก็มีการจัดตั้งตลาดชุมชน ให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการปลูกผัก งานฝีมือจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งได้วางจำหน่ายและแลกเปลี่ยนกัน ในชุมชนเป็นการลดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าไม้ชุมชน พร้อมกับมีชุดขบ.ดูแลความปลอดภัยในชุมชน

โดยการขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” จึงเกิดโครงการที่โดดเด่น คือ “ชุมชนต้นแบบสร้างจากจิตอาสาขับเคลื่อนด้วยพลังบวร”

ในอดีตนั้น บ้านหนองเต็ง ได้ประสบปัญหาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านสิ่งแวดล้อม บ้านเรือนไม่สะอาด มีขยะในหมู่บ้านจำนวนมาก และมีการบุกรุก และไม่มีการอนุรักษ์ป่าชุมชนและแหล่งน้ำ ด้านสุขภาพพบผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้น เนื่องจากขาดการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุไม่ออกกำลังกาย ขาดคนดูแล มีปัญหาสุขภาพช่องปาก บริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ใช้เลือดออกกระบาด มีการใช้สารเคมีในการเกษตร ใช้ยากำจัดศัตรูพืชโรค ด้านเศรษฐกิจผลผลิตด้านการเกษตรไม่ได้ราคา ค่าใช้จ่ายสูง (การใช้ปุ๋ยเคมี/ยาปราบศัตรูพืช) เงินทุนหมุนเวียนน้อย รายได้น้อย มีหนี้สิน ด้านสังคมพบปัญหา ยาเสพติดเด็กและเยาวชนทะเลาะวิวาท ตึ่มสุรา ปัญหาลักขโมย เมื่อผู้นำชุมชนได้พบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนาน จึงหาวิธีการแก้ปัญหาพร้อมกันทั้งได้ขอร่วมมือจากหน่วยงานจาก

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวถนน สถานีตำรวจรณางรองในการให้ความรู้และ
แนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหา จนกระทั่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

สภาพข้อมูลทั่วไป

บ้านหนองเต็ง หมู่ที่ 6 ก่อตั้งเมื่อปี 2564 ส่วนชื่อบ้านหนองเต็งนั้นแต่เดิมมีหนอง
น้ำใหญ่อยู่กลางหมู่บ้านและมีต้นขนาดใหญ่อยู่มากมายในอดีต จึงได้ตั้งชื่อบ้านตั้งแต่นั้น
มาจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 89 หลัง จำนวนประชากรโดยประมาณ 381 คน
ชาย 202 คน (53%) หญิง 179 คน (46%) อยู่ห่างจากอำเภอนางรอง ระยะทาง 22 กิโลเมตร
มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านโคกสะอาด หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งกระเต็น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านวังกระโดน หมู่ที่ 5 ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านนาใหม่ หมู่ที่ 10 ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านสระขุด หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งกระเต็น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลสภาพทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี

เผ่าพันธุ์ (เชื้อชาติ สัญชาติ)

- เชื้อชาติ ไทย สัญชาติไทย ภาษาที่ใช้พูดใช้เขียน
- ภาษานางรองหรือโคราช มีความเข้าใจในภาษาไทย (ภาคกลาง ท้องถิ่น) และ
เข้าใจภาษากลางท้องถิ่นเป็นอย่างดี ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ค่านิยม
ความเชื่อถือ
- นับถือศาสนาพุทธ มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มี
การจัดงานประเพณีกลางบ้าน เช่น ทรงเจ้าเข้าศาลตาปู่ มีการจัดขึ้นในทุกปี
ในวันที่ 12 - 15 เดือนเมษายน โดยชาวบ้านได้จัดทำกระทงสี่เหลี่ยมในกระทง
นั้นประกอบด้วย ข้าวแดงข้าวดำ และหัวปลา หางปลา ลงธงสามเหลี่ยมอยู่มุม
กระทง ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการทำกระทงไหว้ศาลตาปู่นี้จะทำให้หมดเคราะห์
ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เจริญรุ่งเรืองในๆ ทุกเรื่อง นับได้ว่าเป็นประเพณีที่

สืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณ และพิธีรดน้ำขอพรผู้สูงอายุเนื่องในวันสงกรานต์ปี
ใหม่ไทย ประเพณีการก่อพระทราย ราษฎรจะร่วมกันจัดเป็นประเพณีสืบต่อ
กันมาชั่วลูกชั่วหลาน

ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน

- หมอทำขวัญนาค : นายหล่อ วงษาวิเศษ
- งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน / การทำกรงนกจากไม้ไผ่ : นายก้อม ที่รัก และ
นายประสิทธิ์ แนบผักแว่น
- หมอดิน : นายประดิษฐ์ จันทร์คง

ปัญหาที่อยากแก้... ทำอย่างไรให้ชุมชนของเราน่าดู น่าอยู่ และยั่งยืน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาบ้านเรือนไม่สะอาด มีขยะในหมู่บ้าน
จำนวนมาก และมีการบุกรุก และไม่มีกรอนุรักษ์ป่าชุมชนและแหล่งน้ำ ด้านสุขภาพพบ
ผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นขาดการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุไม่ออก
กำลังกาย ขาดคนดูแล มีปัญหาสุขภาพช่องปาก บริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ใช้เลือดออกกระบาด
มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโรค ด้านเศรษฐกิจผลผลิตด้านการเกษตรราคาตกต่ำ ค่าใช้
จ่ายสูง (การใช้ปุ๋ยเคมี / ยาปราบศัตรูพืช) เงินทุนหมุนเวียนน้อย รายได้น้อย มีหนี้สิน ด้าน
สังคมพบปัญหายาเสพติดเด็กและเยาวชนทะเลาะวิวาท ต้มสุรา ไม่มีความสุขในการดำรง
ชีวิต ชุมชนจึงอยู่ในสภาพที่ขาดการพัฒนา

ความดีที่อยากทำ

- ส่งเสริมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้าน โดยเน้นการ
จัดการสุขภาพของคนในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ
- ส่งเสริมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบรายรับ รายจ่าย
- ก่อตั้งตลาดชุมชนเพื่อส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย
- ในการตั้งกฎประชาคมในหมู่บ้าน เช่น ขับรถเสียงดัง (เตือน ปรับ และดำเนิน
คดี) ทะเลาะวิวาท
- ในงาน (ขอใช้ค่าเสียหายในงานให้กับเจ้าภาพ และปรับเข้ากองทุนพึ่งพาตนเอง
ของหมู่บ้าน)
- ส่งเสริมการก่อตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อพัฒนากิจกรรมต่างๆ ทุกด้านของหมู่บ้าน

- จัดตั้งคณะกรรมการชุด ชคบ. หมู่บ้าน เพื่อลดความเสี่ยงกับอุบัติเหตุ ลดการสูญเสียทรัพย์สินในชุมชน มีการเฝ้าเวรยามในช่วงเวลากลางคืนทุกวัน
- ส่งเสริมการจัดทีมจิตอาสาดูแลสุขภาพ เยี่ยมบ้านและนำส่งโรงพยาบาล
- ส่งเสริมการจัดการขยะในพื้นที่ จัดสิ่งแวดล้อม ทำความสะอาดคุ่มในชุมชน และจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อเยาวชนเป็นทุนการศึกษา
- ส่งเสริมการนำ อสม.น้อย ตรวจสอบความสะอาดชุมชน ตรวจลูกน้ำยุงลาย และคัดแยกขยะ
- ส่งเสริมระบบ อสม. เยี่ยมบ้านแบบบูรณาการทุกกลุ่มวัย และทุกงาน โดยส่งงานทุกอาทิตย์ ในไลน์จิตอาสาและมีการปรึกษาผ่านไลน์กับทางโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

กระบวนการพัฒนา

รูปแบบดำเนินงาน “บวร” จากการดำเนินงานกิจกรรมของชุมชนบ้านหนองเต็งข้างต้น ได้อาศัยความร่วมมือจาก วัดใกล้ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีตำรวจภูธรนางรอง คนในชุมชน เด็กๆ จิตอาสา เกิดการรวมตัวในรูปแบบการประชาคม ในการระดมความคิดสำหรับการแก้ปัญหาร่วมกัน สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการมีส่วนร่วม โดยทำเป็นแผนชีวิต ทำให้เป็นประจำ ทำให้เป็นนิสัย มีการบูรณาการร่วมกับการใช้เครื่องมือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสาร ควบคุม ป้องกัน กระจายข่าวสาร ได้ทันทั่วถึง ทุกการพัฒนาในชุมชนได้ ขับเคลื่อนด้วย “บวร” ซึ่งเป็นหลักในชุมชนที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ก้าวสู่ “สังคมคุณธรรม” โดยความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนจากวัด โรงเรียน และชุมชน ในพื้นที่ เพื่อร่วมเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้วยการยึดมั่นในข้อปฏิบัติหลัก 3 ประการ คือ 1) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาของแต่ละศาสนา อาทิ ศาสนาพุทธ รัชกาลที่ 5 2) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง พอมีพอกิน รู้จักพอประมาณ และคำนึงถึงความมีเหตุผล ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ 3) ดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของไทย เปิดพื้นที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และเป็นที่ยึดกิจกรรมทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

สิ่งที่เปลี่ยนจากการเปลี่ยนแปลง

สมาชิก / คน : ในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชาวบ้านและเด็กมีจิตอาสาเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนมาก รู้คุณค่าในตัวเอง เด็กๆในชุมชนจิตใจอ่อนโยนมีน้ำใจ และใส่ใจศึกษาเล่าเรียนเพิ่มมากขึ้น

ครอบครัว : ในครอบครัวมีการดูแลเอาใจใส่ อบอุ่น มีภูมิคุ้มกันภายในครอบครัวที่ดีขึ้น ลดปัญหาการหย่าร้าง การทะเลาะวิวาทในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจและแบ่งปัน เสียสละ มีจิตใจที่ดีส่งผลให้เด็กๆในชุมชนมีจิตใจที่ดีได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว

ชุมชน/สังคม : ชุมชนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ได้ด้วยความปลอดภัยและยั่งยืน มีความเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมในชุมชนน่าอยู่ และชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง สงบสุข มีน้ำใจแบ่งปันซึ่งกันและกัน

ผลการดำเนินงาน

ชุมชนบ้านหนองเต็ง มีการพัฒนาและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็ง อยู่ได้ด้วยความปลอดภัย ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ลดปัญหาการเป็นหนี้รวมถึง ปัญหาต่างๆ ในชุมชนที่เคยเกิดขึ้น ก็เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น มีการส่งเสริมให้ความรู้กับเยาวชน ได้แสดงความสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอและได้รับการร่วมมือเป็นอย่างดี ชุมชนมีความรักและสามัคคีกันทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน รักษาประเพณีอันดีงามในชุมชนโดยมีวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความรู้จากการได้รับฟังและอบรมจากโรงเรียนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความรู้และมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่ดีจากวัดก่อให้เกิดการมีจิตสาธารณะ เป็นการขับเคลื่อนชุมชนด้วยพลัง “บวร” ที่ทำให้ชุมชนบ้านหนองเต็ง นำดู น่าอยู่ และยั่งยืน **บทเรียนที่ได้**

การเรียนรู้บทเรียนของชุมชนบ้านหนองเต็ง แสดงให้เห็นถึงพลังความร่วมมือที่เริ่มจากชาวบ้านในชุมชน ที่มีพลังมหาศาล การเริ่มจาก “ผู้นำชุมชน” เป็นผู้กำกับทิศทาง และมีวัดและหน่วยงานของรัฐเข้ามาเติมเต็มในการพัฒนา ทำให้ชุมชนมีพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพแบบยั่งยืน ด้วยการขับเคลื่อนจากพลัง “บวร”

ข้อคิดเห็น

แนวคิด พลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่คู่สังคมไทยมายาวนาน และเป็นทุนมรดกทางสังคมที่มีบทบาทมากในชุมชน ให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในชุมชนของตน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำและร่วมกันประเมินผลพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) จึงเป็นพลังที่สำคัญในสังคมที่จะสามารถนำมาเป็นกลไกในการพัฒนาและสร้างชุมชนให้เข้มแข็งก่อให้เกิดกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืนในทุกพื้นที่โดยให้ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนา ร่วมวางแผน ดำเนินการ พัฒนาให้เป็นชุมชนคุณธรรม โดยโรงเรียนมีบทบาทในการสร้างเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ขณะเดียวกันชุมชนก็มีบทบาทและความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งในแง่ของการเป็นแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของสังคม และวัดก็มีบทบาทหน้าที่ที่จะให้การอบรมกลุ่มเยาวชนในชุมชน

การนำแนวทาง พลัง“บวร” ใช้ในการพัฒนาชุมชน จากผู้นำจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาแล้ว “พลังชุมชน” ก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน การที่พลังชุมชนจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีผู้นำ (ตามธรรมชาติ) เป็นผู้กระตุ้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกคน เป็นบุคคลที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และต้องสร้างกระบวนการทางชุมชน ผ่านเครื่องมือในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็น การจัดเวทีประชาคม การถอดบทเรียนโดยชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้การศึกษาดูงาน ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติให้จริง เป็นรูปธรรมชัดเจน ให้อุบัติเป็นตัวอย่าง และต้องดำเนินแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งส่วนราชการและส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยการ ผูกอบรม กระตุ้นภาวะความเป็นผู้นำ ให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเสาหลักในการพัฒนาชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้โดยทำความเข้าใจในรูปธรรมของ “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงค่อยก้าวเข้าสู่ความพอเพียงในระดับก้าวหน้า คือ บุญ ทาน เก็บรักษา ขยาย และสร้างเครือข่าย เมื่อกระทำได้แล้วนั้นรูปธรรมที่ชัดเจนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

บ้านหนองเต็ง ต้องหาวิธีการสร้างกระบวนการขยายผลจากชุมชนของตนสู่ชุมชนข้างเคียงและขยายผลเข้าสู่ในระดับที่สูงต่อไป โดยการพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ จากความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน และสร้างอาชีพให้คนชุมชนให้มีรายได้ที่มั่นคงต่อไป

บ้านโนนศิลา

หมู่ที่ 8 ตำบลยายแรมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นางสมพงษ์ สิบบุญ

ความเป็นมา

ชุมชนบ้านโนนศิลาเดิมเป็นชุมชนด้อยพัฒนาต่างคนต่างอยู่ถึงผู้นำจะพยายามจุดดั่ง
อย่างไรก็ไม่เป็นผลเพราะยังมีมั่วเมายูอยู่กับอบายมุขต่างๆ เช่น สุรา การพนัน ไม่ค่อยมีน้ำใจ ไม่
ค่อยเข้าวัดถือศีล ขาดการให้ความร่วมมือกันผู้นำชุมชนและทางราชการเป็นเหตุให้ด้อยการ
พัฒนา ครั้นเมื่อมีธรรมนูญ 9 ตี คัมภีร์ สร้างอนาคตที่ดีให้ลูกหลานมาประกาศใช้ในชุมชน
โดยราษฎรในชุมชนเป็นผู้เสนอข้อบังคับและนำมาปฏิบัติเอง เช่น

ข้อ 1 เป็นคนดีก็พากันตั้งใจเข้าวัดรักษาศีลกันทุกหลังคาเรือน

ข้อ 2 มีปัญหาเมื่อเข้าวัดรักษาศีลงดสุราอบายมุขต่างๆ แล้วก็มีความสุขมีปัญญาในการ
ประกอบอาชีพที่ดีให้กับครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น

ข้อ 3 รายได้สมดุลเมื่อมีปัญหาในการประกอบอาชีพแล้วรายได้ที่ดีก็มีมากขึ้นก็
ทำให้มีรายได้สมดุล

ข้อ 4 สุขภาพแข็งแรง เมื่อเป็นคนดีเข้าวัดรักษาศีลแล้วเหล้าไม่กินสุราไม่ดื่มไม่มั่วเมา
ในอบายมุขต่าง สุขภาพก็แข็งแรงดีมีแรงออกกำลังกายได้ทุกวันสุขภาพก็แข็งแรงไม่ต้องไป
พึ่งพายาไม่ต้องเข้าโรงพยาบาล

ข้อ 5 สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์เมื่อมีการเข้าวัดรักษาศีลไม่ดื่มสุราไม่มั่วเมาในอบายมุข
แล้วสิ่งที่ติดตามมา คือ ความสามัคคีในชุมชนและหมู่คณะก็เกิดพลังในการพัฒนาชุมชน
เช่น การเก็บขยะทำให้ชุมชนปลอดขยะ ร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อภูมิทัศน์ดีขึ้นเป็นชุมชนน่าอยู่

ข้อ 6 สังคมอบอุ่นก็เกิดมาจากการเป็นคนดี คือ ดีที่ 1 อีกนั้นแหละครับ ในเมื่อเรา
เข้าวัดรักษาศีลเป็นคนดีไม่ดื่มเหล้าไม่เล่นการพนันและมีแต่การเอาใจใส่ซึ่งตรงต่อกันแล้วก็
ทำให้เกิดการสามัคคีปรองดองในหมู่คณะจะทำอะไรก็ช่วยกันทำร่วมกันทำบุญน้อยใหญ่ใน
ชุมชนก็ทำให้สังคมเกิดความอบอุ่นขึ้นมาเรื่อยๆ ละก็มากขึ้นไปทุกวัน

ข้อ 7 หลุดพ้นอาชญากรรมในเมื่อคนในชุมชนเกิดความสามัคคีปรองดองแล้วเราจะ
ทำอะไรก็ทำได้ เช่น การจัดเวรยามตั้งจุดตรวจสกัดในชุมชนก็ทำได้โดยประกาศรับสมัคร
จิตอาสาเป็นชุด ช.ค.บ.(ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน) ก็มีคนเต็มใจมาสมัครปฏิบัติหน้าที่ เช่น ใน

ชุมชนโนนศิลาตอนนี้ก็มีชุด ช.ค.บ.ปฏิบัติหน้าที่ทุกวันอาชญากรรมหรือยาเสพติดในชุมชน
ก็ไม่มีสังคมก็เป็นสุขดีขึ้น

ข้อ 8 กองทุนพึ่งพาตนเองในเมื่อเราเป็นคนดีแล้วไม่ดื่มเหล้าไม่เล่นการพนันเป็นคน
มีศีล 5 ประจําใจเราก็จ้กักกันสิ่งใดไว้เป็นทุนก็ทำดี เช่นการปล่อยปลาลงสระน้ำสาธารณะ
เพื่อให้โตและก็ขายตัวลงจับปลาที่ไม่มีใครขโมยเพราะมีศีลประจําใจคนเขาก็มาลงปลา ได้
เงินเข้ากองทุนพึ่งพาตนเองชุมชนบ้านโนนศิลา ปี 60 ชายตัวได้เงินเข้ากองทุน 60,000 บาท

ข้อ 9 คณะกรรมการเข้มแข็งคณะกรรมการซึ่งเป็นเสาหลักและรากฐานของชุมชน
จะเข้มแข็งได้ก็ต่อเมื่อได้รักความร่วมมือจากราษฎรในชุมชน ราษฎรในชุมชนจะให้ความร่วม
มือก็ต่อเมื่อคณะกรรมการมีความรู้ ความสามารถและความน่าเชื่อถือเช่นนั้นคณะกรรมการ
ต้องขยันเข้ารับการอบรมเรื่องราวต่างตามที่หน่วยงานต่างเชิญเข้าร่วมการอบรมเพื่อเพิ่ม
ความสามารถคณะกรรมการ

ชุมชนบ้านโนนศิลากว่าจะเป็นวันนี้ได้นั้น

แต่ก่อนก็เป็นเช่นดังที่กล่าวข้างต้นในข้อ 1 คือ เป็นชุมชนที่พัฒนายากเพราะคนใน
ราษฎรในชุมชนจะหนักในการดื่มสุรา เหล้า เล่นการพนันไม่ค่อยเข้าวัดรักษาศีลเป็นเหตุให้
ไม่เกิดความสามัคคีต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยมีน้ำใจ จะพัฒนาแต่ละครั้งก็มีของแลกเปลี่ยนถึง
จะได้ความร่วมมือ จนกระทั่งธรรมนูญ 9 ตี คัมภีร์สร้างอนาคตให้ลูกหลาน ของท่าน
เสรี ศรีหะไตร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ เข้ามาและให้ราษฎรในชุมชนร่วมกันออก
กฎระเบียบข้อบังคับเองแล้วทำสัญญาตนปฏิบัติตามธรรมนูญที่ตนเองเขียนขึ้นมาเอง
จนเป็นจุดเปลี่ยนแปลงขึ้นมาถึงปัจจุบันนี้

ปัญหาที่ยากแก้ไข

ไม่ยากให้ธรรมนูญหมู่บ้านเป็นเฉพาะหมู่บ้านและเป็นของชาวบุรีรัมย์เท่านั้นอยาก
แก้ไขให้เป็นของประเทศความดีที่ยากทำและต้องทำให้ดียิ่งๆ ขึ้น คือ อยากให้ทุกชุมชนทุก
หมู่บ้านช่วยกันออกกฎระเบียบที่จะบังคับตัวเองและสามารถปฏิบัติได้เหมือนธรรมนูญ 9
ตี คัมภีร์ สร้างอนาคตให้ลูกหลานแล้วเอามาคัดกรองข้อที่เหมือนกันทั้งประเทศมาบัญญัติ
เป็นข้อๆ จะทำให้ราษฎรทั่วประเทศเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตนเองเสนอขึ้นไป
ประเทศชาติก็จะสงบสุขเหมือนคนบุรีรัมย์

กระบวนการพัฒนา

การพัฒนาที่มีขั้นตอนสำคัญๆ คือ เป็นคนที่มีภาระเข้าวัดรักษาศีลไม่ดื่มสุรา ไม่เล่นการพนัน แล้วก็พัฒนาได้ง่ายขึ้น เช่น

1. การส่งเสริมเป็นคนปลอดภัยก็ช่วยกันเก็บขยะทุกเช้าที่ตื่นขึ้นมาก่อนไปทำงาน เเทนนีก็ไม่มีขยะแล้ว

2. ตอนเช้าเก็บกวาดขยะตอนเย็นก็เดินออกกำลังกายตามเสียงเพลงห่อกระจาย ชาวกรัทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่เป็นคนขี้โรคต่อไป

3. ชุดคุ้มครองหมู่บ้านออกปฏิบัติหน้าที่เวรยามตั้งจุดตรวจสกัดและเดินลาดตระเวรทั่วรอบหมู่บ้านทุกวันก็ไม่มีอาชญากรรมหรือยาเสพติดในชุมชน

วิธีการหรือกิจกรรมที่โดดเด่น คือ การจัดชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ออกปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวรหรือจุดตรวจ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. คนในชุมชนเข้าวัดรักษาศีลทุกวันพระมากขึ้นทุกครั้งซึ่งเป็นเหตุแห่งการสามัคคีปรองดอง

2. ในงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดซึ่ก็เป็งานปลอดสุรา เหล้าไม่มีคนนั่งดื่มเหล้าในงานทุกงานที่จัดขึ้น

3. เมื่อชุด ชคบ. เข้าเวรยามทุกวัน การก่อการทะเลาะวิวาท รถวิ่งเสียงดังหรือยาเสพติดในชุมชนก็ไม่มีซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีมากๆ

กลไก คือ ธรรมนูญ 9 ดี ข้อ 1

ทีมงาน คือ

1. ผู้นำชุมชน
2. คณะกรรมการหมู่บ้าน
3. ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.)
4. ประธานคุ้มบ้าน
5. กม.น้อย
6. หน่วยงานราชการให้ความสนับสนุนทุกส่วนเป็นกลไกที่ดีเมื่อร่วมกันก็ทำให้งาน

มีประสิทธิภาพ

บทเรียนที่ได้ทำแล้วที่ได้ คือ เกิดคุณธรรม เช่น

1. เป็นคนดีมีน้ำใจไม่ต่างคนต่างอยู่
2. ไม่เป็นคนขี้เหล้าเมายาไม่มีวการพนันหันมาทำดีละชั่วกลัวบาป
3. มีจิตสำนึกที่ดีมีจิตอาสา มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น

โดยใช้ฐานธรรมนูญ 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานเป็นเครื่องชักนำใน

การดำเนินการ

ข้อเสนอเพื่ออนาคต อยากให้ธรรมนูญ 9 ดี

คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้ลูกหลานขยายผลสู่ประเทศชาติจะได้สงบร่มเย็นเหมือน
คนบุรีรัมย์

วันพระสำหรับนักเรียน

ชุมชนคุณธรรมตำบลโคกเหล็ก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย พระครูปริยัติธรรมวิบูล

จุดเริ่มต้นและความเป็นมากิจกรรมวันพระสำหรับนักเรียนและการออม

สังคมไทยเราทุกวันนี้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาในด้านเทคโนโลยีมีบทบาทกับเยาวชนมากชนิดที่ว่าขาดไม่ได้เลยทีเดียว ปัญหาต่างๆ ก็ตามมามากมายในสังคม เช่น พ่อแม่ต้องทำงานหนักมากกว่าเดิมเพราะรักลูกเอาใจลูกจนเกินไป ลูกใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ที่พ่อแม่หามาด้วยความลำบาก จนเกิดความเครียดบางครอบครัวต้องทิ้งลูกให้อยู่กับตายาย ส่วนพ่อแม่ต้องเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดเพื่อหารายได้มาเสริมรายจ่ายให้กับครอบครัว ปล่อยลูกให้อยู่กับตายายทำให้เกิดช่องว่างขาดความอบอุ่น บางครั้งตายายสอนลูกไม่ได้เกิดการตามใจจนเด็กติดเป็นนิสัยไม่ค่อยเชื่อฟังคำสอนของผู้ปกครองที่ดูแลแทนพ่อแม่ เราเป็นเมืองพระพุทธศาสนาแต่เด็กๆ ก็ไม่ค่อยมีเวลามีโอกาสได้เข้าวัดเพื่อศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง ตื่นเช้าแล้วก็แต่งตัวไปโรงเรียนทันที ตั้งใจเรียนตามหลักวิชาการที่คุณครูสอน อยู่กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่และผู้ปกครอง วันสำคัญทางศาสนาเท่านั้นจึงจะเข้าร่วมกิจกรรมสักครั้งหนึ่ง บางครั้งผู้ปกครองวานให้เด็กขับรถไปส่งที่วัดเพื่อทำบุญ แต่ก็ได้แค่ส่งไปถึงวัด เด็กไม่ยอมขึ้นไปบนกุฏิกราบไหว้พระภิกษุสงฆ์และร่วมฟังธรรมกับผู้ปกครองกลับใช้เวลานั่งรอ เล่นเฟซ เล่นไลน์ อยู่บนเบาะรถมอเตอร์ไซค์ข้างล่าง ไม่สนใจที่จะเข้าไปทำบุญตักบาตรกับผู้ปกครอง

ลักษณะอย่างนี้ถ้าเราปล่อยไว้ต่อไป อีกไม่นานเด็กๆ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญต่อประเทศชาติและศาสนา อาจไม่เข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ไม่ปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญอย่างยิ่งทางพระพุทธศาสนา ที่เด็กๆ และเยาวชนต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จึงมีแนวความคิดริเริ่มในการจัดโครงการวันพระสำหรับนักเรียนขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2550 เพื่อให้เด็กๆ หรือนักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมตามสมควรแก่วัย โดยการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำเด็กนักเรียนเข้ามาทำบุญตักบาตรในวัดทุกๆ เดือนหรือตามที่โรงเรียนมีความพร้อมมีความสะดวกไม่ขัดต่อการเรียนการสอน และได้รับการตอบรับจากสถานศึกษาเป็นอย่างดีในการร่วมจัดกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างเป็นระบบตามหลักของพระพุทธศาสนา

ได้รับการยอมรับสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมมาตลอดและต่อเนื่อง

โครงการวันพระสำหรับนักเรียน

เมื่อกิจกรรมวันพระสำหรับนักเรียนที่ดำเนินกิจกรรมมาอย่างสม่ำเสมอ ก็ทำให้เด็กซึมซับกับพระพุทธศาสนามากขึ้น เข้าใจหลักและหน้าที่ของความเป็นชาวพุทธที่ดี มีความนอบน้อมต่อพระสงฆ์ สามารถนำเข้าสู่บทเรียนสอดแทรกเข้ามาในระหว่างการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการประพฤติปฏิบัติจริง ในศาสนสถานทางพระพุทธศาสนา มีการบูชาพระรัตนตรัย ไหว้พระสวดมนต์ อาราธนาศีล อาราธนาธรรมได้อย่างถูกต้อง พร้อมเพรียงกัน และได้มีโอกาสศึกษาหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฝึกจิตโดยการนั่งสมาธิและแผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์ เด็กๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว มีความกตัญญูรู้คุณต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์และคุณของบิดามารดาที่ตนรัก เพราะได้ฟังธรรมจากพระสงฆ์ที่ท่านอบรม ตลอดระยะเวลาอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

นอกจากอบรมสั่งสอนเด็กๆ ให้รู้จักทำบุญตักบาตรแล้ว ทางวัดยังสอนให้เด็กๆ ฝึกให้มีการอดออมประหยัดเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น เด็กมาเรียนแล้วมีเงินทุกวัน นั่นคือ “โครงการเด็กดีเศรษฐกิจน้อย” ก็เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน วิธีการสอนให้เด็กออมของทางวัดโดยการหาแรงจูงใจและอธิบายให้เด็กอยากจะทำกิจกรรมการออม เช่น ถ้าเราออมวันละบาท ก็จะได้เงิน 365 บาทต่อปี ถ้าเราออมอย่างต่อเนื่อง เมื่อเราเรียนจบ มัธยมปีที่ 3 เราสามารถมีเงินติดตัวอย่างแน่นอน จะมากหรือน้อยอยู่ที่การออมของแต่ละคนและความต่อเนื่องของเรา ยกตัวอย่างให้เด็กๆ เข้าใจและเพื่อจูงใจให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรม

ทฤษฎีที่ใช้และแรงจูงใจในการออม

ทฤษฎีที่ใช้ในการสอนเด็กนักเรียนคือ “สอนลูกให้เลี้ยงปลา อย่าหาปลาให้เขากินอย่างเดียว” หรือสอนให้เด็กรู้จักวิธีหาปลากินเอง เพราะการสอนลักษณะอย่างนี้เด็กจะเกิด

การเรียนรู้ที่ซึมซับทุกวันและสร้างนิสัยการออมของเขาอย่างมีระบบสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และมีหลักประกันที่มั่นคง ทุกๆ เช้าเวลาประมาณ 07.00 น. เด็กที่ออม เวลามาโรงเรียนก็ต้องแวะที่วัดก่อนทุกครั้งเพื่อออม บางคนก็มีผู้ปกครองคอยเอาใจใส่และส่งเด็กมาอมที่วัด ทำให้เด็ก ๆ มีกำลังใจมากขึ้น จากเศษเงินวันละไม่กี่บาท กลายเป็นการสะสมจนเกิดเป็นนิสัยสามารถมีเงินก้อนได้และเด็กเกิดเรียนรู้และเกิดความภูมิใจว่าเขาสามารถทำได้ โดยการอวดบอกพ่อแม่และชวนเพื่อนๆ มาวัดเพื่อออมกับหลวงพ่อย่างต่อเนื่อง เรื่องนี้ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญกับเขาเสมอและช่วยสอนเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วย

สิ่งนี้เป็นคุณธรรมหรือคุณธรรมที่เกิดขึ้นในโครงการนี้ เห็นได้ชัดว่าถ้าเราสอนเขาอย่างมีระบบ ไม่ต้องกลัวเลยว่าเด็กมีนิสัยทุจริตอย่างแน่นอน เพราะการออมทุกครั้งก็สอนเขาทุกครั้ง เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ทอนเงินด้วยตนเองแต่ก็มีพระที่เลี้ยงที่สอนธรรมะให้ดูแล คอยอำนวยความสะดวกให้อย่างใกล้ชิด จุดเด่นของการออมในโครงการเด็กดีเศรษฐกิจนี้คือ ใช้หลักจิตวิทยาเสริม นั่นก็คือ ให้เด็กเขียนเอง วางบาตรเล็กๆ พร้อมเงินทอนในบาตรให้เด็กๆ ทอนเอง เขียนตัวเลขลงในสมุดเอง มีสัญลักษณ์ มงกุฎเป็นแรงจูงใจ

มงกุฎคืออะไร

มงกุฎคือเงินปันผลหรือดอกเบี้ยยแต่เด็กไม่เข้าใจเรื่องดอกเบี้ย เขาเข้าใจว่าถ้าออม 100 บาท จะได้ 10 บาทและมีมงกุฎครอบอยู่บนเลข 10 แค่นิสัยลักษณะมงกุฎตัวเดียวก็สามารถเพิ่มแรงจูงใจให้กับเด็กเป็นอย่างมาก และขั้นที่จะมาฝากอย่างสม่ำเสมอเพราะอยากได้มงกุฎ แต่ไม่ใช้เดือนละ 10 ต่อเงิน 100 บาท เด็กจะได้รับค่าตอบแทนเพิ่มเมื่อเสร็จสิ้นโครงการคือเมื่อเรียนจบ ม. 3 หลังจากการดำเนินการออมได้ระยะหนึ่ง ปรากฏเป็นผลสัมฤทธิ์แบบเด็กๆ ก็เกิดเศรษฐกิจน้อยๆ เกิดขึ้นอย่างน่าภาคภูมิใจสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม เด็กตัวเล็กๆ มีเงินเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะเด็กมีสมาธิดี ติดเป็นนิสัยเร็วและไม่ลังเลสงสัยเหมือนวัยอื่น เมื่อก่อนที่ไม่ได้มีโครงการเด็กดีเศรษฐกิจนั้นเคยมีความคิดและให้ทุนการศึกษาเด็กมาตลอดทุกปี เช่น เด็กเรียนดีแต่ยากจน ปรากฏว่าเด็กที่ได้รับทุนไม่เห็นเส้นทางการเงินของตนเอง ถ้าฉันเรียนดีมีเกรดดีก็จะถูกคัดเลือกมารับทุน แต่พอมาใช้ทฤษฎีนี้ในการปรับแก้ ก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก นั่นคือเด็กที่ได้รับทุนจากวัด 1,000 บาท แสดงว่า เขามีเงินออมเป็นต้นทุนอยู่แล้ว 10,000 บาท ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองภูมิใจในตัวลูก หลังจากลูกจบ ม.3 พร้อมมีเงินติดตัวไปเรียนต่อในชั้นสูงต่อไปอย่างน่าภาคภูมิใจซึ่งเป็นผลงานที่เขาได้ปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมกับคุณธรรมที่พระสอนไม่ให้เขาทุจริตมีความซื่อสัตย์สุจริต แม้มีโอกาสก็ไม่เอาถ้าไม่ใช่ของๆ ตน

ได้ทั้งเงินและคุณธรรมคือความสุจริต

คุณธรรมที่ได้จากการจัดกิจกรรมนี้ ได้ประเมินเห็นแล้วว่าสามารถวัดได้เลยว่าเด็กดีมีคุณธรรมอย่างเห็นได้ชัด สามารถบรรจุอยู่ในบทเรียนเชิงคุณธรรมได้ นั่นคือ ความรู้คู่คุณธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไม่ทุจริตในขณะที่ออม อย่ายthonเงินเกินฝากเท่าไรก็เขียนเท่านั้น เด็กๆ ถูกสอนบ่อยๆ จึงมีทริคและโอตต็ปะประจำใจ คือการระอายความซ้วกลัวต่อความผิด ไม่กล้าทุจริต ใช้หลักหัวใจเศรษฐกิจคือ ขยันหา, รักษาทรัพย์สินให้ดี, มีกัลยามิตร, และเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ, พร้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององคิในหลวงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ใช้เท่าที่จำเป็น เหลือฝากหรือออมไว้เพื่อการศึกษาและอนาคตที่ดีในภายภาคหน้าต่อไป

ศูนย์ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” วัดทรงธรรม ตำบลดอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย พระครูสังฆรักษ์แสนภูมิ ปณฺฑิตโต

“เก้ากระดุกเติมชีวิตให้ต้นไม้”

(กลับคืนสู่ธรรมชาติ เปลี่ยนคุณเป็นต้นไม้ ให้กำเนิดใหม่หลังวายุขนม)

วัดทรงธรรม มีการพัฒนาวัดและชุมชน ทั้งยังจัดกิจกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆและร่วมกับชุมชน โรงเรียน หน่วยงานราชการต่างๆ มีการดำเนินการสร้างพระประธาน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในชุมชนและพัฒนาชุมชนให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะด้านคุณธรรม ความดี เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ศูนย์กลางผู้ชี้นำทางหลักธรรมทางศาสนา นำพาชุมชนนำอยู่ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต ปลุกจิตสำนึกยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย ใส่ใจสามัคคี เศรษฐกิจดี ตามวิถีแห่งความพอเพียง” โดยการขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” จึงเกิดโครงการที่โดดเด่น คือ “เก้ากระดุกเติมชีวิตให้ต้นไม้” (กลับคืนสู่ธรรมชาติ เปลี่ยนคุณเป็นต้นไม้ ให้กำเนิดใหม่หลังวายุขนม)

ซึ่งในอดีตนั้น ชุมชนได้เกิดภาวะวิกฤติคือ วิกฤติภัยแล้ง ยาบ้า และการพนัน โดยชาวบ้านมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่คิดจะแก้ไขปัญหของส่วนรวมร่วมกัน การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือส่วนรวมก็มีน้อยเต็มทีโดยปัญหาต่างๆ กระทบกันเป็นลูกโซ่ ไม่ว่าจะเป็น ความแห้งแล้ง มีหนี้สินยากจน ดิยาเสพติด ศิลธรรมเสื่อมถอย เป็นต้น สาเหตุที่เกิดวิกฤติภัยแล้งนั้น ชาวบ้านได้ตัดไม้ทำลายป่า ไม่หวงแทนทรัพยากรธรรมชาติ และนอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม คือ เถ้าถ่านและกระดุกที่เหลือจากการเผาศพ ชาวบ้านได้นำไปทิ้งตามลานวัด หากปล่อยทิ้งไว้ก็จะชาวโพลนอยู่กลางลานวัดหรือป่าช้า ถูกผู้คนเหยียบย่ำและถูกสัตว์คุ้ยเขี่ยเป็นที่อุจาดตา บ้างก็นำไปลอยอังคารและเก็บไว้บูชาส่วนหนึ่ง ถ้านำไปลอยในแม่น้ำอาจเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม พระครูสังฆรักษ์แสนภูมิ ปณฺฑิตโต ที่มีปฏิภา (จิตวิญญานของความเป็นผู้นำ) เมื่อพระนักพัฒนาเล็งเห็นความเดือดร้อนของคนในชุมชน จึงได้ระดมสมาชิกชุมชน ร่วมกันคิดหาแนวทางจัดการแก้ไขปัญห ได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการหลายแห่ง ในการให้ความรู้และแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญห จนกระทั่งเริ่มดำเนินกิจกรรม

โครงการ “เถ้ากระดูกเติมชีวิตให้ต้นไม้” (กลับคืนสู่ธรรมชาติ เปลี่ยนคุณเป็นต้นไม้ให้กำเนิดใหม่หลังวាយชนม์) เป็นโครงการที่นำเอาเถ้ากระดูกของผู้วายชนม์มาเป็นปุ๋ยบำรุงต้นไม้ ให้ชีวิตกับต้นไม้มาสร้างสีเขียวให้กับชุมชน แทนการนำไปทิ้งในที่ต่างๆ เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เถ้ากระดูกมีธาตุแคลเซียม โพแทสเซียม และฟอสฟอรัสหรือฟอสเฟต ซึ่งมีคุณค่าอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ให้กับต้นไม้เจริญงอกงาม เป็นการคืนแร่ธาตุให้กับดิน ทำให้ลำต้น โครงสร้างของพืชและระบบสืบพันธุ์แข็งแรงขึ้น ถ้าเป็นไม้ผล จะได้ผลผลิตดี ติดดอกเร็ว โดยดำเนินโครงการได้มีการประชาสัมพันธ์ให้พี่น้องประชาชนทั่วไปนำเถ้าถ่านกระดูกของผู้มีพระคุณหรือของญาติพี่น้องเคารพนับถือมาบริจาคหรือร่วมโครงการ พิธีเริ่มโดยพระสงฆ์ จากวัดทรงธรรม ได้สวดมนต์ให้พรผู้ร่วมกิจกรรมปลูกป่า จากนั้นได้โยงด้ายสายสิญจน์ไปยังกล้าไม้ และถลุงผ้าบรรจุเถ้ากระดูกคนตาย ที่เตรียมมาเทใส่หลุมเพื่อให้เป็นปุ๋ยบำรุงต้นไม้ โดยพระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา (สวดขยันโต) เพื่อให้กล้าไม้เหล่านั้นเจริญเติบโตอยู่คู่กับชุมชน และสวดอุทิศส่วนกุศลให้ดวงวิญญาณเจ้าของเถ้ากระดูก จากนั้นพระสงฆ์นำผู้ร่วมพิธีทั้งหมดนำกล้าไม้ไปปลูก โดยเทเถ้ากระดูกลงในหลุมก่อนนำกล้าไม้ปลูกตามลงไป

ซึ่งเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน เพราะต้นไม้แต่ละต้นที่ปลูกจะมีชื่อผู้ถวายนมมีติดบอกไว้ด้วย จะทำให้คนที่เคารพนับถือผู้ตายไม่กล้ามาตัดฟันทำลายต้นไม้ต้นนี้ และจะช่วยให้คนรดน้ำพรวนดินทำให้ต้นไม้เจริญงอกงามคงอยู่คู่ชุมชนตลอดไป ก่อประโยชน์ทางด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ลดวิกฤติภัยแล้ง ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติในการทำการเกษตร ของคนในชุมชน

สภาพข้อมูลทั่วไป

วัดทรงธรรม ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านดอนกอก ตำบลดอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอยู่ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 83 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ พื้นที่ส่วนใหญ่จะสลับกันระหว่างหมู่บ้านกับที่นา จะมีพื้นที่นาล้อมรอบหมู่บ้าน มีป่าชุมชนที่กว้างขวางทิศเหนือ ติด อ.เปือยน้อย จ.ขอนแก่น ทิศใต้ ติด อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์ ทิศตะวันออก ติด อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม ทิศตะวันตก ติด อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น มีพระภิกษุจำพรรษาจำนวน 6 รูป ซึ่งมีพระนักพัฒนา ผู้ริเริ่มโครงการพัฒนาบวรหลักการ บ้าน วัด โรงเรียน ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน

วัดทรงธรรม ก่อตั้งวัดเมื่อ ปีพุทธศักราช 2463 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปีพุทธศักราช 2470 ซึ่งเจ้าคณะปกครองฝ่ายสงฆ์ได้ปกครองดูแลตลอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยปัจจุบันมีพระอธิการดา ปภาโส ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส มีพระครูสังฆรักษ์แสนภูมิ ปนฺนิตโต ที่มีปฏิปทา (จิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ) ได้ริเริ่มดำเนินการสร้างพระประธานพระพุทธรูปสุทิมงคลบพิตร หรือ หลวงปู่คุ้มเมือง พ.ศ. 2557 ประดิษฐานอยู่ที่วัดทรงธรรม เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ (ปางตรัสรู้) ศิลปะแบบสุโขทัย สร้างด้วยอิฐผสมปูนขาว ขนาดหน้าตักกว้าง 9.99 เมตร สูง 24 เมตร โดยได้รับศรัทธาจากชาวบ้านบ้านดอนกอก ละแวกชุมชนใกล้เคียง ทั้งยังมีศรัทธาจากพุทธบริษัทจากทั้งสารทิศ ร่วมกันสร้างพระประธาน (ซึ่งปัจจุบันการสร้างยังไม่แล้วเสร็จ ยังระดมทุนจากศรัทธาอย่างต่อเนื่อง) ถวายเป็นพุทธบูชา และเป็นที่ประดิษฐานสถานพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญจากประเทศเนปาล

ลักษณะพื้นที่บริเวณวัดทรงธรรม มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติในการทำการเกษตร โดยฤดูกาลเพาะปลูกจะอาศัยน้ำฝน แหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น สมาชิกชุมชนมีความผูกพันและรัยรักกัน ด้วยความเป็นเครือญาตินับถือผีปู่ตายายผูกพันด้วยความ เป็นเครือญาติ และมีพระครูสังฆรักษ์แสนภูมิ ปนฺนิตโต ผู้ริเริ่มการพัฒนาก่อสร้างพระประธาน เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนในชุมชน จึงก่อให้เกิดพลังของความร่วมมือ ร่วมใจกัน ดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้ ทำอย่างไรให้ชุมชนของเราไม่ว่าจะเป็น บ้าน วัด โรงเรียน หรือ ส่วนราชการ มีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน ลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเราที่ได้กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น วิกฤติภัยแล้ง ยาบ้า และการพนัน โดยปัญหาต่างๆ กระทบกันเป็นลูกโซ่ ไม่ว่าจะเป็น ความแห้งแล้ง มีหนี้สินยากจน ติดการพนัน ติดยาเสพติด อาชญากรรม ศีลธรรมเสื่อมถอย ชาวบ้านอพยพไปขายแรงงานต่างจังหวัด เด็กๆ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดี ถูกไล่ออกจากโรงเรียน และปัญหาด้านสุขภาพ ทุกอย่างสัมพันธ์กันหมด ไม่มีความสุขในการดำรงชีวิต จึงตกอยู่ในสภาวะชุมชนล้มสลาย

ความดีที่อยากทำ

- ส่งเสริมให้ชุมชนคุณธรรมวัดทรงธรรมเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเพณี วิถีวัฒนธรรมไทย ที่ตั้งงาม และนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

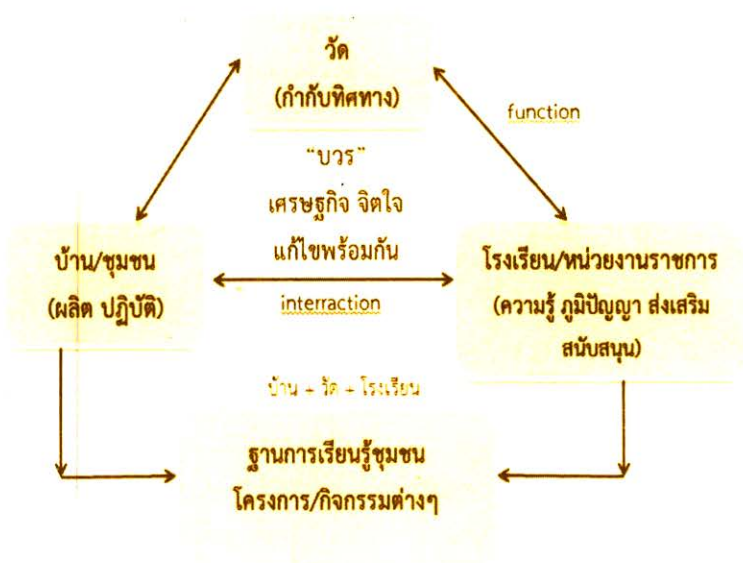
- ส่งเสริมให้วัด ศาสนสถาน ชุมชน และสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป

- ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำหลักธรรมทางศาสนา มาปรับใช้ในการพัฒนาจิตใจ อย่างมีเหตุมีผลในการดำรงชีวิต

กระบวนการพัฒนา

รูปแบบการดำเนินงาน “บวร” จากการดำเนินงานกิจกรรมของวัดดังกล่าวข้างต้น ได้อาศัยความร่วมมือจาก พระสงฆ์ คนในชุมชน เด็ก เยาวชน วิทยากรจากภายนอก รวมทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ เกิดการรวมตัวในรูปแบบประชาคม ในการระดมความคิดเห็น สำหรับแก้ไขปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการมีส่วนร่วม โดยประสานพลังภายในชุมชน ด้วยการนำบทบาทหน้าที่ ที่แตกต่างกันมาผสมผสานรวมกันเป็นหนึ่งเดียว “บวร” ในรูปแบบของวัดทรงธรรมนั้น มี “วัด” เป็นผู้กำกับทิศทาง หมายถึง ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ในการแนะนำ ชี้แนวทาง ให้คนในชุมชนได้ประพฤติปฏิบัติทั้งในเรื่อง การใช้ชีวิต การใช้ทรัพยากร จิตใจและจิตวิญญาณ ด้วยการอบรมบ่มเพาะสมาชิกชุมชนให้อยู่ในศีล

ธรรม รัและเข้าใจในหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของ “บ้าน หรือชุมชน” นั้น หมายถึง ส่วนสำคัญที่เป็นผู้ร่วมคิด และนำหลักการ แนวทางต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ โดยที่ การชี้แนวทางและการปฏิบัติ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัย “โรงเรียน/หน่วยงานราชการ” โรงเรียนที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ ให้การศึกษา วิทยากร เพื่อเป็นคลังสมองในการคิดหา ทางรับมือและแก้ไขปัญหา หน่วยงานราชการ ทำหน้าที่สนับสนุนทุกภารกิจและจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความช่วยเหลือ ในด้านของบุคลากรที่มาช่วยงาน และประชาสัมพันธ์โครงการในวงกว้าง เมื่อทั้งสามส่วนนี้ ประสานบทบาท หน้าที่ เข้าด้วยกัน จะเกิดเป็นพลัง เปรียบได้กับการรวมกันของ บ้าน วัด โรงเรียน ในบทบาทหน้าที่ ที่แตกต่างกันแต่สามารถเกื้อหนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน พร้อม ทั้งมีศูนย์กลางเดียวกัน คือ การพัฒนาให้คนในชุมชนพึ่งตนเองได้ ด้วยหลัก “การพัฒนา เศรษฐกิจ พร้อมๆ กับการพัฒนาจิตใจ” ซึ่งหมายถึง การให้ความสำคัญของจิตใจ และ จิตวิญญาณ เพราะการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นต้องทำให้คนในสังคมเกิดความรักและ สามัคคีกันสังคมจึงจะสงบ ซึ่งรูปแบบ “บวร” ดังกล่าวสามารถอธิบาย ดังแผนภาพ

นอกจากโครงการ “เล่ากระดูกเติมชีวิตให้ต้นไม้” วัดทรงธรรม ยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม ความดี อื่นๆ ในการดำเนินงานของวัดทรงธรรม ชุมชน โรงเรียน/หน่วยงานราชการ เพื่อให้ชุมชนใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน มีโครงการต่างๆ ดังนี้

- โครงการ กิจกรรมครอบครัวศีล 5
- โครงการ ทำบุญตักบาตรสวดมนต์ ทำวัตรทุกวันพระ
- โครงการ ฟังธรรมจากพระวิทยากร
- โครงการ ปฏิบัติธรรมนำชีวิต ถวายเป็นราชกุศลแด่พ่อหลวง ร.9
- โครงการ ปฏิบัติธรรมเยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจคุณธรรม
- โครงการ ปฏิบัติธรรมของผู้สูงอายุ
- โครงการ งานบุญ งานศพ ปลอดภัย
- โครงการ ชุมชนน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง สร้างงาน สร้างอาชีพ
- โครงการ ปรากฏชาวบ้านสร้างอาชีพให้ชุมชน
- โครงการ วันพระสุขใจ ร่วมใจพัฒนา
- โครงการ ออมทรัพย์ออมบุญทุกวันศีล (วันธรรมสวนะ) น้อมใจพัฒนา
- โครงการ ส่งเสริมการจัดงานประเพณีของท้องถิ่น
- โครงการ กิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สมาชิก / คน : คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ประชาชนรู้จักคุณค่าของตนเองและทรัพยากรในท้องถิ่น คุณภาพของนักเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการฝึกธรรมะเปรียบเสมือนการฝึกสมาธิ เจริญสติส่งผลให้เยาวชนในชุมชนเติบโตเป็นคนเก่งและดี

ครอบครัว : ครอบครัวอบอุ่นสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น ปัญหาทะเลาะวิวาทภายในครอบครัวลดลง คุณธรรมที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ความเสียสละ เนื่องจากการที่คน

เรานั้นมีความเสียสละ จะช่วยให้เรานั้นสามารถเข้าใจและแบ่งปันความทุกข์สุขแก่กันและกันของคนในครอบครัวได้มากยิ่งขึ้น

ชุมชน / สังคม : ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน เช่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสามัคคีในชุมชน และทุนทางสังคมที่ทวีค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลโดยตรงมาจากการรวมกลุ่มและการทำงานแบบประสานความร่วมมือของสถาบันต่างๆ

ผลการดำเนินงาน

การนำแนวทาง “บวร” และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน บริเวณวัดทรงธรรม ส่งผลให้ปัญหาวิกฤติต่างๆ บรรเทาลงไปในระดับที่ชุมชนสามารถควบคุมได้ ช่วยให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติดที่ลดลง คุณภาพของนักเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการฝึกธรรมะเปรียบเสมือนการฝึกสมาธิ เจริญสติส่งผลให้เยาวชนในชุมชนเติบโตไปเป็นคนเก่งและดี รวมถึงความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของผู้คนในชุมชน และทุนทางสังคมที่ทวีค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลโดยตรงมาจากการรวมกลุ่มและการทำงานแบบประสานความร่วมมือของสถาบันต่างๆ ปัญหาทะเลาะวิวาทโดยเฉพาะในครอบครัวที่ลดลง รวมถึงฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ และมีเงินออม มีความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถบริหารจัดการกับปัญหาหนี้สินของตนเองได้ ทำให้ความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนที่ดีอยู่แล้วก็ยิ่งแน่นแฟ้นขึ้น มีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น มีการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ชาวบ้านเองก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการการตัดสินใจ **บทเรียนที่ได้**

การเรียนรู้บทเรียนของวัดทรงธรรม แสดงให้เห็นถึงพลังความร่วมมือที่เริ่มจากจุดเล็กที่มีพลังมหาศาล นั่นคือ การเริ่มโดย “วัด” เป็นทางเสื่อในการกำกับทิศทาง จากพระนักพัฒนา ที่มุ่งมั่นทุ่มเทในการสร้างฐานแห่งความพอเพียงให้กับคนในชุมชน ด้วยแนวคิด “การพัฒนาที่สร้างฐานให้มั่นคงก่อน แล้วจึงพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ เป็นขั้นเป็นตอน จึงจะแน่นอน”

ข้อคิดเห็น

1. แนวคิด “บวร” ในรูปแบบของวัดทรงธรรม แสดงให้เห็นว่า “บวร” ต้องมีผู้กำกับทิศทาง ซึ่งผู้ที่จะกำกับทิศทางดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความชำนาญและแน่นในเรื่องหลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อให้สามารถเป็นผู้ชี้แนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจาก “บวร” จะมีทางเสื่อ ซึ่งเปรียบเสมือน

ผู้นำ แล้วทางเสือนั้นก็ต้องได้รับความเชื่อมั่นความศรัทธา จากผู้ปฏิบัติด้วย นั่นคือ การนำทางแบบ “แนวราบ” ที่นำไปพร้อมกัน มีใช้ระบบสั่งการแบบแนวดิ่ง และการดำเนินกิจกรรมต้องอาศัยแรงขับ ซึ่งเป็นพลังจากภายใน นำมาขับเคลื่อนการปฏิบัติอย่างเชื่อมโยงกัน จึงจะสามารถหนุนเสริมให้การพัฒนาชุมชนตามหลักการ “บวร” ประสบผลสำเร็จได้

2. การนำแนวทาง “บวร” ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน นอกจากผู้นำจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาแล้ว “พลังชุมชน” ก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน การที่พลังชุมชนจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องมีผู้นำ (ตามธรรมชาติ) เป็นผู้กระตุ้น ซึ่งไม่จำกัดว่าเป็นคนใดคนหนึ่ง แต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกคน เป็นบุคคลที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และต้องสร้างกระบวนการทางชุมชน ผ่านเครื่องมือในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็น การจัดเวทีประชาคม การถอดบทเรียนโดยชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้การศึกษาดูงาน ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติให้จริง เป็นรูปธรรมชัดเจน ให้ดูเป็นตัวอย่าง และต้องดำเนินแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งส่วนราชการและส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้ด้วยการ ฝึกรบม กระตุ้นภาวะความเป็นผู้นำ ให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเสาหลักในการพัฒนาชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้โดยทำความเข้าใจในรูปธรรมของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ในทางปฏิบัติ แบบบันได 9 ขั้น โดยเริ่มจากเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน คือ การผลิตเพื่อให้ พอกิน พออยู่ พอใช้ พอร่มเย็น จึงค่อยก้าวเข้าสู่ความพอเพียงในระดับก้าวหน้า คือ บุญ ทาน เกียรติยศ งาม และสร้างเครือข่ายเมื่อกระทำได้แล้วนั้นรูปธรรมที่ชัดเจนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการปฏิบัติได้อย่างถูกวิธีด้วยสัมมาทิฐิ (เห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม) ของประชาชนก็จะเกิดขึ้นโดยทั่วกัน

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

วัดทรงธรรมต้องหาวิธีการให้สร้างกระบวนการขยายผลจากชุมชนไปสู่อีกชุมชน และขยายต่อไปสู่ประเทศ โดยต้องอาศัยแกนนำที่อดทน ขยันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างกำลังใจในการทำงาน และสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนงาน คือ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

เครือข่ายศาสนา

คริสตจักรเมืองบุรีรัมย์ (องค์กรสาธารณประโยชน์)

ด้านจิตอาสา i-Serve Buriram

เรียบเรียงโดย คุณประถม วิสุทธิพรพิติกุล

จากคำกล่าวที่ว่า “เด็กชนเพราะไม่มีอะไรให้เขาทำ” ทำให้สะท้อนถึงปัญหาทางสังคมทุกวันนี้ที่เกิดจากกลุ่มวัยรุ่น เยาวชนที่รวมตัวกันมั่วสุมก่อเหตุต่างๆ เกิดปัญหาเด็กแว้น เยาวชนติดยาเสพติด ตั้งท้องก่อนวัยอันควร ขาดจิตสำนึกในความกตัญญูแก่บิดา มารดา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้คริสตจักรเมืองบุรีรัมย์ (องค์กรสาธารณประโยชน์) ร่วมกับสมาพันธ์ผู้นำคริสเตียนจังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมกันสร้างกระบวนการพัฒนาแก้ไขปัญหให้กับเด็ก เยาวชน ตามหลักพระคริสตธรรมคัมภีร์ อ้างถึงพระวจนะของพระเจ้าจากพระธรรมกิจการของอัครทูต บทที่ 20 ข้อที่ 35 กล่าวว่า “การให้เป็นเหตุให้มีความสุขยิ่งกว่าการรับ” ต้องสร้างกระบวนการพัฒนาให้เด็ก เยาวชนมีความสุขในทางที่ถูกต้องตามศีลธรรมคำสอนอันดีงามนี้ ใช้หลักการตามพระคัมภีร์คือการให้เด็ก เยาวชน รู้จักการให้ การแบ่งปัน เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงโดยการจัดกิจกรรม ด้านจิตอาสาช่วยเหลือสังคมให้กับเด็ก เยาวชนได้ร่วมกันทำ และชักชวนเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม โดยใช้ชื่อกลุ่ม i-Serve Buriram

#คนรุ่นใหม่มีหัวใจรับใช้สังคม

iServe Buriram คือ กลุ่มคนหนุ่มสาว

ที่อาสา ทุ่มใจ สักสม “ทำดีเพื่อสังคม”

Page : iServe Buriram

iServe@Buriram

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการรวมกลุ่มเด็ก เยาวชนหนุ่มสาวทำกิจกรรมอาสารับใช้สังคม “ทำดีเพื่อสังคม” ในจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน และมูลนิธิการ

บุคคลต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของสมาพันธ์ผู้นำคริสเตียนจังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2560 เป็นต้นมา

ตลอดระยะที่ผ่านมามีกิจกรรมดังกล่าวได้รับความสนใจจากกลุ่มเด็ก เยาวชนหนุ่มสาวเข้าร่วมประชุมอบรมชี้แจงแนวทางในการทำงานจิตอาสาโดยใช้สังคมโดยทีมวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงานจิตอาสาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขาอาชีพต่างๆ ให้คำแนะนำ รวมทั้งอาจารย์ ศิษยาภิบาลในคริสตจักรต่างๆ ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการทำดีของกลุ่มเด็ก เยาวชนหนุ่มสาวเป็นแบบอย่างที่ดีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้นำ คณะอาจารย์

ศิษยาภิบาล เด็ก เยาวชนในพื้นที่อำเภอต่างๆ ต้องการเข้าร่วมทำงานจิตอาสาในนาม i-Serve Buriram นอกจากกิจกรรมจิตอาสาแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่นำมาซึ่งการรวมตัวของเด็ก เยาวชนไม่ว่าจะเป็นการฝึกการร้องเพลง เล่นดนตรี การใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร การประกาศ การเป็นผู้นำ รวมทั้งกลุ่มดาราศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในวงการได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวนี้ด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็ก เยาวชนหนุ่มสาวมีความสุขในการร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสา แบ่งปันเพื่อการเปลี่ยนแปลง ความสุขที่ได้ให้คนอื่นด้วยการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม คนพิการ เด็กกำพร้า เป็นต้น ซึ่งกิจกรรม i-Serve Buriram จะเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมนำเด็ก เยาวชนหนุ่มสาวรวมตัวกันทำความดี ด้านจิตอาสา โดยมีข้อเสนอให้เป้าหมายขยายวงกว้างออกไปสู่สถานศึกษา วิทยาลัย โรงเรียนต่างๆ ในการส่งเสริมคุณธรรมจิตอาสา ให้เด็ก เยาวชนหนุ่มสาวออกมาทำความดีช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ โดยการสนับสนุนทั้งงบประมาณ บุคลากร และนโยบายของคณะผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ให้เด็กนักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม i-Serve Buriram อย่างเป็นรูปธรรมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป พวกเราคริสตจักรเมืองบุรีรัมย์มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมด้านจิตอาสาให้กับเด็ก เยาวชนหนุ่มสาว ร่วมกับศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการแบ่งปัน ถ่ายทอด องค์ความรู้ดังกล่าวกับหน่วยงานชุมชนคุณธรรมอื่นๆ ท่านสามารถติดต่อมาได้ที่คุณประถม วิสุทธิพรพิติกุล ผู้ประสานงานกิจกรรม i-Serve Buriram มือถือ (ID-line)

086-8784-006 E-mail : prathomwis@gmail.com หรือ facebook.com/ประถม
วิสุทธิพรปิณฑกุล หรือร่วมสนับสนุนกิจกรรมโดยการสั่งซื้อเสื้อ i-Serve Buriram

กิจกรรมจิตอาสา i-Serve Buriram ขอรับบริจาคทุนทรัพย์เพื่อนำไปช่วยเหลือสังคม

ณ บริเวณตลาดเซราะกราว เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2560

เตรียมจัดงานใหญ่รวมพลกลุ่มเด็ก เยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์ คอนเสิร์ตการกุศล
ช่วยเหลือสังคม นำสิ่งของบริจาคแลกับัตรชมคอนเสิร์ต ในวันเสาร์ ที่ 16 กันยายน 2560
ณ โดม 200 ปี เทศบาลเมืองบุรีรัมย์

เป้าหมายในการพัฒนากิจกรรม “ด้านจิตอาสา i-Serve Buriram”

1. ภายในปี 2561 รับสมัครสมาชิกในเครือข่าย ด้านจิตอาสา i-Serve Buriram
กับสถานศึกษาต่างๆ ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,000 คน แยกตามอำเภอเพื่อการช่วย
เหลือสังคมด้านต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่ต้องการทำงานร่วมกันด้านจิตอาสา
ต่างๆ

2. ขยายงานประชาสัมพันธ์ตามสถานศึกษาต่างๆ เพื่อการร่วมมือกับสถานศึกษา
จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามพื้นที่อำเภอให้กับนักเรียน นักศึกษา เป็นกิจกรรมเพื่อการ
สาธารณประโยชน์

3. ขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในการดำเนินงาน
งานโครงการ

สถานีตำรวจภูธรหนองก๊ก

“เป็นตำรวจมีอาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา”

ข้อมูลและเรียบเรียง : พันตำรวจเอก อธิพล ยมมา

ผู้ประสานงาน : พ.ต.ท.รวิพันธ์ ปุยะติ

ความเป็นมา / กว่าจะเป็นวันนี้

สถานีตำรวจภูธรหนองก๊ก มีปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรม โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีเหตุลักทรัพย์ในเวลากลางคืน เกิดขึ้นบ่อยในชุมชนบ้านตลาด ปัญหาวัยรุ่นมั่วสุม ดื่มสุราในที่สาธารณะและก่อเหตุทะเลาะวิวาท สายตรวจไม่มีความกระตือรือร้นในการออกตรวจ และให้บริการแก่ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ และปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด จึงทำให้ชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ขาดความสงบสุข

ปัญหาที่อยากแก้ความดีที่อยากทำ

ปัญหาที่อยากแก้ คือ ทำอย่างไรประชาชนในพื้นที่จะมีวินัย มีจิตอาสา เคารพกฎหมาย และหลุดพ้นจากอาชญากรรมทุกหมู่บ้าน และจะอย่างไรให้ข้าราชการตำรวจเป็นตำรวจมีอาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างยั่งยืน

ความดีที่อยากทำ คือ อยากที่จะทำให้ดีให้มากขึ้นและทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนทุกหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้นำชุมชน / ผู้นำหมู่บ้าน นำธรรมนุญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ไปบังคับใช้อย่างจริงจัง และต่อเนื่องยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ “บุรีรัมย์สันติสุข บนความพอเพียง เพื่ออนาคตลูกหลาน ครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน ลูกหลานรัชกาลที่ 1”

กระบวนการ / วิธีปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนา ขั้นตอน กิจกรรมที่สำคัญ สถานีตำรวจภูธรหนองก๊ก ได้จัดกิจกรรมตามโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ดังนี้

1. โครงการสำรวจสีขาว ดาวคุณธรรม

1.1 ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจเป็นคนดีตาม ดีที่ 1 แห่งธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี โดยถือปฏิบัติตามวินัยตำรวจ 18 ข้อ และ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจโดยเคร่งครัด มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. โครงการทำบุญตักบาตร ไหว้พระ รับศีล ทุกวันพระพบปะประชาชน และร่วมโครงการจิตอาสาประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ถวายพ่อของแผ่นดิน รัชกาลที่ 9

3. โครงการ การศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) โดยจัดครูตำรวจ D.A.R.E. เข้าทำการสอนนักเรียนเป็นประจำทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 2 ห้อง ต่อครูตำรวจ D.A.R.E. 1 คน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียนในพื้นที่เป็นคนดีมีวินัย เคารพกฎหมาย ทำดี ละชั่ว กล้าบาบ

4. โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครตำรวจหมู่บ้าน เพื่อจัดตั้งเป็นชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ตามธรรมนูญหมู่บ้าน ดีที่ 7 หลุดพ้นอาชญากรรม เพื่อทำหน้าที่เสริมสร้างให้คนในหมู่บ้านเป็นคนมีวินัย มีจิตอาสา สามารถป้องกันปัญหาอาชญากรรมและภัยคุกคามในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภาพกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของสถานีตำรวจภูธรหนองกี่

ผลสำเร็จ

สถานีตำรวจภูธรหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหน่วยงานที่มีความโดดเด่นในเรื่องการส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจและประชาชนมีคุณธรรม 4 ประการ “พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา” ทำดีเพื่อพ่อ สานต่องานที่พ่อทำ โดยใช้ธรรมเนียมหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานชาวบุรีรัมย์ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ซึ่งได้มีการประกาศใช้บังคับพร้อมกันทุกหมู่บ้านทั้งจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2557 ในยุคสมัยของนาย เสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ในขณะนั้น ภายใต้เป้าหมายสูงสุด คือ “บุรีรัมย์ สันติสุข บนความพอเพียง เพื่ออนาคตลูกหลาน ครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน ลูกหลานรักษาลที่ 1” โดยมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนในแต่ละดี

ในส่วนของการตำรวจจะเป็นเจ้าภาพหลักกว่าด้วยดีที่ 7 ด้านหลุดพ้นอาชญากรรม ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 8 ข้อที่ 59 แห่งธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลาน โดยก่อนที่จะเริ่มขับเคลื่อนบังคับใช้ธรรมนูญหมู่บ้านฯ จะต้องอภิชฐานจิต ทำดีละชั่ว กลัวบาป และสาบานตนต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หากปฏิบัติตามธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ตายไปขอให้ได้ขึ้นสวรรค์ หากไม่ปฏิบัติตามตายไปขอให้ตกนรก สถานีตำรวจภูธรหนองกี่ จึงได้มีการร่วมมือกับฝ่ายปกครองอำเภอหนองกี่ จัดตั้งชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ขึ้นตาม ธรรมนูญหมู่บ้าน ดีที่ 7 ข้อที่ 61 เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านที่มีจิตอาสา เข้ามาเป็นชุด ชคบ. ทำหน้าที่บังคับใช้ธรรมนูญหมู่บ้านให้ศักดิ์สิทธิ์ ส่งเสริมคนในหมู่บ้านให้เป็นคนดี โดยการทำดี ละชั่ว กลัวบาป เป็นคนมีความพอเพียง มีวินัยเคารพกฎหมายบ้านเมือง ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา และทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ป้องกันการกระทำผิดทางอาญา ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่นนก่อเหตุทะเลาะวิวาท

และการระวังป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจเป็นตำรวจที่ดี มีคุณธรรม เป็นตำรวจมืออาชีพ โดยนำธรรมเนียมหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ทั้ง 9 ดี มาใช้เป็นหลัก ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะดีที่ 1 เป็นคนดี ซึ่งความหมายของคนดีนั้น ข้าราชการตำรวจ จะต้องยึดมั่นอยู่ในวินัยตำรวจ อุดมคติตำรวจ และประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของ ตำรวจโดยเคร่งครัด และผู้บังคับบัญชาทุกระดับจะต้องมีการอบรมปรับทัศนคติข้าราชการ ตำรวจหน้าเสาธงก่อนปล่อยแถวออกปฏิบัติหน้าที่ทุกวัน มีการอบรมตามแนวทางการยก ระดับการบริการประชาชนของสถานีตำรวจ เพื่อให้ประชาชนที่มาติดต่อราชการ หรือขอ ความช่วยเหลือจากตำรวจได้รับความพึงพอใจให้มากที่สุด หลังจากที่ได้มีการดำเนินการ ขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อหน่วยงานและข้าราชการตำรวจเป็น อย่างมาก ไม่มีปัญหาเรื่องร้องเรียนว่าตำรวจประพฤติทุจริต หรือประพฤติมิชอบ ประชาชน ที่มาติดต่อราชการเกิดความพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีข้าราชการ ตำรวจได้รับประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้เป็นข้าราชการตำรวจที่ ประพฤติปฏิบัติตน ตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจในระดับดีเยี่ยม เพิ่ม มากขึ้นทุกปี ล่าสุดได้รับคำยกย่องสรรเสริญจากพี่น้องประชาชนว่าตำรวจ สถานีตำรวจภูธร หนองก๊กเป็นตำรวจดี มีคุณธรรม มีจิตเมตตาต่อประชาชนผู้ยากไร้เสียใจ

ในสื่อสารมวลชน สื่อออนไลน์ กรณีเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2560 ร.ต.ท.สถิตร์ อนันต์ ทักษ์ รองสวป.สภ.หนองก๊กปฏิบัติหน้าที่ร้อยเวรป้องกันปราบปราม พร้อมด้วย ด.ต.ไพศาล เข็นกระโทก รับแจ้งสายด่วน 191 ว่า นางเป็ล จันทکان อายุ 75 ปี อยู่บ้านเลขที่ 17 ม. 10 ต.ทุ่งกระตาดฯ อ.หนองก๊ก จ.บุรีรัมย์ หญิงชราพิการป่วยเป็นอัมพาตช่วยเหลือตัวเองไม่ ได้ ขอความช่วยเหลือให้หิ้ว ลูกชายไม่อยู่ไม่ทราบว่าเป็นไหน จึงได้ซื้อข้าวกล่องและน้ำดื่ม ไปให้ความช่วยเหลือ และมีหนังสือจากท่าน พล.ต.อ.เดชา ช่วยบุญชุม ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ แจ้งมายัง ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 3 และ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด บุรีรัมย์ ให้ประกาศเกียรติคุณชมเชยข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองก๊กทั้งสองราย และประกาศให้ข้าราชการตำรวจในสังกัดได้ทราบและถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ หน้าที่ต่อไป

และในวันต่อมาก็ได้มีข้าราชการตำรวจเข้าไปให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยมี พ.ต.ท. รวีพันธ์ ปุยชาติ สวป.สภ.หนองก๊ก พร้อมกับ ร.ต.ท.เปรม มีอุนทด ร้อยเวร 20 ได้ ออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน Stop walk and talk โดยได้ไปพบปะเยี่ยมเยียน นางเป็ล จันทکان อายุ 75 ปี และนำสิ่งของบริโภคข้าวสาร น้ำดื่ม ไข่ไก่ ผลไม้ มาบริจาคให้ความ

ช่วยเหลือเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อน บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่คนยากไร้พิการ และได้ปรากฏข่าวในสื่อสารมวลชนมีประชาชนมาแสดงความคิดเห็นชมเชยการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองก๊กเป็นจำนวนมาก

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่สถานีตำรวจภูธรหนองก๊ก ได้นำธรรมนูญหมู่บ้าน สันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลาน มาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้คนในหน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่ เป็นคนดีมีคุณธรรมสี่ประการ “พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา” แล้วปรากฏว่ามีข้าราชการตำรวจในสังกัด คือ พันตำรวจโท ตรีพันธ์ ปุยะติ สารวัตร ป้องกันปราบปราม ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณจาก กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และองค์การภาคีสมาชิกคุณธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เป็นบุคคลต้นแบบ ที่นำคุณธรรมด้านมีวินัยมาปฏิบัติ จนเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นที่ประจักษ์ และเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2560 ร.ต.ท.สถิต รอนคัทศน์ รองสวป.สภ.หนองก๊ก พร้อมด้วย ด.ต.ไพศาล เซ็นกระโทก ก็ได้รับใบประกาศเกียรติคุณชมเชยการปฏิบัติหน้าที่ จากผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ทำความดีประชาชนผู้ร้องทุกข์ มีคุณธรรม มีจิตเมตตา ให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนผู้ยากไร้และพิการ

บทเรียนที่ได้รับ

การส่งเสริมคุณธรรมในสถานีดำรวจภูธรหนองกี่ ส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงาน มีผลการปฏิบัติงานด้านการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม เป็นหน่วยงานที่ได้รับใบประกาศเกียรติคุณจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์ ให้เป็นหน่วยงานที่มีผลงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ระดับดีเด่น ประจำปี 2560 ไม่มีปัญหาเรื่องการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ตำรวจประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ หรือ ร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนแต่อย่างใด และส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสันติสุขบนความพอเพียง เปรียบเสมือนครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกันลูกหลานรัชกาลที่ 1 โดยใช้ฐานคุณธรรมในธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลาน เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการขยายผลในอนาคต

สถานีดำรวจภูธรหนองกี่ จะดำเนินการเสริมสร้างและสนับสนุนการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานชาวบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ และจะพัฒนาอบรมบุคลากรในหน่วยงาน / องค์กร ให้เป็นคนดีตามธรรมนูญหมู่บ้านที่ดีที่ 1 อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

สื่อคุณธรรม : นำบุรีรัมย์สู่ความสุข

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ สำนัก
ประชาสัมพันธ์เขต 2 กรมประชาสัมพันธ์

เรียบเรียงโดย นางมณีญา ม่วงสมมุข

“วิทยุแห่งประเทศไทย ให้ความรู้ คู่ความสุข” นี้คือ สโลแกนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ หนึ่งในองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ที่จังหวัดบุรีรัมย์เลือกให้ถอดบทเรียน แต่ก่อนที่จะถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการทำงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้ท่านได้รับรู้ ขอแนะนำหน่วยงานของเราให้ท่านได้รู้จักตัวตนของเรากันก่อน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหน่วยงานในสังกัด กรมประชาสัมพันธ์สำนักนายกรัฐมนตรีก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2516 ออกอากาศ 2 ระบบ คือระบบ FM. ความถี่ 101.75 เมกะเฮิรตซ์ ตั้งอยู่ถนนจจรະ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (ตรงข้ามสนามกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) และระบบ AM. ความถี่ 1368 กิโลเฮิรตซ์ ตั้งอยู่ที่ถนนอินจันทร์ณรงค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (ตรงข้ามโรงพยาบาลบุรีรัมย์) ปัจจุบันมีนางวาสนา แฉวเพชร เป็นผู้อำนวยการสถานีฯ บทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คือ

1. กระจายเสียงเพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ด้านนโยบาย ข้อมูลข่าวสาร และสะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาล ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน

2. สนับสนุนส่งเสริมการศึกษา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคง และส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ปฏิบัติงานร่วมกัน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

จากบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ดังที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ยึดโยงประชาชนเป็นหลัก ในการที่จะส่งต่อข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจ ทั้งในนโยบายของรัฐบาล และเรื่องราวของประเพณี วัฒนธรรม และคุณธรรม รวมถึงสะท้อนปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนไปถึงหน่วยงานของรัฐ ผ่านรายการต่างๆ ของสถานี โดยเฉพาะรายการบอกกล่าวเล่าแจ้งออกอากาศ ทุกวันในช่วง เวลา 06.10 – 07.00 น. เป็นรายการที่นำนโยบายรัฐบาล นโยบายจังหวัดบุรีรัมย์มาแจ้งให้กับประชาชนได้รับรู้ และในคราวเดียวกันก็เป็นเวทีให้ประชาชนได้โทรศัพท์หรือเขียนจดหมายมาประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมในหมู่บ้าน ในชุมชน ในองค์กร หรือร้องทุกข์ ร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนผ่านในรายการ บ้างก็มาร้องทุกข์ ร้องเรียนที่สถานีฯ เมื่อได้รับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนจากประชาชน สถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ก็จะประสานส่งเรื่องต่อให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ได้แก่ปัญหาให้กับประชาชนต่อไป การจัดรายการบอกกล่าวเล่าแจ้ง ทางสถานีฯได้รับความร่วมมือจากสถานีวิทยุชุมชน สถานีวิทยุธุรกิจ สถานีวิทยุพระพุทธศาสนา ที่เป็นเครือข่ายวิทยุประชา รัฐกับสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 38 สถานี ที่ให้ความร่วมมือในการรับสัญญาณ รวมถึงหอกระจายข่าวในหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ ก็ได้พร้อมใจกันรับสัญญาณด้วยการเปิดหอกระจายข่าวครอบคลุมเกือบทั้งจังหวัด เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่ทางรายการนำเสนอ เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้สถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์จึงเป็นที่พึ่งของประชาชนเป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อถือ

ก้าวอย่างสู่ความเป็นองค์กรคุณธรรม

ในความเป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” ในความเป็น “สื่อสารมวลชน” ในความเป็น “เป็นองค์กรของรัฐ” เรามีทุนในความน่าเชื่อถือ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพราะข้อมูลข่าวสารที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ต้องเป็นข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ ถูกต้อง เทียงตรง ชัดเจน จึงได้รับเชื่อถือจากผู้ฟัง เราสื่อในสิ่งที่ดีมีคุณธรรม ทำให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์และซึมซับในสิ่งที่เขาได้รับฟัง แล้วนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและคนในชุมชนให้มีความอยู่ดีมีสุข ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทำงานเชิงรุกของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทำให้เราได้รับทราบปัญหาต่างๆ ของสังคม ที่ประชาชนสะท้อนมา ว่าสังคมปัจจุบันมีความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น ความเจริญทางจิตใจมีน้อยลง ขาดการเสียสละ ขาดความเมตตาต่อกัน ขาดความสามัคคี ขาดการมีส่วนร่วม และขาดจิตสาธารณะ ดังนั้นเพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเป็นคนที่มีความดี มีความพอเพียง มีความสุจริต และมีจิตอาสา รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เคารพในกฎกติกาของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะผลิตรายการที่มีเนื้อหาปลูกฝังให้ผู้ฟังเกิดจิตสำนึกที่จะทำความดี มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมให้ประชาชนได้รับฟัง อาทิ รายการคติธรรมประจำวัน ออกอากาศทุกวัน เวลา 05.00 - 05.30 น., รายการธรรมะก่อนนอน ออกอากาศวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เวลา 23.10 - 24.00น. ดำเนินรายการโดยพระครูปริยัติธรรมนิเทศ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกลาง (พระอารามหลวง) เจ้าคณะตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์, รายการร่มเกล้าชาวไทย ทุกวันศุกร์ เวลา 10.10 - 11.00 น., รายการตามรอยพ่อเพื่อพ่อเพียง ทุกวันอาทิตย์ เวลา 05.30 - 06.00 น. และรายการบอกกล่าวเล่าแจ้ง ทุกวันเวลา 06.00 - 07.00 น. เป็นต้น ทุกรายการเหล่านี้ เป็นรายการที่มีประชาชนสนใจฟังเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าว ประกาศข่าว เช่น ประชาชนทำกระเป๋าสตางค์หล่นหาย ก็ให้มาประกาศหา คนที่เก็บได้ได้ฟังประกาศก็นำมาคืน หรือคนเก็บกระเป๋าสตางค์ของผู้อื่นได้ในกระเป๋ามีเงินนับหมื่นบาท ก็นำมาให้สถานีประกาศหาเจ้าของเงินให้มารับกระเป๋าคืนก็มีมากมายหลายราย ทางสถานีได้มีการประกาศชื่นชมคนทำดีมีคุณธรรม และประสานหน่วยงานมอโบล่ประกาศเกียรติคุณเพื่อร่วมกันยกย่องชมเชย

การทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ เราไม่ได้ทำงานอยู่ในที่ตั้งเท่านั้น แต่เราได้ทำงานร่วมกับพันธมิตรที่เป็นเครือข่ายของสถานีนีฯ ซึ่งมีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรศาสนา และภาคประชาชน อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สำนักงาน ปปส.ภาค 3 เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์เมืองน่าอยู่ เป็นต้น โดยมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อสานสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกอย่างสม่ำเสมอ เช่น การร่วมออกโรงทานในงานต่างๆ เป็นต้น

ขยายผลการขับเคลื่อนรณรงค์ด้านคุณธรรม

โครงการผู้ว่าฯ พาฟังธรรมวันพระ เป็นนโยบายของนายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ขณะนั้น โดยในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบุรีรัมย์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ กำหนดจัดกิจกรรม ณ วัดเจ้าคณะจังหวัดทั้งสองนิกายคือวัดกลาง (พระอารามหลวง), วัดทุ่งโพธิ์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ และวัดเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ ทั้ง 23 อำเภอ ทุกครั้งที่จัดกิจกรรม สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ จะทำการถ่ายทอดเสียงเพื่อให้ประชาชนที่รับฟังอยู่ ทางบ้านได้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตตามครรลองของความดีงามภายใต้ธรรมนูญ 9 ดี ที่ผู้ร่วมเวทีเสวนาแต่ละท่านถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ประสบการณ์ในการทำงาน

โครงการปรองดองสมานฉันท์ที่ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้ทำการถ่ายทอดเสียงการจัดกิจกรรมตั้งแต่เริ่มการประกาศดำเนินโครงการระยะที่ 1 จนถึงการประเมินศีล 5 (ระยะ 3) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2559 ณ วัดกลางพระอารามหลวง โดยพระพรหมเสนาบดี เจ้าคณะภาค 7 ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พร้อมคณะกรรมการ ลงพื้นที่มาติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการระยะที่ 3 ด้านคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ ผลจากการรณรงค์กำลังทุกภาคส่วนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวนผู้สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มากเป็นอันดับ 3 ของประเทศ ซึ่งนับเป็นที่น่ายินดียิ่ง ที่สื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีส่วนช่วยกระตุ้นประชาชนชาวบุรีรัมย์ให้

มีความสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการได้ถึง 1,399,925 คน จากจำนวนประชากร 1,584,661 คน คิดเป็น 89 % ของจำนวนประชากร (ข้อมูล ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2560)

การจัดกิจกรรมสมัชชาประชาชนรัฐจังหวัดคุณธรรม บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2559 ณ โดมสวนรมย์บุรี เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เวทีนี้มีการจัดเสวนา "กระบวนการแผนชีวิตครอบครัวและชุมชน สู่สังคมคุณธรรม" โดยมีนายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ณ ขณะนั้นเป็นประธาน พร้อมด้วย พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และ นายสิน สือสวน ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

การจัดมหกรรมแผนชีวิตหมู่บ้านสันติสุข 9 ดีจังหวัดบุรีรัมย์

เมื่อ 21 กันยายน 2559 ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเวทีนี้เป็นเวทีที่รวบรวมพื้นที่ดำเนินการตามแนวทางสร้างชีวิตที่ดีและความสุขในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์และชุมชน มาร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์พื้นที่ต้นแบบของจังหวัดบุรีรัมย์ มีจังหวัดคุณธรรมที่มาร่วมเรียนรู้ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด ลพบุรีสระแก้ว และนครนายก ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แผนชีวิตหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ตามแนวทาง "คนไทยครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน" นอกจากนี้ยังมีการจัดเวทีเสวนาในหัวข้อ "สร้างสังคมกลัวบาป..ต้องทำอะไร" โดยมีนายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้ดำเนินรายการเสวนา ผู้ร่วมเสวนาล้วนเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล 9 ดีประสบความสำเร็จ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีตัวแทนสงฆ์ นายอำเภอ ตำรวจ และผู้นำชุมชน

การจัดพิธีบวงสรวงพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1

นับแต่ที่นายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ในขณะนั้น ได้มีดำริให้จัดพิธีบวงสรวงพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1

ทุกเย็นวันพุธ เพื่อให้ชาวบุรีรัมย์ได้ร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยให้คำขวัญไว้ว่า “คนบุรีรัมย์ครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน ลูกหลานรัชกาลที่ 1” ซึ่งคำขวัญนี้ก็กลายเป็นคำขวัญที่ฝังอยู่ในหัวใจของคนบุรีรัมย์ทุกคนนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เหล่านี้ เป็นตัวอย่างเพียงบางส่วนของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ในฐานะสื่อของรัฐ ได้ทำหน้าที่ในบทบาทของสื่อที่ได้ติดตามทำการถ่ายทอดเสียงการขับเคลื่อน กิจกรรมด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้ประชาชนได้รับรู้ ในสิ่งที่ภาคส่วนต่างๆ ได้ขับเคลื่อนกันตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การที่ประชาชนได้ยินได้ฟังเรื่องราวจากบุคคลต่างๆ ที่มาเล่าประสบการณ์ ผ่านทางสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อได้รับฟังบ่อยครั้ง เขาก็จะซึมซับในสิ่งที่ดีงามและลงมือปฏิบัติตาม เมื่อประชาชนมีความสุข สังคมก็จะเกิดความสงบสุขตามมา

รายการบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี แผ่กระจายความดีที่ สวท.บุรีรัมย์

เมื่อปลายปี พ.ศ.2557 สถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ผลิตรายการบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 06.10 – 07.00 น. โดยมีนายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ขณะนั้น และนางมนัญญา ม่วงสมมุข ผู้ประกาศและรายงานข่าว สถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้ดำเนินรายการ โดยมีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์และหอกระจายข่าวในหมู่บ้านในชุมชนพร้อมใจกันเปิดเสียงตามสายให้ประชาชนได้ฟัง แทบทุกหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าว ตามแนวนโยบายของผู้ว่าเสรี ศรีหะไตร ที่ต้องการถ่ายทอดแบบอย่างขององค์กร ชุมชน และบุคคลที่นำธรรมนุญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้ลูกหลาน ไปประกาศใช้ในหมู่บ้านและชุมชนของตน หลังจากจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการประกาศใช้ธรรมนุญ 9 ดีพร้อมกันทุกหมู่บ้านทุกชุมชนทั้งจังหวัด โดยให้นำสมาชิกในหมู่บ้านมาทำพิธีปฏิญาณตนต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านและชุมชนที่แต่ละพื้นที่เคารพบูชา ว่าจะปฏิบัติตามและสนับสนุนธรรมนุญหมู่บ้าน 9 ดี เป็นหลักในการปฏิบัติ ในการบริหารจัดการตนเอง ฟังตนเอง ได้แก่เป็นคนดี มีปัญญา รายได้สมดุล สุขภาพแข็งแรง สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ สังคมอบอุ่น หลุดพ้น

อาชญากรรม กองทุนพึ่งพาตนเอง และสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยตั้งเป้าหมาย มุ่งสู่บุรีรัมย์สันติสุขบนความพอเพียง เพื่ออนาคตลูกหลานชาวบุรีรัมย์ครอบครัวเดียวกันสายเลือดเดียวกัน

รูปแบบรายการบุรีรัมย์สันติสุข ได้กำหนดให้มีการเชิญผู้ร่วมรายการที่เป็นต้นแบบขององค์กร ชุมชน บุคคล อาทิหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) ได้มาเล่าเรื่องราวการขับเคลื่อนธรรมนูญ 9 ดี ในหมู่บ้านและองค์กรของตนเองว่า เมื่อนำธรรมนูญ 9 ดี ไปเป็นกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนแล้ว เกิดความเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านและชุมชนของเธออย่างไร

ตลอดระยะเวลาปีกว่า ที่ได้จัดรายการบุรีรัมย์สันติสุข มีบุคคลต้นแบบมาร่วมพูดคุยในรายการมากมายจากทุกพื้นที่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ประชาชนที่ได้ฟังรายการต่างสะท้อนความรู้สึกที่ได้รับรู้ถึงความดีงาม ท้องค้ำกร หมู่บ้าน ชุมชน บุคคลได้ร่วมกันปฏิบัติ มีทั้งโทรศัพท์เข้ามาแลกเปลี่ยนในรายการและเขียนจดหมายส่งมาถึงรายการฯ ขึ้นชมในสิ่งที่ผู้ร่วมรายการได้ปฏิบัติและอยากให้ผู้นำชุมชนของตนเองได้นำพาคนในชุมชนทำเหมือนแบบอย่างดังที่ผู้มาร่วมรายการได้มาเล่าในรายการ โดยการจัดรายการบุรีรัมย์สันติสุข ได้มีการเชิญชวนให้ประชาชนเขียนเรียงความในหัวข้อ “ธรรมนูญหมู่บ้าน 9 ดี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในหมู่บ้านและชุมชน” เพื่อเป็นการประเมินดูว่าชาวบุรีรัมย์มีความรู้และซึมซับ 9 ดี ไปมากน้อยเพียงใด โดยเชิญชวนประชาชนให้เขียนเรียงความส่งเข้ามาถึงรายการ โดยได้จัดทำสื่อยึดบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี เป็นสื่อยึดสีเขียว ซึ่งเป็นสีประจำวันพระราชสมภพ รัชกาลที่ 1 จำนวน 200 ตัว วิทยุทรานซิสเตอร์ 50 เครื่อง มอบให้กับประชาชนที่เขียนเรียงความส่งเข้าสู่รายการ ประชาชนมีความตื่นตัวเป็นอย่างมากในการเขียนเรียงความ มีเรียงความส่งเข้าสู่รายการหลายร้อยฉบับ ซึ่งผู้ว่าและแขกที่มาร่วมรายการบางท่านก็ได้มีโอกาสอ่านและรับรู้ถึงความสุขและคำชื่นชมของผู้ที่ฟังรายการ ซึ่งสร้างความภูมิใจให้กับแกนนำ 9 ดี ที่มาร่วมรายการเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนของประชาชนเอง บางท่านได้โทรมาเล่าชื่นชมว่าผู้นำของตนเองก็ได้นำธรรมนูญ 9 ดีไปปฏิบัติในหมู่บ้านด้วยเช่นเดียวกัน

จากการจัดรายการบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ได้ก่อเกิดบรรยากาศแห่งความสุขและความตื่นตัวของประชาชน ในการที่จะทำให้สังคมในหมู่บ้านและชุมชนของตน ได้มีกฎกติกาและปฏิบัติตามกฎกติกาในธรรมนูญ 9 ดี ที่เป็นข้อบังคับในการอยู่ร่วมกันอย่างจริงจัง กฎกติกาธรรมนูญ 9 ดีได้มีการนำเสนอผ่านรายการ ตัวอย่าง เช่น เมื่อมีการจัดงานรื่นเริงในหมู่บ้าน

มีการว่าจ้างการเล่น เช่น ดนตรี หมอลำ หากวัยรุ่นคนโตมาทะเลาะกัน ตีกันในงานจนทำให้การเล่นนั้นต้องหยุดชะงักลง คนที่ก่อเหตุจะต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่เจ้าของงาน สมมติจ้างหมอลำมาเล่น 100,000 บาท ก็จะต้องชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 100,000 บาท เช่นกัน ณ ด้วยกติกานี้เองทำให้เยาวชนและผู้ปกครองเกิดความเกรงกลัวที่จะต้องชดใช้ค่าเสียหาย ก็จะกำชับลูกหลานว่าอย่าไปตีกัน ส่งผลให้ลดการทะเลาะเบาะแว้งลดการตีกัน ส่งผลให้เมื่อมีงานรื่นเริงที่จัดดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งทำให้คนในชุมชนมีความสุขมากขึ้นที่ชมการเล่นต่างๆได้อย่างปลอดภัย ไม่ต้องหวาดผวา

การทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ได้ทำงานเฉพาะภายในสถานีเท่านั้น แต่เราได้ร่วมกับเครือข่ายทุกภาคส่วน ในการขับเคลื่อนการทำงานทั้งนี้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้บุรีรัมย์เป็นสังคมแห่งคุณธรรม โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมกับเครือข่ายต่างๆ ดังนี้

เครือข่ายสื่อมวลชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์

จัดอบรม ตีเจ.เยาวชนพันธุ์ใหม่ ด้านภัยยาเสพติด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน ป.ป.ส.ภาค 3 จัดโครงการนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 จนถึงปัจจุบันรวม 6 รุ่น มีเยาวชนผ่านการอบรมไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 190 คน ผู้เข้าอบรมเป็นนักเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวิทยากรที่หลากหลายทั้งพระสงฆ์ ครูแตร และ ตีเจ.นักจัดรายการวิทยุ ทำให้เยาวชนได้รับความรู้เรื่องพิษภัยยาเสพติดและเทคนิคการจัดรายการวิทยุ เสียงตามสายพร้อมทั้งมีการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม มารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปจัดรายการวิทยุชุมชนและเสียงตามสายในสถานศึกษาของตน

เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ขับเคลื่อนบุรีรัมย์เมืองน่าอยู่

ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนรักในความเป็นคนบุรีรัมย์ จุดกระแสให้ร่วมกันสร้างบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลก ทั้งการจัดรายการวิทยุ "รายการร่วมเกล้าชาวไทย" โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านบุรีรัมย์มาเล่าประสบการณ์ ในการดำเนินชีวิตของท่าน ร่วมกันรณรงค์

ให้ประชาชน ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับจังหวัดบุรีรัมย์ตาม แผนนโยบายของเครือข่ายประชาชนบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์เมืองน่าอยู่ที่ต้องการสร้างเมือง บุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ที่สุดในโลก โดยมีการแจกกล้ายางนาและพันธุ์ไม้อื่นๆ ให้กับชาว บุรีรัมย์นำไปปลูกถึง 2 หมื่นต้น ได้รับสนับสนุนกล้าไม้จากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติดำเนินการ ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 และจะยังคงเดินหน้าแจกกล้าไม้ให้กับประชาชนได้ปลูกต่อ ไปในอนาคต

สร้างเครือข่ายขยายผล / แนวทางการดำเนินกิจกรรมในอนาคต

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ทำหน้าที่ของสื่อสาร มวลชนอย่างสมบูรณ์ โดยยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก และยึดในคำพูดที่ว่า”ที่ไหนไม่มีข่าว ที่นั่นไม่มีการพัฒนา” เราจึงได้รับการยอมรับจากองค์กร ทุกภาคส่วน ได้รับคำชื่นชมจากผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์อยู่เสมอต่อการทำงานของสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีพันธมิตรและมีเครือข่ายทุกภาคส่วน มาร่วมขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสร้างสังคมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์การ ทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่ประสบความสำเร็จ และได้รับความเชื่อถือเช่นปัจจุบันนี้จะยั่งยืนได้ ก็ต่อเมื่อเรามีเครือข่ายที่ยึดมั่นในความคิดมี ความเสียสละ มีจิตสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นสถานีวิทยุชุมชนผู้นำชุมชนที่ดูแลหอกระจายข่าว เสียงตามสายได้มาร่วมกันเกาะเกี่ยวสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มมากขึ้นครอบคลุมในทุกพื้นที่เพื่อนำความรู้ข้อมูลข่าวสารส่งต่อสู่ผู้ฟัง คือประชาชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ครอบคลุม ทั้งจังหวัด ต่อไป

ศูนย์การศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกี่

เรียบเรียงโดย นายสัมมนาการณ บัญเรือง

กศน.อำเภอหนองกี่ เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาอกระบบ ที่ยึดหลักการและ ความมุ่งหมายโดยภาพรวมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับหลักการการ ศึกษาอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กระบวนการเรียน รู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษาอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษาอกระบบ เป็นความเชื่อที่แสดงจุดยืนอย่าง ชัดเจนว่า การศึกษาอาจเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น การศึกษาอกระบบอาจพิจารณาได้ 2 มิติ คือ

มิติที่ 1 เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่จัดในโรงเรียน โดยมีหลักสูตรวิธีการ จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกัน แต่ก็มี ความยืดหยุ่นสามารถปรับ ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาจากสภาพแวดล้อม หรือความ ต้องการของผู้เรียนมากำหนดเป็นหลักสูตรก็ได้ แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับความเป็น มนุษย์ที่มีเลือดเนื้อ มีชีวิต จิตใจ มีอารมณ์ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพที่จะเลือก และตัดสินใจ สามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนตัดสินใจ เป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้ด้วยตนเอง มิใช่ เครื่องจักรหรือผู้งานที่จะถูกใครบังคับขู่ขำได้ โดยไม่ยินยอม มนุษย์เป็นผู้ที่สามารถคิดเอง ได้ สามารถคิดเป็น รู้จักผิดชอบชั่วดี ประเด็นสำคัญคือ มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มิใช่ถูกสอน เมื่อเขาปรารถนาที่จะเรียน ก็จะช่วยหาวิธีที่จะเรียน และสามารถเรียนรู้ได้ อย่างลึกซึ้งจนนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชนของตนได้

มิติที่ 2 เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เป็นผู้ที่ไม่สามารถ เข้าถึงบริการที่โรงเรียนจัดให้ได้ โดยข้อจำกัดต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนทางด้านร่างกาย จิตใจ ที่สำคัญคือส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ใน การใช้ชีวิตและการทำงานมาระดับหนึ่ง สามารถรับผิดชอบตนเองได้ การจัดการศึกษาจึงใช้ หลักการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) เป็นหลักการสำคัญ นั่นก็คือ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และครูผู้สอนในการวางแผนการเรียนร่วมกัน ต้องเข้าใจเหตุผล

ของการเรียน มีเป้าหมายของการเรียนที่ชัดเจน ผู้เรียนสามารถเลือกวิถีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่จะร่วมตัดสินใจกับกลุ่มเพื่อนและครูว่าจะเรียนอะไร อย่างไร มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเอง ผู้จัดการศึกษาสำหรับผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนจะต้องเข้าใจธรรมชาติ จิตใจและอารมณ์ของกลุ่มเป้าหมายและจัดโอกาสให้เรียนด้วยตนเอง เรียนจากของจริง เอาความรู้และประสบการณ์จากการทำงานมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ด้วย การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านร่างกาย ความคิด จิตใจ สติปัญญา และสภาพแวดล้อม

ความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่น คือ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การคิดตัดสินใจ การเลือกกระทำหรือไม่กระทำใดๆ ล้วนใช้เหตุผล ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้านอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ อารมณ์ จิตใจ ฐานะความเป็นอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ทั้งสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่างๆ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการ คือความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นๆ การคิดแบบคิดเป็นจึงเป็นการใช้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้าน นำมาสู่การตัดสินใจเลือกที่จะเชื่อ เลือกที่จะกระทำ โดยสามารถอธิบายเหตุผลของตนเองได้ ซึ่งความคิดของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป การจัดการศึกษานอกระบบจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง หัวใจสำคัญคือการยอมรับและเคารพในการตัดสินใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตย ในระดับพื้นฐานด้วย

คิดเป็น คือ แนวความคิดเรื่องคิดเป็นมีองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงปรัชญา 3 ส่วน กล่าวคือ เป้าหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์ คือ ความสุข มนุษย์จึงแสวงหาวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะมุ่งไปสู่ความสุขนั้น แต่เนื่องจากมนุษย์มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานทั้งทางกายภาพ อารมณ์ สังคม จิตใจและสภาวะแวดล้อม ทำให้ความต้องการของคนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การให้คุณค่าและความหมายของความสุขของมนุษย์จึงแตกต่างกัน การแสวงหาความสุขที่แตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคนแต่ละคน การตัดสินใจนั้น จำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลอย่างรอบด้าน ซึ่งโดยหลักการของการคิดเป็น มนุษย์ควรจะใช้ข้อมูลอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ข้อมูลตนเอง ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ทั้งทางด้านกายภาพ สุขภาพ อารมณ์ความพร้อมต่างๆ ข้อมูลสังคม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี ค่านิยมตลอดจนกรอบคุณธรรม จริยธรรม และข้อมูลทาง

วิชาการ คือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องคิด ตัดสินใจนั้นๆ ว่ามีหรือไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้หรือไม่ การใช้ข้อมูลอย่างรอบด้านนี้จะช่วยให้การคิดตัดสินใจเพื่อแสวงหาความสุขของมนุษย์เป็นไปอย่างรอบคอบ เรียกวิธีการคิดตัดสินใจนี้ว่า “คิดเป็น” และเป็นความคิดที่มีพลวัต คือ เปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อข้อมูลเปลี่ยนแปลงไป เป้าหมายชีวิตเปลี่ยนไป ซึ่ง กศน.อำเภอหนองกี่มีการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม เข้าไปในรายวิชาต่างๆ

การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และ
การจัดการเรียนสอนนักศึกษาคนพิการ

ผลการดำเนินงานที่ภาคภูมิใจ

จากปัญหาที่นักศึกษากศน. ส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่นที่ขาดโอกาสทางการเรียน การออกจากโรงเรียนกลางคัน ทำให้เด็กกลุ่มนี้ขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีคุณธรรม การดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ และขาดการนำหลักธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดการขาดศีลธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดให้โทษอย่าง เช่น ยาบ้า กัญชา สุรา ยาไอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหาหลักของสังคมในปัจจุบัน กศน.อำเภอหนองกี่ เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดโครงการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกการพัฒนาจิตใจ เสริมสร้างการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาใช้ฝึกวินัยทางกาย ทำให้เกิดสมาธิและสติปัญญา ช่วยทำให้มีจิตใจพื้นฐานที่อบอุ่นอารี มีเมตตา ย่อมส่งผลให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี และเสริมสร้างการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และการปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น จากการดำเนินการจัดกิจกรรมในการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่นักศึกษา ส่งผลให้ กศน.อำเภอหนองกี่ ได้รับรางวัลต่างๆ อาทิเช่น

1) ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับรางวัลดีเด่น ด้านการส่งเสริมการพัฒนาปัญญา ส่งเสริมนโยบายบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี (ดีที่ 2 มีปัญญา) ตามนโยบายธรรมบุญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คัมภีร์สร้างอนาคตที่ดีให้ลูกหลานจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 รับจากพระครูสุตภิกขุสุนทร เจ้าคณะอำเภอหนองกี่

2) กศน.อำเภอหนองกี่ ภายใต้อำนาจการบริหารงานของ นายสัมมนาการณ บุญเรือง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกี่ ได้รับโล่รางวัลเสมา ป.ป.ส. ผลงานดีเด่น ระดับประเทศ โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ปีการศึกษา 2558 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ไว้ ณ วันที่ 27 เมษายน 2560 รับจาก หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

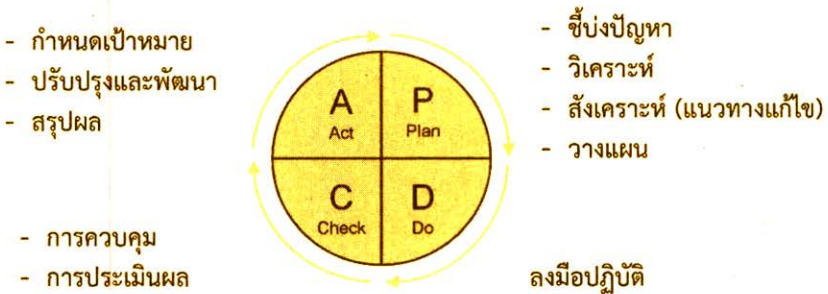
3) กศน.อำเภอหนองกี่ ภายใต้อำนาจการบริหารงานของ นายสัมมนาการณ บุญเรือง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกี่ ได้เป็นหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาปีการศึกษา 2559 ระดับดีเด่น ของคณะสงฆ์อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ให้ไว้ ณ วันที่ 4 กรกฎาคม 2560 รับจาก พระครูสุตภิกขุสุนทร เจ้าคณะอำเภอหนองกี่ การขาดคุณธรรม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

ในปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้วยวิทยาการสมัยใหม่คนส่วนใหญ่ จึงยึดติด อยู่กับความสำเร็จทางวัตถุกันมาก จนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม คุณธรรมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ความจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปัญหาต่างๆ และส่งผลทำให้ครอบครัวเกิดความอ่อนแอ ขาดความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของความเป็นไทย เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมากที่สุด เป็นเหตุให้เกิดความเห็นแก่ตัวและไร้น้ำใจ ละเลยวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนติดสารเสพติด เช่น ทินเนอร์ ยาบ้า ยาไอ้ ตี๋มสุรา สูบบุหรี่ อีกทั้งยัง ลุ่มหลงในอบายมุข เทียวกลางคืน เล่นการพนัน ติดเกมส์คอมพิวเตอร์ มั่วสุมทางเพศ ต้องแก้ไขด้วยศีลธรรมคุณธรรมและพื้นฐานความกตัญญู สังคมจึงจะมีความสุข หากเขาได้รับการเรียนรู้และอบรม ปลุกจิตสำนึกในเรื่องศีลธรรมคุณธรรมสมบูรณ์แล้ว เขาก็จะสามารถเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วปัญหาที่ไม่ถูกสร้างให้เกิดขึ้นแก่สังคม ซึ่งเป็นการลดปัญหาอีกทางด้วย การอบรมสั่งสอนเรื่องศีลธรรมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น จะมีเพียงแค่ความรู้ด้านพุทธพัสัยอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องอาศัยการปฏิบัติด้วยตนเอง ให้ถูก

ต้องตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาอย่างแท้จริง กศน. อำเภอนองก็ จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้นักศึกษาได้รับการฝึกการพัฒนาจิตใจ และเสริมสร้างการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาใช้ฝึกวินัยทางกาย ทำให้เกิดสมาธิและสติปัญญา ช่วยทำให้มีจิตใจพื้นฐานที่อบอุ่นอารี มีเมตตา ย่อมส่งผลให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี และเสริมสร้างการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และการปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสู่คุณธรรมที่ยั่งยืน

หลักการทำงานตามกระบวนการ PDCA

1. Plan (การวางแผน) มีการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม โดยการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากร กศน.อำเภอนองก็ และมีคำสั่งในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษา กศน.อำเภอนองก็

2. Do (การดำเนินงาน) ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้แก่นักศึกษา อาทิ เช่น

- 1) โครงการ “เรียนรู้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”
- 2) โครงการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ “สร้างป่า สร้างรายได้”
- 3) โครงการคุณธรรมจริยธรรม ด้านยาเสพติด
- 4) โครงการ เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่
- 5) โครงการเรียนรู้ป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด
- 6) โครงการคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย
- 7) โครงการกีฬาสามัคคี กศน.ตำบล ด้านยาเสพติด
- 8) โครงการอบรมลูกเสือ ด้านยาเสพติด

- 9) โครงการ อบรมอาสาชยุภาชาต ด้านยาเสพตติ
- 10) กิจกรรมเดินรณรงค์ด้านยาเสพตติ เนื่องในวันต่อต้านยาเสพตติโลก
- 11) เดินรณรงค์ลดอบายมุขวันเข้าพรรษา
- 12) กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา
- 13) กิจกรรมเวียนเทียนวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วัน
อาฬหบูชา
- 14) กิจกรรมเดินรณรงค์ในวันงดสูบบุหรี่โลก ประจำปี 2560
- 15) กิจกรรมทำบุญทุกวันพระ

3. Check (การประเมินผล) มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ
กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

4. Act (การปรับปรุง/พัฒนา) มีการสรุปผลการดำเนินงาน โดยผู้เรียนทุกคน
ต้องได้รับการประเมินคุณธรรมทั้ง 11 คุณธรรม และต้องผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรม
ร้อยละ 90 จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา

กิจกรรมประเมินคุณธรรม จริยธรรม ก่อนจบการศึกษา ณ กศน.ตำบลทั้ง
10 แห่ง ของอำเภอหนองกี่ คุณธรรมทั้ง 11 คุณธรรม

1. สะอาด

- 1.1 รักษาความสะอาดของร่างกาย / เครื่องแต่งกาย
- 1.2 รักษาความสะอาดของที่อยู่อาศัย / สถานที่พบกกลุ่ม / ศูนย์การเรียนรู้
- 1.3 รักษาความสะอาดของที่สาธารณะ
- 1.4 มีจิตใจแจ่มใส

2. สุภาพ

- 2.1 แสดงกิริยาท่าทางสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ต่อผู้อื่น ด้วยความมั่นใจใน
ตนเอง
- 2.2 วาจาสุภาพ กล่าวคำขอบคุณหรือขอโทษด้วยอย่างเหมาะสมตาม
สถานการณ์
- 2.3 สามารถควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ใน สถานการณ์ต่างๆได้
- 2.4 มีสัมมาคารวะและวางตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นไทย

3. กตัญญูกตเวที

- 3.1 ดูแล / ช่วยเหลือ หรือให้การอุปการะเอาใจใส่บิดามารดา ผู้มีพระคุณ
- 3.2 ตอบแทนบุญคุณ อาสาช่วยเหลือ ครูอาจารย์สถานศึกษา
- 3.3 มีส่วนร่วมช่วยเหลือพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- 3.4 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

4. ขยัน

- 4.1 ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การทำงานด้วยความ ตั้งใจ มีความเพียรพยายาม กระตือรือร้น
- 4.2 ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ถูกต้องและเสร็จทันตามกำหนด
- 4.3 แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 4.4 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. ประหยัด

- 5.1 มีการออม
- 5.2 ทำบัญชี รับ-จ่าย ของตนเองโดยใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุไม่ฟุ่มเฟือย
- 5.3 ใช้ทรัพย์สิน สิ่งของของสถานศึกษาและสาธารณะอย่างประหยัด
- 5.4 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับงาน

6. ซื่อสัตย์

- 6.1 ไม่คัดลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเองและไม่เอาสิ่งของ ของคนอื่นมาเป็นของตนเอง
- 6.2 ตรงต่อเวลา ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
- 6.3 ไม่ทุจริต ประพฤติ ปฏิบัติตรงต่อหน้าที่
- 6.4 พุดความจริงปราศจากความลำเอียงหรืออคติ

7. สามัคคี

- 7.1 ร่วมกิจกรรมกับหมู่คณะด้วยความ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
- 7.2 เป็นผู้ที่มีเหตุผลยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย
- 7.3 มีภาวะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

- 7.4 ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม

8. มีน้ำใจ

- 8.1 มีความจริงใจไม่เห็นแก่ตัว มีความอื้อเพื่อเผื่อแผ่เอื้ออาทร
- 8.2 ให้ความช่วยเหลือ เอาใจใส่ให้ความสนใจในชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้อื่นที่เดือดร้อน
- 8.3 เสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
- 8.4 ร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

9. วินัย

- 9.1 ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบข้อบังคับและข้อตกลงของสถานศึกษาและสังคม
- 9.2 เข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และตรงต่อเวลา
- 9.3 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศีลธรรมที่ดีงาม
- 9.4 เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสังคม

10. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย

- 10.1 การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
- 10.2 มีความรักศรัทธาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
- 10.3 ภาคภูมิใจและดำรงความเป็นไทย
- 10.4 ร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา

11. ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- 11.1 ยึดมั่นศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 11.2 อารมณ์รักชาติไว้ซึ่งความปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
- 11.3 ประพฤติตนในภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 11.4 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ชีวิตที่ดี มีคุณธรรมนำทาง

ความสำเร็จขั้นต้นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เช่น เยาวชนและชุมชนเกิดความตระหนักในการทำกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน กิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในสถานศึกษาและขยายสู่ครอบครัว ชุมชน นักศึกษามีความประพฤติสุภาพ มีสัมมาคารวะ มีระเบียบ ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมร่วมกัน ความร่วมมือของชุมชน เยาวชนสามารถที่จะเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่มากก็น้อย ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวมสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง มีใจเป็นสมาธิ เยือกเย็นและเห็นโทษของสิ่งเสพติดและห่างไกลจากสิ่งเสียดมากขึ้น อีกทั้งเกิดการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพที่ดี ตั้งแต่เรื่องของการแต่งกาย การพูด การแสดงออก และยังรวมไปถึงสมาชิกในครอบครัว ที่ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี และพัฒนาตนเอง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักทางสายกลาง ตรงตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่า มัชฌิมาปฏิปทา เดินทางสายกลาง มีการดำรงชีวิตตามหลักวิถีธรรม วิถีไทย ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา รักษาจารีตประเพณี มีความเอื้ออาทรแบ่งปัน มีน้ำใจ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และมีการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไปอย่างยั่งยืน

คุณธรรมมี สติมา ปัญญาเกิด

นักศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ครอบคลุม ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รับฝึกการพัฒนาจิตใจ และเสริมสร้างการมีศีลธรรม

คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาใช้ฝึกวินัยทางกาย ทำให้เกิดสมาธิและสติปัญญา ช่วยทำให้มีจิตใจพื้นฐานที่โอบอ้อมอารี มีเมตตาเยอ่อมส่งผล ให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี และเสริมสร้างการมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดี และการปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น

ขยายผลส่งต่อสถานศึกษาคุณธรรม

กศน.อำเภอหนองกี่ จะพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาคุณธรรม โดยกำหนดปฏิทินการ กำกับ ติดตามและประเมินผลโครงการ นำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์และปรับปรุง ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ปลูกจิตสำนึกบุคลากรใน กศน. ส่งเสริมให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ จัดกิจกรรมปลูกฝัง ค่านิยมให้นักศึกษา ปรับโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ให้บุคลากรไป ศึกษาดูงาน สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรม ให้นักศึกษาอย่างหลากหลาย การปลูกฝังคุณธรรมให้ ครู นักศึกษา และประชาชนทั่วไป อย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ความเป็นไทยวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมปลูก ฝังให้นักศึกษามีจิตสาธารณะ การจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ นำผลการวิจัยในชั้น เรียนมาใช้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม พัฒนาครูให้มีความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยี การมีจิตสาธารณะของนักศึกษา และพัฒนาให้เป็นองค์กรแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย

เทศบาลตำบลโนนดินแดง

อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นายสมชัย กอชัยศิริกุล

อำเภอโนนดินแดงนับว่าเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ยังคงความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะอยู่ในเขตพื้นที่ต้นน้ำ ที่มีแหล่งต้นน้ำสำคัญคือ “ป่าดงใหญ่” ที่ได้รับการขนานนามว่าป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้ายในจังหวัดบุรีรัมย์

จากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทำให้มีการอพยพมาจากผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์เข้ามาอยู่และตั้งถิ่นฐานก่อร่างสร้างตัวมาเรื่อยๆ ตามลำดับแบบก้าวกระโดดจนกลายเป็นอำเภอที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลกระทบถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลโนนดินแดง นำโดย นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรีได้ตระหนักถึงสาเหตุดังกล่าว และคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาหากทุกคนละเลย และไม่ห่วงแหนทรัพยากรในพื้นที่ จึงพยายามเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง โดยการส่งเสริมโครงการต่างๆ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้และส่งเสริมให้ประชาชนอำเภอโนนดินแดงให้นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง จนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังต่อไปนี้

ส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ (ป่าดงใหญ่)

เทศบาลตำบลโนนดินแดง ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในอำเภอโนนดินแดง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เช่น โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง โรงพยาบาลโนนดินแดง สถานีตำรวจภูธรอำเภอโนนดินแดง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ฯ ในการรณรงค์รักษาผืนป่าดงใหญ่ มรดกโลกแห่งสุดท้ายของจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ว่าจะเป็นการเดินรณรงค์ การส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันมีคุณค่ายิ่ง ให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยในเขตอำเภอโนนดินแดง

ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดิน การบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรเหมาะสม

เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนและเป็นการเปลี่ยนขยะที่ไม่สามารถขายได้ ได้แก่ เศษผัก เศษอาหาร เป็นต้น เปลี่ยนให้มีมูลค่าโดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น เทศบาลตำบลโนนดินแดง จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นขึ้น เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดการด้านขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการขึ้น

กว่าจะมาเป็นโนนดินแดงในวันนี้

ในอดีตหากกล่าวถึงอำเภอโนนดินแดง ฟังจากชื่อแล้วหลายท่านอาจจินตนาการไปถึงผืนดิน ที่แห้งแล้งไร้ความสดชื่น ผู้คนอดอยากยากแค้น จนไม่ยอมมีใครเข้ามาอยู่อาศัย ทั้งนี้เนื่องจากในระหว่าง ปี พ.ศ. 2517 – 2522 ได้มีภัยจากลัทธิผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่บริเวณนี้เพื่อเป็นฐานปฏิบัติการโดยใช้ชื่อว่า “โก่ฟ้า – ผาแดง” ซึ่งเป็นชัยภูมิเหมาะกับการกำบังภัยและซุ่มโจมตีเพื่อต่อต้านการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ของทางภาครัฐ โดยเน้นในด้านการขัดขวางการสร้างเส้นทางสายยุทธศาสตร์สายละหานทราย – ตาพระยา เส้นทางสายยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการเมืองการปกครองและความมั่นคงของชาติ ระยะทางทั้งสิ้น 57 กิโลเมตร แห่งนี้ ปูลาดทับด้วยชีวิต เลือดเนื้อ และแขนขาของประชาชน ทหาร ตำรวจ อาสาสมัครรักษาดินแดน และข้าราชการพลเรือนชาวไทยเป็นจำนวน 110 ชีวิต เพื่อเป็นการรำลึกถึงวีรกรรมดังกล่าวข้าราชการและประชาชน จึงได้ร่วมมือร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อ “อนุสาวรีย์เราสู้” ปรากฏเป็นประจักษ์พยานให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ภายหลังจากที่ภัยจากกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์สงบลง ไม่มีใครจะคาดคิดว่าผืนดินที่ถูกเรียกขานว่าโนนดินแดง ซึ่งพื้นที่ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าดงใหญ่อันอุดมสมบูรณ์ด้วยแมกไม้และสัตว์ป่านานาพันธุ์ และเป็นป่าผืนเดียวกันกับ “ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” ซึ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ คือ 1 ใน 5 ของสถานที่ที่ได้รับประกาศให้ขึ้นทะเบียน เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 ภายได้ชื่อ “ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” ด้วยความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ เช่น ห้วยลำนางรอง ห้วยลำปลายมาศ ซึ่งไหลหล่อเลี้ยงชีวิตชาวบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียงตลอดมานี่เอง เป็นปัจจัยดึงดูดให้ประชาชนจากทั่วทุกสารทิศก็เริ่มหลั่งไหลเข้ามาพัฒนาจับจองที่ดินในการทำกินและอยู่อาศัย เนื่องมาจากพื้นที่ในบริเวณอำเภอโนนดินแดงเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยผืนป่าและแหล่งต้นน้ำสำคัญ เช่น เขื่อนลำนางรอง ที่หล่อเลี้ยงพื้นที่และอำเภอใกล้เคียง จากการหลั่งไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่องของประชากร ทำให้อำเภอโนนดินแดงเติบโตอย่างรวดเร็ว ในลักษณะก้าวกระโดด จนมีประชากรกว่า 28,120 คน (ข้อมูลพ.ศ. 2557) เพื่อให้การพัฒนาเข้าถึงประชาชนได้ครอบคลุมและเท่าเทียม รัฐบาลจึงได้กระจายอำนาจแบ่งการปกครองในรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอำเภอโนนดินแดงประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง คือ เทศบาลตำบลโนนดินแดง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนดินแดง องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปอ และองค์การบริหารส่วนตำบลลำนางรอง

ปัญหาที่ต้องแก้ไข

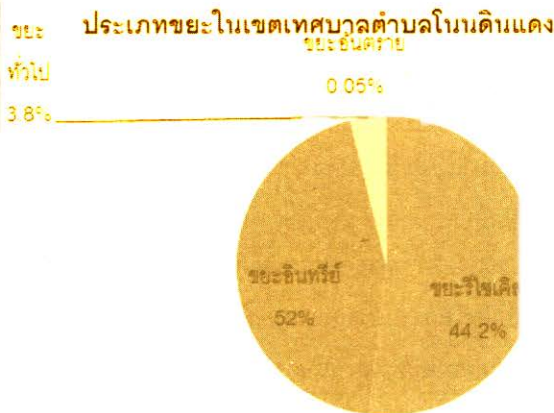
เทศบาลตำบลโนนดินแดง เป็นอำเภอทางผ่านอำเภอหนึ่งที่มีผู้คนสัญจรไปมามากมาย ทั้งการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ด้วย เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการขยะ เช่นเดียวกับหลายๆท้องถิ่น ที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะได้ ทั้งนี้เกิดจากความเติบโตทางเศรษฐกิจและค่านิยมของประชาชนในการซื้ออาหารจากตลาด

หรือร้านค้าเพื่อบริโภคมากกว่าการผลิตใช้เองอีกทั้งประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนยังมีแนวคิดว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการกำจัด คัดแยกขยะ

จากการที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้มีการศึกษาปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลฯ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากปริมาณขยะมูลฝอยรวมวันที่นำมากำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะของเทศบาลตำบลโนนดินแดง จากการรวบรวมข้อมูล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 (ตุลาคม 2555 ถึง มิถุนายน 2556) มีปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบกำจัดทั้งปี จำนวน 2,482ตัน และเมื่อหาค่าเฉลี่ยปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบกำจัดในแต่ละวัน จะมีปริมาณเฉลี่ย 6-8 ตันต่อวัน เมื่อคิดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประชากรในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 0.81 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

นอกจากนี้เทศบาลตำบลโนนดินแดงยังได้ทำการสำรวจข้อมูลองค์ประกอบของขยะมูลฝอย โดยใช้วิธีการ Quartering โดยทำการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอย ผลการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยพบว่า องค์ประกอบของขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลโนนดินแดงส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ร้อยละ 51.92 รองลงมาเป็นขยะรีไซเคิลร้อยละ 44.15และขยะทั่วไปหรือขยะที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 3.80และขยะอันตราย ร้อยละ0.05

กระบวนการพัฒนา (ขั้นตอน/กิจกรรมสำคัญ/ทีมงาน)

จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้คณะผู้บริหารและสภาเทศบาล นำโดย นายสมชัย กอชัยศิริกุล ได้ตระหนักและให้ความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งปัจจุบันและในระยะยาวประกอบกับความต้องการที่จะแก้ไขปัญหายะจึงได้จัดทำแผนในการแก้ไขปัญหาย่างชัดเจนโดยได้จัดงบประมาณในการกำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานดังนี้

1. ด้านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

- 1.1 มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 3 ปี พ.ศ. 2556-2558 และเทศบัญญัติ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2558 เทศบาลตำบลโนนดินแดง ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน/งาน/โครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนไว้อย่างชัดเจน
- 1.2 มีการจัดทำแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติการ 21 ระดับท้องถิ่น (LA21) เทศบาลตำบลโนนดินแดง (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558) ภายใต้โครงการท้องถิ่นน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งมุ่งเน้นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสู่การเป็นชุมชนปลอดขยะและอีสานปลอดขยะ (รายละเอียดตามภาคผนวก ที่ 1)

2. ด้านกิจกรรมการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

- 2.1 มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และมีกิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะตามหลักการ 3Rs คือ Reduce (การลดการใช้) Reuse (การนำกลับมาใช้ซ้ำ) และ Recycle (การนำไปแปรรูปเพื่อนำมาใช้ใหม่)
- 2.2 มีการสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะในชุมชนและโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยการสนับสนุนงบประมาณและกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
- 2.3 มีการสนับสนุนการทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เพื่อจำหน่ายและส่งเข้าประกวดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

3 ด้านประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอย

มีรถเก็บขน ขยะมูลฝอยเพียงพอ และสามารถเก็บขนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด รวมถึงในช่วงเทศกาล ประเพณี และกรณีรถเก็บขนบางคันชำรุด มีระบบการให้บริการจัดเก็บกิ่งไม้ที่ชัดเจนและประชาชนใช้บริการได้สะดวก

4. ด้านการเข้าร่วมดำเนินงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้แก่

- 4.1 โครงการส่งเสริมพหุพาคี (LA21) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 , 2559) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- 4.2 โครงการประกวดชุมชน Zero waste ปีงบประมาณ 2558 ได้รับรางวัล

รองชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับประเทศ ปีงบประมาณ 2558 ได้ผ่านเข้ารอบ 89 ชุมชน ระดับประเทศ รอรับการประเมินในพื้นที่

- 4.3 โครงการลดโลกร้อนด้วยมือเรา ปีที่ 11 ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ระดับประเทศได้รับถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 – 2559)

จากการดำเนินงานด้านการบริการจัดการขยะมูลฝอยในปีงบประมาณ 2557 – ปีงบประมาณ 2558 กิจกรรมการให้ความรู้และการกระตุ้นสร้างกระแส รณรงค์ประชาสัมพันธ์ การคัดแยกขยะมูลฝอย ตั้งแต่ต้นทาง มีกระแสตอบรับไปในทางที่ดี ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพิ่มมากขึ้น มีการคัดแยกขยะจาก

ครัวเรือน การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ แต่ยังมีประชาชนบางกลุ่มยังไม่ตระหนักถึงการจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ที่มีจำนวนกว่าขยะชนิดอื่นแต่ยังไม่มีการจัดการอย่างถูกวิธี เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงการจัดการขยะมูลฝอย และเป็นการกระตุ้น สร้างกระแสสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานราชการในอำเภอโนนดินแดง ให้การดำเนินกิจกรรมด้านการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยให้เกิดความยั่งยืน จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ขึ้น

กระบวนการดำเนินงาน

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ได้แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็นกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกประชาชน

- การรณรงค์โดยการติดตั้งป้ายเชิญชวนให้มีการคัดแยกขยะ ติดตั้งตามจุดต่างๆ ครอบคลุมทั้ง 12 ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงจำนวนป้ายทั้งสิ้น 50 ป้าย

- การให้ความรู้เรื่องการค้าแยกขยะ การเชิญชวนให้นำขยะที่คัดแยกนำไปขาย โดยการจัดทำแผ่นพับแจกจ่ายทุกครัวเรือน จำนวน 2,000 แผ่น

2. กิจกรรมที่เน้นการปลูกกระแส สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน

- กิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล โดยมี 12 ชุมชน และ 4 โรงเรียน เข้าร่วมงาน
- การเปิดธนาคารขยะรีไซเคิล โดยดำเนินการในรู้แบบคณะกรรมการ ซึ่งชุมชนต่างๆ ได้คัดเลือกบุคคล เพื่อเป็นคณะกรรมการในการบริหารธนาคารขยะรีไซเคิล

3. กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ โดยกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน อสม. จำนวน 100 คน

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2558 ได้แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็นกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 รณรงค์และประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน

- กิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล โดยมี 12 ชุมชน 4 โรงเรียน และหน่วยงานราชการ เช่น กศน. อำเภอโนนดินแดง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนดินแดง โรงพยาบาล ธนาคาร ธกส. เข้าร่วมงาน
- กิจกรรมประกวดนางงามรีไซเคิล โดยมี 12 ชุมชน 1 โรงเรียน และ โรงพยาบาลโนนดินแดง ส่งนางงามเข้าประกวด ชุดที่ใส่เน้นเป็นชุดที่ทำมาจากวัสดุรีไซเคิล

กลุ่มที่ 3 ภาคประชาชน จะต้องมองเห็นปัญหาร่วมกันกับภาครัฐและพร้อมใจทำไปพร้อมๆกันตามข้อตกลงที่ทำร่วมกันไว้

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ปริมาณขยะต่อวันที่เทศบาลโนนดินแดงเก็บและขนไปกำจัดโดยเฉลี่ย 6 – 8 ตันต่อวัน ซึ่งประกอบด้วยขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหาร ประมาณ 3.64 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 52 และขยะรีไซเคิล ประมาณ 3.09 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.2หลังจากที่ได้จัดทำโครงการฯ และได้ทำการสำรวจปริมาณขยะใหม่ในระยะเวลา 15 วัน ผลปรากฏว่า ขยะที่ต้องขนไปกำจัดลดเหลือ 4.2 – 5.5 ตันต่อวัน และจากการจำแนกขยะตามประเภท ขยะรีไซเคิลพบโดยเฉลี่ย 1.8 ตัน คิดเป็นร้อยละ 36 ลดลงจากเดิมร้อยละ 50.55 ขยะอินทรีย์พบโดยเฉลี่ย 2.2 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44 ลดลงจากเดิมร้อยละ 28.80

ตารางแสดงปริมาณขยะก่อนและหลังดำเนินการ

ปริมาณขยะก่อนดำเนินการ (ตันต่อวัน)		ปริมาณขยะหลังดำเนินการ (ตันต่อวัน)		อัตราขยะที่ลดลง (ตันต่อวัน)		อัตราการลดคิดเป็นร้อยละ	
ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์
3.09	3.64	1.8	2.2	1.84	0.89	50.55	28.80

**หมายเหตุ ปริมาณขยะในตารางเป็นอัตราเฉลี่ยในระยะเวลา 15 วัน (ระหว่างวันที่ 1 – 15 พ.ค. 2559)

ซึ่งด้วยเหตุนี้เอง ได้มีชุมชนหมู่ที่ 6 ตำบลสัมปอ ยได้นำหลักการของระบบธนาคารขยะรีไซเคิล ประยุกต์และนำไปจัดตั้งในชุมชน และเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างครบวงจร จนได้รับรางวัลรองชนะเลิศรองชนะเลิศอันดับที่ 1 โครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี 2558 และได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการลดเมืองร้อนด้วยมือเราปีที่ 11 ได้รับถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปี 2558

บทเรียนที่ได้

“การอยู่แบบพอดี บนวิถีความพอเพียง ตามรอยพ่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ข้อเสนอแนะ

แผนระยะยาว 2 ปี (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2561)

1. ขยะทุกประเภทจะต้องนำเข้าสู่ระบบตามที่ได้ดำเนินการในระยะเร่งด่วน 100 %

2. ใช้นวัตกรรมการนำ ชีวมวล (Biomass) มาเป็นรูปแบบการกำจัดขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายยาก หรือสารอินทรีย์ที่เป็นแหล่งกักเก็บพลังงานจากธรรมชาติ เช่น กิ่งไม้ กะลามะพร้าว มาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล(Wood Pellets)

3. มีชุมชนปลอดถังขยะเพิ่มขึ้น

4. จะต้องไม่มีขยะตกค้างประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมตกค้างหลงเหลือในระบบ

5. ทุกชุมชนต้องมีกระบวนการล้างถุงพลาสติกในศูนย์บริหารจัดการขยะ

6. ชุมชนทุกชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนสามารถถ่ายทอดต่อจากรุ่นสู่รุ่นได้

สานพลังเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านร่วมสร้าง

“ความอุดมสมบูรณ์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน : ศูนย์แห่งความสุข

เรียบเรียงโดย ผศ.พิสมัย ประชานันท์

บุรีรัมย์เป็นเมืองแห่งความรื่นรมย์ตามความหมายของชื่อเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนในท้องถิ่น และเป็นเมืองที่น่ามาเยือนสำหรับคนต่างถิ่น มีคำขวัญประจำจังหวัด : เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับที่ 6 และมีพื้นที่กว้างเป็นอันดับที่ 17 ของประเทศไทย มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 10,393.945 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,451,178.125 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 1,581,746 คน โดยประชากรร้อยละ 89 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 4,525,383 ไร่ อาชีพที่สำคัญ คือ การทำนา เป็นอาชีพหลักของคนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งต้องพึ่งพาน้ำฝนปีละครั้ง พืชไร่ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ปอและงา เป็นพืชที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดบุรีรัมย์รองจากข้าวจะเห็นได้ว่า “บุรีรัมย์” เป็นเมืองเกษตรกรรม และความเป็นเกษตรกรรมนี้เอง ที่เป็นรากเหง้าและจิตวิญญาณของชาวบุรีรัมย์มาอย่างช้านาน แม้ว่าบทบาทของเกษตรกรรมจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น แต่กลุ่มคนที่อยู่ในภาคเกษตรกลับประสบปัญหานานัปการ โดยเฉพาะปัญหาด้านรายได้ ซึ่งมักจะสวนทางกับการเจริญเติบโตของประเทศและสังคมโลกตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากผลสำรวจพบว่าจังหวัดบุรีรัมย์ยากจนเป็นอันดับ 1 ของภาคอีสาน และเป็นอันดับ 2 ของประเทศ จึงส่งผลทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างคนเมืองกับคนชนบทเพิ่มมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม จากความไม่เท่าเทียมกันนั้นเองจึงเป็นสาเหตุสู่ความขัดแย้งในทุกภาคส่วนของสังคมไทยดังที่เราเห็นกันมาอย่างต่อเนื่อง จากสภาพปัญหาที่รุมเร้าชุมชน สังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทำให้ “ปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์” นำโดยพ่อผาย สร้อยสระกลาง พ่อคำเดื่อง ภาษี อาจารย์ไพรัตน์ ชื่นศรี ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาดังกล่าวที่กำลังกัดกร่อนชุมชน สังคมอย่างไม่หยุดยั้ง จึงได้รวมพลังทางความคิดและผลงานแห่งทุนทางปัญญา จากภาคีเครือข่ายฯ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จึงก่อให้เกิดการประชุมร่วมสร้างความฝันเพื่อการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลก โดยนำแนวทางแห่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นการพึ่งตนเองเป็นหลัก และใช้ทรัพยากรที่โลกให้มาอย่างคุ้มค่าที่สุด

จากการผสมผสานแห่งทุนทางปัญญา พลังทางความคิดของปราชญ์ชาวบ้าน และภาคีเครือข่ายการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ได้ก่อให้เกิดเวทีการประชุมเพื่อร่วมคิด ร่วมวางแผน และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลกภายใต้เครือข่ายที่เรียกว่า “เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์เป็นเมือง น่าอยู่” ก่อเกิดกิจกรรมการประชุมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเวทีพหุภาคีของกลุ่มคนที่มีใจรักบ้านเกิด ถิ่นก่อกำเนิดวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นรากเหง้าของชาวบุรีรัมย์ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มคนที่ไม่ใหญ่มากนักในวันนี้ แต่จะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในการร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นจังหวัดที่น่าอยู่ที่สุด ซึ่งคณะทำงานได้กำหนดให้มีการประชุมสัญจรทุกๆ เดือนอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุมแต่ละครั้งได้พบเห็นสิ่งดีๆ ความคิดดีๆ ที่เป็นรูปธรรม สัมผัสได้ จับต้องได้ถึงความเป็นจริงที่ปฏิบัติได้และก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายของคนดี คิดดี พุทธิ และทำดี ตามแนวพระราชดำริของพ่อหลวง เวทีการประชุมครั้งที่ 1 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2554 ณ สวนธรรมเทียนสิริ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

ภาพบรรยากาศการประชุมครั้งที่ 1 ณ สวนธรรมเทียนสิริ

การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งแรกซึ่งเกิดจากคำเชิญชวนของพ่อคำเดื่อง ภาษี ปราชญ์ชาวบ้าน อ.แคนดง จ.บุรีรัมย์ นับเป็นต้นกำเนิดของเวทีความคิดแห่งการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ การประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมรวมทั้งสิ้น 32 ท่าน โดยมาจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน ภาคประชาชน การประชุมครั้งนี้มุ่งเน้นการค้นหาคนที่มีจิตอาสา เสียสละ อดทน มีคุณธรรมและมีความสนใจที่จะร่วมสร้างบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ผลสรุปจากการประชุมครั้งนี้ ทำให้เกิดประเด็นคำถามสู่การสานต่อทางความคิดที่ทุกคนต้องกลับไปช่วยค้นหาคำตอบ ซึ่งจะนำเข้าสู่เวทีการประชุมครั้งต่อไป 6 ประการ คือ 1. ทรัพยากร

(ดิน น้ำ ป่า ฯลฯ) ที่จังหวัดบุรีรัมย์มี คืออะไรบ้าง จะทำอะไรได้บ้างให้ดีขึ้น? 2. ถ้าอยากให้เวทีนั้นมีความต่อเนื่องต้องทำอะไร? 3. ภาพฝันที่ทุกคนอยากเห็นคืออะไร? 4. ทรัพยากรที่มีอยู่จะทำอะไรได้บ้าง? 5. สิ่งที่มีอยู่แล้วจะทำอะไรให้ดีขึ้น? 6. ปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่จะแก้ไขอย่างไร? และได้มอบหมายให้แต่ละเครือข่าย แต่ละคนที่มาร่วมประชุมได้กลับไปช่วยกันคิดต่อเพื่อนำมาหารือในการประชุมครั้งต่อไป

การประชุมครั้งต่อมาได้นำประเด็นดังกล่าวหรือต่อที่ประชุม เพื่อวางแผนทางการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “อุดมสมบูรณ์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน 7 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความมั่นคงด้านพลังงานทางเลือก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสื่อสารกับสาธารณะ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การสร้างหมู่บ้านต้นแบบ

สำหรับการประชุมสัญจรในแต่ละเดือนเครือข่ายฯ มีนโยบายที่จะใช้เวทีการประชุมเป็นเวทีแห่งการเสริม เติมพลัง และให้กำลังใจแก่เครือข่ายฯ ที่เคยเข้าร่วมอบรมจากศูนย์เรียนรู้ / ศูนย์ปราชญ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ การประชุมแต่ละครั้งที่ประชุมได้ให้ความสำคัญต่อการพิจารณา ทบทวนประเด็นยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องอีกทั้งได้มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบแผนงาน / กิจกรรมในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมนำเสนอความก้าวหน้าในเวทีการประชุมครั้งต่อไป โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบดูแลแต่ละยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน นอกจากการขับเคลื่อนด้วยการประชุมคณะทำงานทุกๆ เดือนแล้ว ยังได้มีกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ก้าวสู่ปีที่ 2 ของเครือข่ายปราชญ์ฯ คณะทำงานให้ความสำคัญต่อการวางแนวทางการเพิ่มศักยภาพให้กับเครือข่ายมากยิ่งขึ้น ได้มีการทบทวนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนของเครือข่ายฯ ซึ่งเดิมมี 7 ด้าน ภายหลังจากได้มีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้มีความกระชับและรองรับการขับเคลื่อนทุกมิติ จึงปรับรวมเหลือเพียง 4 ด้าน ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ที่ 1** ปรับเปลี่ยนแนวคิดด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และ **ยุทธศาสตร์ที่ 4** สร้างหมู่บ้านตัวอย่างที่สามารถสร้างความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนได้ และเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ อย่างเป็นทางการ คณะทำงานได้ร่วมวางโครงสร้าง และกำหนดบทบาทหน้าที่เพื่อให้คณะทำงานทุก ๆ ฝ่ายมีความเข้าใจอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดโครงสร้างและคณะทำงานของเครือข่ายฯ จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์ เป็นเมืองนำอยู่ในช่วงปีที่ 2 นี้ ได้กำหนดทิศทางของการขยายเครือข่ายทางความคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการกระจายตัว ในการพัฒนาให้เต็มพื้นที่ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาศัยการสร้างและขยายเครือข่ายไปยังหน่วยงาน สถาบัน กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กลยุทธ์ “5 ประสาน” คือ ชุมชน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคราชการ ภาคเอกชน เป็นฐานการทำงานขับเคลื่อนบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่นำอยู่ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ปีที่ 3 ของเครือข่ายปราชญ์ฯ และคณะทำงานได้ร่วมกันดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยยึดแนวทางการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินงาน นับเป็นช่วงเวลา ที่พิเศษอยู่หลายด้านเริ่มจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด (นายเสรี ศรีหะไตร) มีนโยบายการ ดำเนินงานพัฒนาจังหวัดโดยยึดหลัก BCM Model มาเป็นแนวทาง ซึ่งมีความสอดคล้อง กับการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างมากจึงทำให้เกิดการดำเนินงานร่วมกับจังหวัดมีความ ลงตัวมากขึ้น จึงเป็นการสร้างแรงดึงดูดที่สำคัญของเครือข่ายปราชญ์ฯให้ขยายผลการปลูกป่า การดูแลรักษาป่า การรักษัรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปสู่คนในวงกว้างมากขึ้นโดยอาศัย แรงกระตุ้นดังกล่าว นับได้ว่าเป็นก้าวที่สำคัญอีกก้าวหนึ่งของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ที่สุด

ภาพทิศทางการขยายเครือข่ายปราชญ์ฯ

ทิศทางการขยายเครือข่ายปราชญ์ฯ ชักเคลื่อนบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่

จากวันนั้นจนถึงวันนี้ นับเป็นระยะเวลา 5 ปีเศษที่กิจกรรมต่างๆ ของเครือข่ายปราชญ์ฯ ได้ขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่องและบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นกิจกรรมของเครือข่ายฯ ได้ขยายตัวไปในหลายพื้นที่ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายปราชญ์ฯ ทุกภาคส่วน อาทิ สถาบันทางศาสนา (วัด) โรงพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา เครือข่ายฯ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร วปอ. จากศูนย์ปราชญ์ฯ และภาคเอกชน/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรอิสระต่างๆ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองภายใต้บริบทของทรัพยากรที่มีอยู่ นำไปสู่การพึ่งตนเองได้

ตลอดระยะเวลาทางการก้าวเดินของเครือข่ายปราชญ์ฯ ขับเคลื่อนบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ที่ผ่านมา มุ่งสร้างและสานพลังจากภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ทุกพื้นที่เกิดความ “อุดมสมบูรณ์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยน้อมนำแนวทางแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ที่ว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้น

ที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมเชิงรุก-รับ-ปรับตัว ให้กับภาคเกษตรและประชาชนทุกภาคส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถดำเนินชีวิตภายใต้การเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียนได้อย่างรู้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แต่ฐานทรัพยากรของชุมชนจะต้องมีความอุดมสมบูรณ์ตลอดชั่วรุ่นลูก – หลาน และตลอดไป

จะเห็นได้ว่า จากการผสมผสานความร่วมมือของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ก่อให้เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรมภายใต้ช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ระยะปีที่ 1

1. จากเวทีศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกันสร้างความเข้าใจร่วมกันและหาแนวร่วมอุดมการณ์เดียวกัน ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของผู้ร่วมอุดมการณ์เพิ่มขึ้นจาก 5 เป็น 20 เป็น 100 คน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. เกิดการขยายผลแนวคิดสู่บุคคล กลุ่มบุคคลรุ่นต่างๆ ภายใต้โครงการวิทยากรกระบวนการผู้นำภาคประชาชน (วปอ.) มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดขึ้นอย่างน้อย 5 รุ่น มีผู้เข้าร่วมกว่า 150 คน

ระยะปีที่ 2

1. เกิดงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่ร่วมกับท้องถิ่นภายในการสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ 1 (งานวิจัย 4 เรื่อง 2 ตำบล มีผู้เข้าร่วมทำวิทยานิพนธ์วิชาการ 13 คนและชาวบ้านอีก 20 คน)

2. เกิดเวทีพลเมืองชาวบุรีรัมย์การขับเคลื่อนเพื่อขยายเครือข่ายปลูกพืช-ผัก-ต้นไม้เพิ่มขึ้น จัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกเดือนโดยไม่ต้องใช้งบประมาณใดๆ อย่างน้อย 12 ครั้งต่อปี

ระยะปีที่ 3-4

1. เกิดงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่ร่วมกับท้องถิ่นภายในการสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ 2 (งานวิจัย 6 เรื่อง 8 ตำบล มีนักวิชาการ 16 คนและชาวบ้านอีก 30 คน)

2. เกิดเครือข่ายปฏิบัติการงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่ร่วมกันปฏิบัติการ 3 ฝ่ายคือ พระสงฆ์ นักวิชาการ และชาวบ้าน ภายใต้การกำกับหนุนเสริมงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการปรับตัวของชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ให้มีความน่าอยู่ยิ่งขึ้นไปอีก มีกลุ่มคนเข้าร่วมปลูกต้นไม้และต้นยางนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ระยะปีที่ 5

1. สานพลังการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มทายาทปราชญ์ชาวบ้าน รองรับการบริหารช่วงการดูแลฐานทรัพยากรของท้องถิ่นทั้งพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์
2. ขยายผลการบริหารจัดการเครือข่ายในพื้นที่ให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง อาทิ เครือข่ายกลุ่มรักษางรองสี่เหลี่ยมยั่งยืน ฯลฯ
3. สร้างความมั่นคงของทรัพยากรป่าชุมชนโดยสานต่อการส่งเสริมการปลูกยางนา และเพิ่มความมั่นคงทางอาหารผ่านการใช้ “ไผ่” ให้เป็นกลไกนำการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง

ก้าวต่อไปของเครือข่ายปราชญ์ฯ ขับเคลื่อนบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ ยังคงเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ ดังเช่นเดิม คือ “การน้อมนำแนวทางแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์ของพระราชา” มาเป็นต้นทางของความคิด ผสานวิถีปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ และสากล เพื่อให้เกิดการสืบสานการทำงานโดยเครือข่ายในทุกๆ พื้นที่ สร้างและสานพลังจากทายาทปราชญ์ชาวบ้านทุกมิติเพื่อขับเคลื่อนและสร้างกระบวนการติดอาวุธทางปัญญาให้กับคนบุรีรัมย์ด้วยชุดความรู้เพื่อการดำรงชีวิตที่ได้มาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในฐานะที่ปรึกษา / พี่เลี้ยงทางวิชาการเพื่อการขับเคลื่อนและสนองตอบต่อการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์สู่นครแห่งความสุขอย่างยั่งยืน

เยาวชนหนองกี่ อาสาทำดี

สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่

ประวัติและการก่อตั้ง

สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2556 ดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เพื่อประสานงานระหว่างเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆของเด็กและเยาวชน
2. ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา อาชีพและวัฒนธรรม ในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
4. เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม
5. เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ หรือประเมินเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ
6. เพื่อเสนอความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

โดยมีเทศบาลตำบลหนองกี่ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาการทำงาน ภายใต้หลักการ “เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน” โดยจัดกิจกรรม / โครงการ การส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนา ตลอดจนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ได้ดำเนินกิจกรรม / โครงการในด้านการ

ส่งเสริมสนับสนุนด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. ร่วมกิจกรรมสมัชชาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ วันที่ 19 - 21 เมษายน 2560 สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ได้เข้าร่วมสมัชชาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกระดับและเครือข่ายเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และนำมติสมัชชาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ นำเสนอไปยังกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไปดำเนินการขับเคลื่อนต่อสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

2. โครงการพาลูกจูงหลาน เข้าวัดฟังธรรม วันที่ 9 พฤษภาคม 2560 สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ เข้าร่วมโครงการพาลูกจูงหลาน เข้าวัดฟังธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความอบอุ่นและเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน และนำหลักธรรมคำสอนหลักแนวคิด คุณธรรม และจริยธรรม มาปรับในการดำเนินชีวิต

3. กิจกรรมพม.เพื่อพ่อหลวง เด็กและเยาวชนไทย มีวินัย ใฝ่คุณธรรมเนื่องในวันมาฆบูชาและวันวาเลนไทน์ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560 ณ วัดชัยมงคล อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ร่วมกับบ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมกิจกรรม พม.เพื่อพ่อหลวง เด็กและเยาวชนไทย มีวินัย ใฝ่คุณธรรมเนื่องในวันมาฆบูชาและวันวาเลนไทน์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน การเป็นพลเมืองดีตามหลักพระพุทธศาสนา และทำกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาศาสนสถาน เช่น การทำความสะอาดศาลาวัด ทำความสะอาดห้องน้ำวัด กวาดลานวัด เป็นต้น

4. กิจกรรมปลูกดอกดาวเรือง วันที่ 28 กรกฎาคม 2560 ณ บริเวณศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ วัดชัยมงคล อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลหนองกี่และน้องๆ สภાเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ จำนวน 50 คน ร่วมด้วยช่วยกันปลูกดอกดาวเรืองให้บ้านสะพรั่งในช่วงราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

5. กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา วันที่ 7 กรกฎาคม 2560 ณ สนามที่ว่าการอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สภāเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ร่วมงานแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอหนองกี่ เพื่อร่วมสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

6. โครงการนักร้องคนสงเคราะห์น้อย รุ่นที่ 2 ประจำปี 2560 วันที่ 27 กรกฎาคม 2560 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ได้เลือกสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ในการดำเนินโครงการนักร้องคนสงเคราะห์น้อย รุ่นที่ 2 เพื่อให้้องสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ได้ฝึกการลงพื้นที่ในการสำรวจข้อมูลด้านเด็กและเยาวชน โดยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลการขอรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงเด็กแรกในเขตเทศบาลตำบลหนองกี่

7. กิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครกร์ในวัยรุ่นเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดบุรีรัมย์ ได้เลือกสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ในการทำกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ในการป้องกันและแก้ไขการตั้งครกร์ในวัยรุ่นโดยใช้กระบวนการทำกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น (รำกะลา) มาใช้ในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเข้าใจถึงปัญหาคาการตั้งครกร์ในวัยรุ่น

8. กิจกรรมแสดงความสามารถหาเงินเข้ากองทุนสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ เกิดการรวมกลุ่มของน้องๆ สภāเด็กและเยาวชนที่อยากทำกิจกรรมหลังเลิกเรียน โดยใช้ความสามารถในการร้องเพลงและเล่นดนตรีหารายได้เข้ากองทุนสภาเด็กและเยาวชนโดยไม่ต้องรอน่วยภาครัฐฐาน

มาสนับสนุน โดยแสดงความสามารถ ณ ถนนคนเดินหม่องตึก หน้าทำการอำเภอหนองกี่ ซึ่งได้รับคำชมจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ มากมาย และพ่อค้าแม่ขายในตลาด

9. เป็นสภาเด็กและเยาวชนที่มีผลงานโดดเด่นในระดับจังหวัดบุรีรัมย์ จากการดำเนินกิจกรรม / โครงการอย่างต่อเนื่องตลอด 3 - 4 ปีที่ผ่านมา ทำให้สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ได้รับรางวัลองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการส่งเสริมเด็กและเยาวชนดีเด่นระดับจังหวัด ทำให้หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาศึกษาแนวทางการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนของเทศบาลตำบลหนองกี่ว่าทำอย่างไรถึงประสบความสำเร็จ และยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ จากเดิมมีสมาชิกเพียงแค่กลุ่มเล็กๆ (คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน 20 คน) พอเริ่มได้ร่วมกิจกรรม / โครงการ ก็เริ่มมีภาคีชวนเพื่อนๆ เข้ามามีร่วมในสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ ปัจจุบันมีสมาชิกในสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่ เกือบ 100 คน มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงรุ่นพี่ในระดับมหาวิทยาลัย ก็ยังเข้ามามีร่วมในกิจกรรม / โครงการที่สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี่กันอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน

จากการได้ร่วมทำกิจกรรม / โครงการ ของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี้ ทำให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากสิ่งชั่วร้าย สิ่งเสพติดให้โทษ เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ความสามารถ กล้าคิดกล้าแสดงออก ทำให้ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนชื่นชอบในการทำกิจกรรม / โครงการของสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี้ และให้การสนับสนุนบุตรหลานของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม / โครงการ

สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี้ เกิดความรักความสามัคคี ได้เรียนรู้ถึงการรวมพลังในการทำกิจกรรม / โครงการ ได้แสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง การเป็นจิตอาสา ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

แนวทางในการพัฒนาและดำเนินการในอนาคต

สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองกี้ ต้องสร้างกระบวนการรวมกลุ่ม การทำกิจกรรม / โครงการ ต่างๆ ที่สามารถขยายผลอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านสังคม ชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กในวันนี้เป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า

“การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความรุนแรงของเด็กและสตรี” ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ ตำบลอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

เรียบเรียงโดย นางนันทพร ทรงวิชา

ความเด่นขององค์กรหรือชุมชน

ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นองค์กรหนึ่งในการดูแลปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ อีกทั้งยังเป็นหน่วยรับแจ้งปัญหาทางสังคม และให้ความช่วยเหลือภายใต้แนวคิด รับ รุก รวดเร็ว โดย “รับ” คือ การรับรู้ปัญหา การแจ้งขอความช่วยเหลือ และการแจ้งเบาะแสปัญหาทางสังคมต่างๆ “รุก” คือ การรุกเข้าถึงปัญหาอย่างมีวิธีการ กับเครือข่ายตำรวจ จิตอาสาและอาสาสมัครในการลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ “รวดเร็ว” คือ การให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันต่อปัญหาและให้ผู้รับบริการมีความประทับใจ โดยประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวงสาธารณสุขสามารถยื่นหยัดอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง ซึ่งชมรมแม่หญิงเป็นการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาในบริการ ซึ่งจะได้ส่งต่อปัญหาได้อย่างมีระบบ และมีกระบวนการในการติดตามอย่างครบวงจร

ความเป็นมาของชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์

สืบเนื่องจากประธานของชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ (นางนันทพร ทรงวิชา) อดีตเคยได้ช่วยเหลืองานของบิดา ซึ่งตอนนั้นบิดาเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งจบปริญญาตรีได้อาสาช่วยพัฒนาชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน เพราะต้องการเห็นชุมชนเกิดการพัฒนา จึงอาสาช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงาน หรือกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อกระตุ้นให้องค์กรภาคประชาชนได้รับรู้สภาพปัญหาของชุมชนและสามารถวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเองได้รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักตนเองและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาโดยสมาชิกกรรมการ และที่ปรึกษากลุ่มองค์กร โดยเป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนอื่นๆ ปฏิบัติตามหน้าที่คณะกรรมการกลุ่มองค์กรหรือทางราชการ ได้มอบหมายรวมทั้งให้การสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ สตรี เด็กและเยาวชน คนพิการ ผู้มีรายได้น้อย ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและกลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์ ไม่ว่าจะเป็นการออกไปเยี่ยม เพื่อสำรวจข้อมูลและเก็บประเด็นปัญหา แล้วประสานจัดงบประมาณจากส่วนราชการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อนำมาส่งเสริมและสนับสนุนแก้ไขตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาที่อยากแก้

1. กรณีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ถูกข่มขืนกระทำชำเรา
2. กรณีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตั้งครรภ์ไม่พร้อม
3. ความรุนแรงในครอบครัวกรณีลูกสาวถูกสามีทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส
4. ปัญหาเรื่องสามีขาดความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตรช่วยฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายปล่อยให้ฝ่ายหญิงเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง
5. นักเรียน/นักศึกษา(หญิง) ถูกหลอก/ยินยอม ที่จะไปร่วมหลับนอนกับผู้ชายที่มีฐานะดี/ข้าราชการ โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ ในการล่อใจ เช่น ในการหลับนอนทุกครั้งฝ่ายชายจะให้เงินฝ่ายหญิง
6. การที่ฝ่ายหญิงถูกข่มขืนจากฝ่ายชาย ซึ่งหากไม่ทำตามที่ฝ่ายชายบอกฝ่ายชายจะปล่อยคลิปีติโอ
7. การท้องไม่พร้อมของกลุ่มวัยรุ่นชายหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่
8. กรณีอื่นๆ ข่มขู่ กีดกัน คุกคาม (สื่อ)

ความดีที่อยากทำ

การดำเนินงานการขับเคลื่อน

1. สร้างทีมงาน สร้างความเข้าใจและหาแนวร่วม
2. พัฒนาทีมงาน สร้างเครือข่ายขยายแนวร่วม
3. ขยายเครือข่าย สร้างความเป็นธรรมและการนำไปใช้ในชีวิตจริง

กรอบการทำงาน

เปิดศูนย์บริการ 24 ชั่วโมง และประสานงานการคุ้มครองเด็ก สตรี ครอบครัว สร้างแกนนำสตรี การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเสริมพลังผู้ถูกระทำ ความรุนแรง การพัฒนาทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพ การทำกิจกรรมรณรงค์นโยบายเพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือสหวิชาชีพจังหวัด งานวิชาการ/ข้อมูล/สื่อ/การจัดทำรายการวิทยุชุมชน

กระบวนการพัฒนา

1. รับเรื่องราวร้องทุกข์

2. ให้คำปรึกษาในปัญหาถูกกระทำ รุนแรงในเด็กและสตรี

3. ประสานส่งต่อระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ออกเยี่ยมสมาชิกเครือข่ายในพื้นที่

5. ประชุมเครือข่ายผู้หญิง (ร่วมกับมูลนิธิเพื่อผู้หญิง)

6. ประชุมสหวิชาชีพ (ร่วมกับมูลนิธิเพื่อนผู้หญิง)

7. ประชาสัมพันธ์

โครงการ

กิจกรรมที่ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินงานภายใต้โครงการประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนตลอด 24 ชั่วโมง เริ่มดำเนินการในเดือนมีนาคม 2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบปัญหาของครอบครัวผู้ประสบปัญหาความรุนแรงช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้สามารถผ่านพ้นวิกฤตและเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้ดีขึ้น

สิ่งที่เปลี่ยนจากการเปลี่ยนแปลง

- สมาชิก / คน : ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนยกระดับดีขึ้น ผู้คนรู้จักผิดชอบชั่วดี อะไรควรไม่ควร สิ่งใดทำแล้วผิด ส่งผลให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็มีควรทำ เช่น การหลั่นนอนกับเด็กที่ยังไม่พ้นนิติภาวะ โดยการใช้เงินมาหลอกกล่อ ถึงแม้เด็กจะยินยอมก็มีควรทำเพราะเป็นสิ่งที่ผิด
- ครอบครัว : ครอบครัวมีการสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น รู้ปัญหาที่เกิดขึ้น ลดการทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายร่างกาย เด็ก สตรี และคนพิการ ครอบครัวช่วยอบรม ดูแล บอกวิธีการป้องกันและวิธีการหนีจากการตกอยู่ในเหตุการณ์อันตราย

- ชุมชน / สังคม : มีความสามัคคี ช่วยเหลือกันและมีภูมิคุ้มกัน เช่น เมื่อพบเห็นผู้คนประสบปัญหาต่างๆ ก็ช่วยแจ้งไปที่ศูนย์รับความช่วยเหลือ หรือ ช่วยบอกช่วยป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

บทเรียนที่ได้

การเรียนรู้บทเรียนของชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ แสดงให้เห็นว่าการกระทำรุนแรงไม่ใช่ปัญหาส่วนบุคคล หากแต่เป็นปัญหาทางสังคมที่ทุกคนต้องร่วมมือแก้ไข เพราะการที่สตรีถูกกดขี่ ข่มเหงและทารุณ จึงเป็นที่มาของชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต้องการให้สตรีได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความรุนแรงและยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ให้สูงขึ้น

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

ต้องการให้ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ แผลหลายออกไป เพื่อที่จะได้เป็นที่รู้จักในคนกลุ่มมาก เพื่อที่จะได้รู้วิธีการแก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม และกล้าที่จะเผชิญ ต่อสู้กับปัญหาที่ตนได้รับ และสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์คือการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายอันหนึ่งอันเดียวกัน

Directory

ที่	องค์กร/ชุมชน	จุดเด่น	ผู้ให้ข้อมูล/เรียบเรียง/ติดต่อ
1.	โรงเรียนมารีย์อนุสรณ์	สร้างคนดี มีวินัย ต้องไปโรงเรียนมารีย์อนุสรณ์ “รักเมตตา ซื่อสัตย์ (รับผิดชอบ) กตัญญู (จิตอาสา) และอยู่อย่างพอเพียง”	นายสมบัติ พิมพ์จันทร์ รองผู้อำนวยการโรงเรียน โทร 089-864-0964 Line ID : 089-864-0964
2.	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์	สวัสดิการชุมชน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้วยรักและห่วงใยไม่ทิ้งใครอยู่เบื้องหลัง เพื่อนช่วยเพื่อนและช่วยผู้ยากไร้ในชุมชน	นางสาวบุญเลิศ อุปกัติ
3.	ชุมชนบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	“หมู่บ้านท่องเที่ยวใหม่และวิถีชีวิตพอเพียง” รักษาวินัยธรรมท้องถิ่น เคารพผู้อาวุโส มีภูมิปัญญาท้องถิ่น การถักทอผ้า การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ครบวงจร และผลิตภัณฑ์มี	นายณัฐชัย สุดตาชาติ นักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ 085-025-2866

ที่	องค์กร/ชุมชน	จุดเด่น	ผู้ให้ข้อมูล/เรียบเรียง/ติดต่อ
4.	ชุมชนบ้านหนองสะแกกวน ตำบลสัสม์ป้อย อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์	“ วิถีชีวิต วิถีชุมชน บนวิถีพอเพียง ” “ ส่วนไหนๆ ก็ไม่ยิ่งใหญ่เท่าส่วนรวม ” - การบริหารจัดการขยะ - พัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน	นายจรรุญ บุญนาน ผู้ใหญ่บ้านหนองสะแกกวน
5.	ชุมชนบ้านหนองโพรง ตำบลลือสถาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	- ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) - เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ	นายวัชรินทร์ อุดมมะ ผู้ใหญ่บ้านหนองโพรง
6.	ชุมชนบ้านใหม่อัมพวัน ตำบลทะเลเมนชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	บ้านใหม่อัมพวัน ชุมชนคุณธรรม ๙ ดี - การจัดตั้งกองทุนต่างๆ อาทิ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เจ็บป่วยฉุกเฉิน สงเคราะห์หมู่บ้าน สวัสดิการชุมชน การศึกษาเด็ก จิตอาสาเพื่อสังคม งานศพ ปลอดภัยล้ำ ปลอดภัยการพนัน	คณะกรรมการหมู่บ้านชุมชนบ้านใหม่อัมพวัน
7.	ชุมชนบ้านโคกหนองหิน ตำบลบุกระสัง อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์	- คณะกรรมการหมู่บ้าน - จัดตั้งคณกกองทุนลดการพึ่งพุนจากภายนอก - ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพ - หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	นายจันทงค์ ศรีจันทร์แย้ม ผู้ใหญ่บ้านโคกหนองหิน
8.	ชุมชนบ้านหนองเต็ง ตำบลห้วยถวน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์	- ธรรมนูญความสุขหมู่บ้าน - การสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะให้กับชาวบ้านในชุมชน - จิตอาสาขับเคลื่อนด้วยพลังบวร	นายสนอง เป้าชุมแสง ผู้ใหญ่บ้านหนองเต็ง โทร 081-966-9979
9.	ชุมชนบ้านโนนศิลา ตำบลยายแยมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์	ธรรมนูญ ๙ ดี คัมภีร์ สร้างอนาคตที่ดี	นางสมพงษ์ สิบบุญ กำนันตำบลยายแยมพัฒนา
10.	สถานีตำรวจภูธรหนองกี่	สถานีตำรวจภูธรหนองกี่ เป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน “พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา”	พ.ต.อ. อีรพล ยมนา ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรหนองกี่เบอร์โทร : 087-261-9932

ที่	องค์กร/ชุมชน	จุดเด่น	ผู้ให้ข้อมูล/เรียบเรียง/ติดต่อ
11.	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์	- สื่อคุณธรรม : นำบุรีรัมย์สู่ความสุข - “วิทยุแห่งประเทศไทย ให้ความรู้คู่ความสุข”	นางมนัญญา ม่วงสมมุข ผู้ประกาศและรายงานข่าว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ โทรศัพท์ : 087-258-9128
12.	ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาคตามอัยยาศัยอำเภอหนองกี่	- จัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เข้าไปในรายวิชาต่างๆ - กิจกรรมประเมินคุณธรรม จริยธรรมก่อนจบการศึกษา	นายสัมมนาการณ์ บุญเรือง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาคตามอัยยาศัยอำเภอหนองกี่ โทร. 044-641-475
13.	เทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์	- ส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ (ป่าดงใหญ่) - การบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรเหมาะสม - ผู้บริหารในท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมในชุมชน	นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดง โทร. 044-606-252
14.	วัดโคกเหล็ก ตำบลโคกเหล็ก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	- วันพระสำหรับนักเรียน - โครงการเด็กดีศรีชุมชนน้อย - ฝึกอบรมให้เด็กเยาวชนมีคุณธรรมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา	พระครูปริยัติธรรมวิบูล เจ้าอาวาสวัดบ้านโคกเหล็ก
15.	วัดทรงธรรม ตำบลดอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์	- ศูนย์ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” - “ถ้ากระตูกเต็มชีวิตให้ตันไม้”	พระครูสังฆรักษ์แสนภูมิ ปน.ชิตโต
16.	เครือข่ายศาสนา คริสตจักรเมืองบุรีรัมย์	i-Serve Buriram รวมกลุ่มเด็ก เยาวชนหนุ่มสาวทำกิจกรรมอาสาใช้สังคัม “ทำดีเพื่อสังคัม”	คุณประถม วิสุทธิพรปิติกุล ผู้ประสานงานกิจกรรม มือถือ 086-8784-006
17.	เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านขับเคลื่อนบุรีรัมย์เป็นเมืองน่าอยู่	- สานพลังเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน - “การน้อมนำแนวทางแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศาสตร์ของพระราชา” มาเป็นต้นทางของความคิด ผลงานวิถีปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์ และสากล	ผศ.พิสมัย ประชานันท์ เลขานุการเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โทรศัพท์ 089-844-4797

ที่	องค์กร/ชุมชน	จุดเด่น	ผู้ให้ข้อมูล/เรียบเรียง/ติดต่อ
18.	สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองก้ออำเภอหนองก้อ จังหวัดบุรีรัมย์	กิจกรรมเยาวชนหนองก้ออาสาทำดี ในกิจกรรมและวันสำคัญต่างๆ กระบวนการรวมกลุ่มเยาวชน	สภาเด็กและเยาวชนเทศบาลตำบลหนองก้ออำเภอหนองก้อ จังหวัดบุรีรัมย์
19.	ชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ ตำบลอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ความรุนแรงของเด็กและสตรี	นางนันทร ทรวงวิชา ประธานชมรมแม่หญิงจังหวัดบุรีรัมย์ โทร. 089-283-7868

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล(CMMU)
ชั้น 16-17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2644-9900 โทรสาร 0-2644-4901